Σοσιαλισμός από τα κάτω

Νο 27 Απρίλης - Μάης '98 Δραχμές 500

- Η απεργία στην Ιονική
- Οι εργάτες ενάντια στον Σημίτη
- Οι φλόγες του Κόσοβο
- Ενάντια στο ρατσισμό

Μάης '68

είμαστε η δύναμη

και συνεχίζουμε

Ο "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το διμηνιαίο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ιδιοκτήτης: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου,
Διακίνηση: Καίτη Πανταζίδου
Εκτύπωση: ΛΙΘΟΤΥΠ ΑΕ
Γραφεία Περιοδικού: Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια ΑΘΗΝΑ 105 52 τηλ. 52.41.001, Fax 52.27.177
Για συνδρομές και γράμματα: Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα
Κεντρική διάθεση: ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, Τηλ. 52.47.584

Γενική Συνέλευση του ΣΕΒ. Ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας Λ. Παπαδήμος ανάμεσα στον Ι. Στράτο, πρόεδρο του ΣΕΒ και Α. Κανελλόπουλο, της Τσιμεντοβιομηχανίας ΤΙΤΑΝ

Την τύχη του Σουχάρτο

"*Το ελληνικό Χρηματιστήριο παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση από την αρχή του χρόνου σε σχέση με όλα τα χρηματιστήρια του κόσμου*". Αυτή ήταν η πανηγυρική διαπίστωση του Βήματος στις 31 Μάη. Λίγες μέρες πιο πριν τα Νέα πρόβαλαν πρωτοσέλιδα τον τίτλο "ανάκαμψη μετά την υποτίμηση - Σε άνοδο και πάλι η δραχμή". Το προπαγανδιστικό τρίποντο του συγκροτήματος Λαμπράκη υπέρ της οικονομικής πολιτικής Σημίτη ολοκληρωνόταν με το εξώφυλλο του Οικονομικού Ταχυδρόμου που πρόβαλε τον υποδιοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας να ισχυρίζεται ότι "Θα ήμασταν τώρα στο Ευρώ αν ο κ. Σημίτης είχε μείνει το 1988".

Το μήνυμα που θέλουν να περάσουν είναι σαφές: η υποτίμηση ήταν ένα προσωρινό επεισόδιο. Αν οι εργάτες σταματούσαν τις απεργίες, όλα θα προχωρούσαν ομαλά για την ελληνική οικονομία καθοδόν προς το ραντεβού της με το Ευρώ.

Το ερώτημα είναι - τα πιστεύουν ακόμα και οι ίδιοι όλα αυτά; Το ίδιο Σαββατοκύριακο που το Βήμα πανηγύριζε την "Διεθνή πρωτιά της Σοφοκλέους", οι -σίγουρα πιο έγκυροι- Φαϊνάνσιαλ Τάιμς πρόβαλαν μια πολύ πιο σκοτεινή εικόνα για την οικονομική προοπτική διεθνώς. Η γιαπωνέζικη οικονομία έκανε άλλο ένα βήμα προς την ύφεση. Η βιομηχανική παραγωγή της έπεσε τον Απρίλιο 6,2% σε σύγκριση με πέρσι, η ανεργία ανέβηκε στο ψηλότερο σημείο από το 1953 και το εργατικό εισόδημα χτυπήθηκε γιατί οι επιχειρήσεις έκοψαν τις υπερωριακές αμοιβές κατά 8,2%.

Την ίδια στιγμή, οι εξαγωγές της Βρετανίας προς τις χώρες της Ν.Α. Ασίας μειώθηκαν κατά 50% στο πρώτο τετράμηνο του '98 σε σύγκριση με πέρσι. Στην Ρωσία η Κεντρική Τράπεζα υποχρεώθηκε να ανεβάσει τα επιτόκια στο 150% για να προστατέψει το ρούβλι που δέχεται κερδοσκοπικές πιέσεις.

Χρειάζεται πραγματικά μεγάλος στρουθοκαμηλισμός για να αγνοεί κανείς όλα αυτά τα σημάδια του βαθέματος της κρίσης με επίκεντρο την Ασία και να κατηγορεί τους απεργούς της Ιονικής ότι "απαξιώνουν" την Τράπεζα και τους απεργούς συνολικότερα ότι είναι φορείς "αναχρονισμού".

Στην πραγματικότητα, όσο πιο σκληρά επιτίθεται στους απεργούς η κυβέρνηση Σημίτη για να επιταχύνει τις ιδιωτικοποιήσεις και τις περικοπές των δημόσιων επιχειρήσεων και υπηρεσιών, τόσο πιο πολύ φουσκώνει την οικονομία της κερδοσκοπικής σαπουνόφουσκας που κινδυνεύει να σκάσει στα αγκάθια της σημερινής συγκυρίας του καπιταλισμού.

Η Τράπεζα Πειραιώς κατάπιε την Μακεδονίας-Θράκης χρησιμοποιώντας "αέρα" από το Χρηματιστήριο. Η ξέφρενη πορεία των μετοχών σήμαινε ότι το τίμημα καλύφθηκε και περίσεψαν και 38 δις! Τα ίδια ετοιμάζεται να κάνει ο Κωστόπουλος της Πίστεως με την Ιονική. Αλλά όσο πιο πολύ παίζουν τέτοια κερδοσκοπικά "αεροπλανάκια" με τις πλάτες της κυβέρνησης οι καπιταλιστές, τόσο πιο πολύ ρισκάρουν ότι η επόμενη φάση της κρίσης θα είναι σαν την πτώση των "πυραμίδων" της Αλβανίας πέρσι ή του "θαύματος" της Ινδονησίας φέτος.

Η εργατική αντίσταση είναι το μόνο φρένο σ' αυτή την παρανοϊκή πολιτική. Και κάτι παραπάνω. Είναι η μόνη εγγύηση ότι αν τα πράγματα φτάσουν σ αυτό το σημείο, τότε οι Κωστόπουλοι και τα λοιπά αρπακτικά των ιδιωτικοποιήσεων θα έχουν την τύχη του Σουχάρτο.

Σάββατο 16 Μάη. Σύγκρουση των απεργών της Ιονικής με τα ΜΑΤ έξω από το Κάραβελ που συνεδρίαζε η ΚΕ του ΠΑΣΟΚ

η απεργία της Ιονικής

Μιλάνε οι απεργοί

Κυριάκος Πατριαρχέας, Παναγιώτης Χιουρέας και Τάσος Π.

Πως φτάσατε στην απεργία διαρκείας στην Ιονική;

Κυριάκος Πατριαρχέας: Οταν ανακοινώθηκε η πώληση αμέσως πάρθηκε καταρχήν μια εκ των άνω απόφαση γιατί δεν προλάβαινε ο κόσμος να οργανωθεί. Η ανακοίνωση έγινε Τετάρτη απόγευμα, την Πέμπτη προκηρύχθηκε απεργία στο Μηχανογραφικό και στάση εργασίας στα καταστήματα. Μαζεύτηκαν σχεδόν όλοι οι υπάλληλοι στο Κεντρικό της Πεσματζόγλου και έγινε μια διαδήλωση αρκετά ογκώδης. Ηταν αυτή που συνδέθηκε με τους καθηγητές. Την ώρα μάλιστα που ο κ. Σημίτης έδινε συνέντευξη για να πείσει για τον κοινωνικό χαρακτήρα της πολιτικής του (μιλούσε περί κοινωνικής αλληλεγγύης). Ηταν η 1η μέρα που οι εργαζόμενοι της Ιονικής μαζί με τους καθηγητές αισθάνθηκαν τον τρόπο αντιμετώπισης που θα είχαν οι παραπέρα αγωνιστικές κινητοποιήσεις. Αυτός ήταν τα ΜΑΤ, διότι δεν υπήρχαν επιχείρηματα.

Στη συνέχεια αποφασίστηκε μια 48ωρη απεργία Παρασκευή και Δευτέρα. Την Κυριακή αποφασίστηκε, όχι τυπικά από μια Γενική συνέλευση αλλά από εκατοντάδες κόσμο εδώ στο κτίριο της Μηχανογράφησης που είναι και η καρδιά της Τράπεζας και ο πυρήνας των κινητοποιήσεων, απεργία διαρκείας. Κάποιοι έθεσαν 48ωρες επαναλαμβανόμενες, κάποιοι εβδομαδιαίες επαναλαμβανόμενες, αλλά ο κόσμος κάτω ήθελε την απεργία διαρκείας και ανέλαβε η πλειοψηφούσα παράταξη να προωθήσει αυτό το αίτημα. Ακολούθησαν και οι άλλοι αναγκαστικά, δεν γινόταν κι αλλιώς γιατί αποφασίσαμε ότι έχουμε πόλεμο, στον πόλεμο πρέπει να πηγαίνεις μέχρι την τελική νίκη και αποφασίσαμε λοιπόν απεργία διαρκείας. Παράλληλα κατάληψη κάθε μέρα στο κεντρικό κατάστημα και μόνιμα στη Μηχανογράφηση (24 ώρες το 24ωρο).

Ποιές ηταν οι αντιδράσεις στην ΠΑΣΚΕ που έχει την πλειοψηφία στο ΔΣ;

Κυριάκος: Κάτι πολύ σημαντικό ήταν ότι η ΠΑΣΚΕ στο χώρο της Ιονικής αποφάσισε να' ρθει σε ρήξη με την ΠΑΣΚΕ στο χώρο γενικά των Τραπεζών, στην ΟΤΟΕ, προκειμένου να παρασύρει την ΟΤΟΕ με βάση τους συσχετισμούς που υπάρχουν, να πάρει αποφάσεις για ένα πιο δυναμικό πρόγραμμα κινητοποιήσεων στο χώρο των Τραπεζών. Αυτό εν πολλοίς εγκρίθηκε από την ΟΤΟΕ, όχι μόνο εξαιτίας της αποχώρησης της ΠΑΣΚΕ της Ιονικής αλλά και λόγω του ότι την ίδια μέρα που αποφάσιζε η ΟΤΟΕ είχε οργανωθεί πορεία μαζική από τους εργαζόμενους της Ιονικής. Μ' ένα πλήθος εργαζόμενων από κάτω δεν μπορούσε η ΟΤΟΕ να πάρει άλλη απόφαση.

Θα λέγαμε ότι η ΟΤΟΕ εν μέρει σύρθηκε από τους εργαζόμενους της Ιονικής στο να εξαγγείλει αυτό το πρόγραμμα των κινητοποιήσεων.

Θα ήθελα εδώ να πω ότι μια σοβαρή κίνηση του συλλόγου της Ιονικής η οποία είχε και την έγκριση των εργαζομένων, ήταν να πάνε οι εργαζόμενοι της Ιονικής έξω από το μέρος που συνεδρίαζε η Κε-

ντρική Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ προκειμένου να διαμαρτυρηθούν ειρηνικά για το απαράδεκτο γεγονός του ξεπουλήματος μιας κερδοφόρας τράπεζας σ' έναν ιδιώτη χωρίς κανένα λόγο.

Αντί να συζητήσουμε με μερικούς ανθρώπους μέσα απ' το ΠΑΣΟΚ, το οποίο υποτίθεται ότι είναι ένα κόμμα που εκφράζει κάποιες κοινωνικές ευαισθησίες, είδαμε μπροστά μας τα ΜΑΤ και για 2η φορά συναντήσαμε τον τρόπο με τον οποίο ο Σημίτης έχει σκοπό να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε διαφορετική φωνή αντιταχθεί στην πολιτική του.

Παναγιώτης Χιουρέας: Οταν ήταν να γίνουν εκλογές το 1996, ήταν στο πρόγραμμα του Εβερτ ότι το πρώτο που θα κάνει είναι να πουλήσει την Ιονική. Είχαν βγει υποψήφιοι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ και υπουργοί, ήρθαν και μας μίλησαν ο Παπαϊωάννου, ο Πρωτόπαππας, ο Κατσιφάρας και είπαν ότι η Ιονική δεν πρόκειται να πουληθεί. Ο Πρωτόπαππας τώρα τι κάνει; Σιωπά.

Εξόρμηση του ΣΕΚ στην Καλλιθέα Σάββατο 22/5, με κεντρικό σύνθημα "Νίκη στους απεργούς της Ιονικής"

Φτάνουμε στο σημείο να έχει πέσει η κυβέρνηση της Ν.Δ. που είναι στο πρόγραμμά της οι ιδιωτικοποιήσεις, έπεσε όταν πήγε να ιδιωτικοποιήσει τον ΟΤΕ. Τώρα δεν υπάρχει ευθιξία ούτε από έναν βουλευτή του ΠΑΣΟΚ την ώρα που ξεπουλάνε τα πάντα, να παραιτηθεί ή να ψηφίσει κατά της κυβέρνησης. Και μιλάμε για ένα κόμμα που θέλει να λέγεται σοσιαλιστικό.

Τι διασφάλιση υπάρχει ότι αν δεχτείτε την πώληση δεν θα υπάρξουν αρνητικές εξελίξεις για τους εργαζόμενους; Είναι καλύτερη κατοχύρωση η συγχώνευση με την Εμπορική;

Παναγιώτης: Αυτό που ακούγεται ότι για 2-3 χρόνια δεν θα γίνουν απολύσεις δε λέει τίποτα. Γιατί μπορεί να σε κρατήσει να συμπληρώσεις το μίνιμουμ και στα 2 χρόνια να σου πει πήγαινε σπίτι σου. Και αυτό που λέει συνέχεια ο Παπαντωνίου ότι θα μείνουν σταθερές οι θέσεις εργασίας κι αυτό δε λέει τίποτα γιατί μπορεί να διώξει όλο το προσωπικό και να πάρει δικό του ο αγοραστής. Δεν εγγυάται κανείς τίποτα. Οι θέσεις εργασίας είναι για οποιοδήποτε άτομο. Δεν είναι προσωποπαγείς.

Μύθος ότι το μέλλον μας είναι πιο κατοχυρωμένο με τις ιδιωτικές Τράπεζες. Λένε ότι η Εργασίας πάει πολύ καλά. Από τι πάει καλά; Δεν παίρνει γυναίκες γιατί γεννάνε. Το 5% των εργαζόμενων είναι γυναίκες οι οποίες είτε έχουν γεννήσει ή δεν πρόκειται να γεννήσουν. Το γράφουν οι συμβάσεις ότι δεν πρόκειται να γεννήσουν. Δεν υπάρχει ωράριο. Σε θέσεις που δουλεύουν 2 άτομα, στις ιδιωτικές δουλεύει 1 και απλά παίρνουν κάποιο καλύτερο μισθό.

Η Εμπορική, η Εθνική, η Ιονική ανοίγουν καταστήματα σε διάφορα μέρη για κοινωνικούς λόγους. Δεν υπάρχει περίπτωση να κάνει κάτι τέτοιο η Εργασίας ή η Πίστεως. Αυτές θ' ανοίξουν εκεί που ξέρουν ότι θα βγάλουν λεφτά. Γιατί ο ιδιώτης πρώτα κοιτάζει το κέρδος και μετά τα υπόλοιπα.

Τάσος: Το μόνο που ξέρουμε είναι ότι η κυβέρνηση θέλει να απολύσει. Είπε ότι αν γίνει η συγχώνευση θα απολύσει 3.000 κόσμο και θα κλείσουν 150 καταστήματα.

Η συγχώνευση της Ιονικής με την Εμπορική δεν είναι λύση. Αμέσως μετά θα προχωρήσει στην πώληση της Εμπορικής.

Πώς μπορεί να φτάσει αυτή η απεργία στη νίκη, να εμποδίσει την ιδιωτικοποίηση, να κρατήσει το συνδικάτο δυνατό;

Κυριάκος: Η απεργία θα νικήσει μόνο αν καταρχήν μείνουμε σταθεροί στη θέση για απεργία διαρκείας μέχρι να αναχαλέσει την απόφασή του ο Παπαντωνίου. Και ήδη έχουν εμφανιστεί σημάδια πανικού. Και το ότι πήγε να κάνει διάλογο, και ότι έστειλε τα ΜΑΤ και ότι πολλές φορές απαντάει για την Ιονική χωρίς να τον ρωτήσουν οι δημοσιογράφοι. Ολα αυτά δείχνουν ένα πανικό.

Εάν εμείς παραμείνουμε σταθεροί στην απεργία διαρκείας, συνεχίσουμε κάνοντας κινητοποιήσεις όχι μόνο πορείες αλλά και συναυλίες, μοίρασμα φυλλαδίων στον κόσμο με συνέπεια και συνέχεια. Πιστεύω ότι είναι η μόνη διέξοδος για να πετύχουμε τη νίκη και για τους εργαζόμενους και για τον απλό κόσμο.

Παναγιώτης: Πιστεύω ότι η απεργία δεν μπορεί να κάνει τίποτα από μόνη της. Το μόνο που μπορεί να κάνει είναι αν τυχόν μαζί με τις άλλες απεργίες που γίνονται στις τράπεζες κλιμακωθούν σε τέτοιο σημείο που αναγκαστεί η κυβέρνηση εκ των πραγμάτων να κάνει πίσω. Από μόνη της δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Μόνο με απεργία διαρκείας της ΟΤΟΕ μπορούμε να νικήσουμε.

Κυριάκος: Εμείς δίνουμε το παράδειγμα. Εχουμε ξεκινήσει, ελάτε μαζί μας.

Αυτή τη εικόνα πρέπει να την πάτε και σ' άλλους εργατικούς χώρους

Κυριάκος: Οφείλω να αναγνωρίσω ότι η Εργατικη Αλληλεγγύη το κάνει αυτό. Δηλαδή και στον δικό μας αγώνα και σε άλλους προσπάθησε να το περάσει αυτό, αν και φαίνεται ότι είναι αρκετά δύσκολο, προσπάθησε να λειτουργήσει στην ενοποίηση αυτού του κινήματος. Στη δημιουργία ενός πανεργατικού μετώπου. Ενός μετώπου των εργαζόμενων ενάντια σε μια κυβερνητική πολιτική που λειτουργεί ξεκάρφωτα, ασύνδετα, δίνοντας συγκεκριμένα κερδοφόρα κομμάτια του κράτους, πολλές φορές μονοπωλιακού χαρακτήρα -για παράδειγμα η ΕΥΔΑΠ- σε συγκεκριμένους ιδιώτες.

Πιστεύετε ότι έχει αλλάξει ο κόσμος μετά την απεργία;

Κυριάκος: Σίγουρα έχει αλλάξει και θα αλλάξει απ' το αποτέλεσμα. Αν νικήσουμε θα αρχίσει να πιστεύει κάθε συνάδελφος ότι με τέτοιες διαδικασίες μπορεί να κερδίσει κάποια πράγματα. Να εμπιστεύεται την δύναμη και την συλλογικότητα του.

Παναγιώτης: Ο ενθουσιασμός που υπάρχει στον κόσμο λόγω της κατάστασης θα συνεχίσει και μετά.

Οι αγώνες στη Ν.Α. Ασία

Το κείμενο που ακολουθεί είναι ομιλία του *Τζι Ουγκπακόρν*, σύντρόφου από την Ταϋλάνδη, που μίλησε στη Μελβούρνη της Αυστραλίας σε εκδήλωση συμπαράστασης για την εξέγερση της Ινδονησίας. Είναι μια χειροπιαστή απόδειξη για το πώς αναβιώνει η επαναστατική παράδοση στη ΝΑ Ασία

Οι "έγκυρες" οικονομικές εφημερίδες μας λένε ότι η κρίση στη Ν.Α. Ασία είναι προϊόν της "ασιατικής νοοτροπίας" που τάχα ευνοεί τη διαφθορά και την αναποτελεσματικότητα. Ομως λίγους μήνες πριν ξεσπάσει η κρίση η Παγκόσμια Τράπεζα ανακοίνωνε τα εξής: *"Ο αδιάκοπος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης από την Ταϋλάνδη είναι εντυπωσιακός και πρέπει να γίνει παράδειγμα προς μίμηση παντού."* Ουσιαστικά το μήνυμα έλεγε ότι αν αντιγράψουμε τις μεθόδους της Ν.Α. Ασίας, τότε ο καπιταλισμός θα αναπτύσεται συνεχώς. Τώρα ξέρουμε ότι αυτό δεν είναι αλήθεια.

Οπως έγραφαν ο Μαρξ και ο Ενγκελς στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο, σε περιόδους κρίσης, η κοινωνία βρίσκεται σε καθεστώς προσωρινής βαρβαρότητας. Αυτό γίνεται σήμερα στην Ν.Α. Ασία. Στην Ινδονησία υπάρχουν ελλείψεις τροφίμων αλλά η άρχουσα τάξη συνεχίζει να ζει προκλητικά στα πλούτη, στην Ταϋλάνδη μεσήλικες εργατες στην κλωστοϋφαντουργία ρίχνονται στην ανεργία.

Η "λύση" που προωθεί το ΔΝΤ είναι ακόμα περισσότερη "ελέυθερη αγορά". Ομως η "ελεύθερη αγορά" ήταν που προκάλεσε την κρίση στην περιοχή.

Στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο ο Μαρξ και ο Ενγκελς έγραφαν επίσης ότι ο καπιταλισμός δημιουργεί το νεκροθάφτη του. Αυτό είναι αλήθεια. Η εργατική τάξη στην Ν.Α. Ασία έχει την δύναμη να εμποδίσει τις αρχουσες τάξεις να της φορτώσουν τα σπασμένα και να τις ανατρέψει.

Μήπως όμως ο σοσιαλισμός και η ταξική πάλη είναι "δυτικές" έννοιες που δεν έχουν εφαρμογή στην νοτιοανατολική Ασία;

Οταν τα νέα της νίκης της Οκτωβριανής επανάστασης έφθασαν στην Ινδονησία, η Δημοκρατική Ενωση -ο πρόδρομος του Κομμουνιστικού Κόμματος- έβγαλε αυτή την διακήρυξη στις 25 Δεκέμβρη του 1917: *"Πρέπει να πάρουμε και μεις το δρόμο που διάλεξαν οι μπολσεβίκοι έστω και αν η κατάσταση εδώ είναι διαφορετική. Οπου υπάρχει ο καπιταλισμός, υπάρχουν και οι προϋποθέσεις για το σοσιαλισμό."*

Στη διάρκεια των πρώτων χρόνων της δεκαετίας του '20 το ΚΚ Ινδονησίας παρέμβαινε στους εργατικούς αγώνες στις πόλεις και τα μέλη του μελετούσαν Μαρξ, Ενγκελς, Λένιν, Τρότσκι και Ρόζα Λούξεμπουργκ. Την ίδια περίοδο ιδρύθηκε και το Κομμουνιστικό Κόμμα των Νοτίων Θαλασσών που άπλωνε την δράση του στους εργάτες της Μαλαισίας, της Ταϋλάνδης, της Σιγκαπούρης.

Η πρώτη απεργία στην Ταϋλάνδη έγινε από λιμενεργάτες το 1889. Το 1922 ξέσπασε μια σκληρή απεργία των εργαζόμενων στα τραμ που οδήγησε στην ίδρυση μιας οργάνωσης με την ονομασία Εργατική Ομάδα που έβγαζε δικιά της εφημερίδα.

Η πρώτη απεργία εργαζόμενων στις υπηρεσίες στην Ταϋλάνδη έγινε το 1931 σε μια εταιρεία ηλεκτρισμού. Σήμερα, οι τραπεζοϋπάλληλοι, οι τεχνικοί συντήρησης αεροσκαφών είναι συνδικαλισμένοι.

Σήμερα στην Ταϋλάνδη υπάρχουν πείπου 15 εκατομμύρια εργάτες, το 47% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, περισσότεροι από τους αγρότες. Η πλειοψηφία του πληθυσμού σε όλη την Ν.Α. Ασία απασχολείται σε εργασίες έξω από τον αγροτικό τομέα.

Η εργατική τάξη έχει ανατρέψει τυράνους και δικτάτορες στην περιοχή όπως τον Μάρκος στις Φιλιπίνες το 1986 ή παλιότερα την χούντα στην Ταϋλάνδη το 1973. Δεν υπάρχει έλλειψη μαχητικότητας. Βλέπουμε την γενναιότητα των φοιτητών στην Ινδονησία που μαζί με τους εργαζόμενους που τους συμπαραστέκονται έχουν σπείρει το φόβο στην καρδιά της άρχουσας τάξης. Στην Ταϋλάνδη οι εργάτες απεργούν και καταλαμβάνουν τα εργοστάσια, αντιμετωπίζοντας συχνά τη βία και την καταστολή.

Μια εργάτρια κλωστοϋφαντουργίας, που έχει πάει μόνο τέσσερα χρόνια σχολείο μου είπε: *"Παλιότερα φοβόμουν τα αφεντικά και την αστυνομία, αλλά τώρα μετά την κατάληψη δεν φοβάμαι κανέναν"*. Ομως ο θυμός και η γενναιότητα δεν αρκούν. Οταν οι εργάτες στις Φιλιπίνες και στην Ταϋλάνδη ανέτρεψαν τις δικτατορίες δεν έβαλαν τέρμα στην εκμετάλλευση. Δημιουργήθηκε ένα κοινοβουλευτικό καθεστώς όπου την εξουσία εξακολουθούν να την έχουν οι καπιταλιστές.

Αυτό που καθόρισε τον τρόπο με τον οποίο πάλεψαν οι εργάτες τότε ήταν η κληρονομιά του σταλινισμού. Στην Ταϋλάνδη και στις Φιλιπίνες στις γραμμές της αριστεράς επικράτησε η άποψη πως το κλειδί για την αλλαγή της κοινωνίας δεν ήταν η εργατική τάξη, αλλά το αντάρτικο στις ζούγκλες. Το Κομμουνιστικό Κόμμα στην Ινδονησία -πριν συντριβεί από το πραξικόπημα του 1965- καλούσε τους εργάτες να υποτάξουν τα συμφέροντά τους στις συμμαχίες με τους "πατριώτες" καπιταλιστές.

Υπαρχει επιτακτική ανάγκη σήμερα για μια σοσιαλιστική οργάνωση που να βασίζεται στην ιδέα του σοσιαλισμού από τα κάτω. Οι ίδιοι οι εργάτες με την επανάσταση θα χτίσουν το Σοσιαλισμό και όχι μια μικρή "φωτισμένη" ομάδα είτε αυτοί είναι αντάρτες είτε βουλευτές στο κοινοβούλιο. Για να παλέψουμε για το Σοσιαλισμό στην Ν.Α. Ασία πρέπει να έχουμε ξεκάθαρο ότι μόνο η εργατική τάξη έχει τη δύναμη να αλλάξει την κοινωνία. Αυτό σημαίνει ότι οι εργάτες πρέπει να παλέψουν για τα δικά τους ταξικά αιτήματα και όχι για το "εθνικό συμφέρον" των καπιταλιστών.

Για να βάλουν τέλος στην εκμετάλλευση και να δημιουργήσουν μια πραγματική δημοκρατία, οι εργάτες στην Ινδονησία στην Ταϋλάδη, στην Κορέα χρειάζεται να πάνε πέρα από το κοινοβούλιο και να παλέψουν για το σοσιαλισμό, την εργατική εξουσία.

27 Μάη. Η Πανεργατική Απεργία στον Πειραιά

Οι εργάτες ενάντια στον Σημίτη

Οι μάχες της Ολυμπιακής και της Ιονικής έφεραν την ανταρσία των εργατών ενάντια στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ σε ύψη πρωτοφανέρωτα από το 1985. Πώς προχωράμε από εδώ; Ο *Πάνος Γκαργκάνας* παρουσιάζει τη σοσιαλιστική απάντηση.

Η κυβέρνηση Σημίτη βρίσκεται αντιμέτωπη με την πιο σκληρή σύγκρουση με τα συνδικάτα. Η επίθεση που εξαπέλυσε με το "συνοδευτικό πακέτο μέτρων" μετά την υποτίμηση της δραχμής, σκοντάφτει σε μια φανταστική αντίσταση των εργατών. Η απεργία διαρκείας στην Ιονική ενάντια στην ιδιωτικοποίηση είναι η μάχη που συγκλονίζει την κυβέρνηση αυτή τη στιγμή και ξεσηκώνει τη συμπαράσταση όλων των εργαζόμενων. Αλλά δεν είναι η μόνη. Είναι συνέχεια της μάχης στην Ολυμπιακή, είναι κορυφή ενός παγόβουνου που συμπεριλαμβάνει τις κινητοποιήσεις στα νοσοκομεία, στα σχολεία, στα λιμάνια, στις συγκοινωνίες.

Η σύγκρουση αυτή προκαλεί τη μεγαλύτερη ανταρσία μέσα στη συνδικαλιστική βάση του ΠΑΣΟΚ από το 1985. Στο συνέδριο του ΕΚΑ η ΠΑΣΚΕ έχασε 200 από τους 700 συνέδρους που είχε: 150 ψήφισαν το αντιπολιτευόμενο ψηφοδέλτιο με επικεφαλής τη Μαρία Φραγκιαδάκη και τον Γιάννη Τσιβγούλη, ενώ άλλοι 50 απείχαν. Στην Ιονική, η κήρυξη της απεργίας συνδιάστηκε με την αποχώρηση ολόκληρης της παράταξης του χώρου (ΔΗΣΚ) από την ΠΑΣΚΕ Τραπεζών. Η Κεντρική Επιτροπή και η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑΣΟΚ βρέθηκαν να συνεδριάζουν κάτω από την προστασία της αστυνομίας, πολιορκημένες από απεργούς της Ιονικής και των Αφορολόγητων (Ντιούτι-Φρη) στις 16 Μάη.

Βατερλώ

Ο έλεγχος των "εκσυγχρονιστών" στα συνδικάτα - το μεγάλο ατού του Σημίτη- τρίζει, και η αυξανόμενη χρησιμοποίηση των δικαστηρίων και της αστυνομίας από τη μεριά της κυβέρνησης ενάντια σε απεργούς κάνει αυτή την κρίση μεγαλύτερη. Μετά την Ολυμπιακή και την Ιονική, όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι συνειδητοποιούν ότι και πρέπει και μπορούν να σπρώξουν τα συνδικάτα τους σε σύγκρουση με την κυβέρνηση και να την αναγκάσουν να κάνει πίσω. Αυτή η δυναμική ανοίγει τις δυνατότητες για ένα Βατερλώ του Σημίτη και της άρχουσας τάξης. Το μεγάλο ερώτημα που ανοίγει μέσα στα συνδικάτα και στην αριστερά είναι πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε αυτές τις δυνατότητες για να οδηγήσουμε την εργατική αντίσταση στη νίκη.

Ο Σημίτης και οι υπουργοί του έχουν κάνει αγωνιώδεις προσπάθειες για να ελέγξουν τις αντιδράσεις ενάντια στην επιτάχυνση των ιδιωτικοποιήσεων και των περικοπών που αποφάσισαν μετά την υποτίμηση. Αλλά όσο κι αν προσπαθούν να εμφανίσουν ότι όλο αυτό το πακέτο ήταν μια "σχεδιασμένη στρατηγική κίνηση" στα πλαίσια της πορείας προς την ΟΝΕ και το Ευρώ, η αλήθεια είναι ότι οι εξελίξεις έκαναν την κυβέρνηση ν' αρχίσει να χάνει τον έλεγχο.

Ο Παπαντωνίου είχε προσπαθήσει να προετοιμάσει το έδαφος με την τροπολογία που είχε καταθέσει τον Γενάρη (το "άρθρο 31" του φορολογικού νομοσχεδίου) και η οποία έδινε την δυνατότητα στην κυβέρνηση να επιβάλει με νόμο τις

16 Μάη. Πορεία των απεργών της Ιονικής στο Κάραβελ, στη συνεδρίαση της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ

αλλαγές στους Κανονισμούς Εργασίας των ΔΕΚΟ, αν τα συνδικάτα διαφωνούσαν. Αντί να ενισχύσει το οπλοστάσιο της κυβέρνησης, όμως, η κίνηση εκείνη εξελίχθηκε σε έναν πρώτο γύρο σύγκρουσης που έβαλε τους εργαζόμενους σε όλες τις ΔΕΚΟ επί ποδός πολέμου.

Η τροπολογία κατατέθηκε την Παρασκευή 9 Γενάρη. Την Τρίτη 20 Γενάρη έκαναν κοινή τετράωρη στάση εργασίας όλες οι συγκοινωνίες της Αθήνας (ΕΘΕΛ, ΗΣΑΠ, ΗΛΠΑΠ). Την Πέμπτη 22/1 έγινε κοινή 24ωρη απεργία σε όλες τις ΔΕΚΟ που επαναλήφθηκε την Τρίτη 27/1. Στη δεύτερη 24ωρη συμμετείχαν και τα λεωφορεία της Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ), ενώ οι συγκοινωνίες της Αθήνας συνέχισαν με στάσεις την υπόλοιπη βδομάδα. Η ΓΣΕΕ, που είχε τον συντονισμό, αποφάσισε να σταματήσει τις κινητοποιήσεις και περιορίστηκε σε συλλαλητήριο έξω από την Βουλή στις 2 Φλεβάρη, τη μέρα που ψηφιζόταν η τροπολογία Παπαντωνίου.

Αλλά το μήνυμα είχε περάσει στους εργαζόμενους όλων των ΔΕΚΟ και όχι μόνο: η κυβέρνηση μεθοδεύει χτυπήματα και χρειάζεται άμεση συντονισμένη απεργιακή απάντηση. Ακόμα και η ηγεσία της ΓΣΕΕ που έκλεισε τις απεργίες, υποσχέθηκε συντονισμένη απάντηση αν η κυβέρνηση προσπαθούσε να εφαρμόσει το "άρθρο 31". Μια πρόγευση, ότι η βάση είχε την απαίτηση να τηρούνται οι διακηρύξεις της ηγεσίας δόθηκε στην 24ωρη της 27 Γενάρη, όταν η απόπειρα να μην γίνει πορεία ματαιώθηκε από τον κόσμο που επέβαλε διαδήλωση από την Κάνιγγος στη Βουλή.

Η επιβεβαίωση αυτής της διάθεσης από τα κάτω ήρθε λίγο αργότερα στην Ολυμπιακή. Οταν ο υπουργός Μεταφορών, Μαντέλης, αποφάσισε να χρησιμοποιήσει το νόμο Παπαντωνίου και να στείλει στη Βουλή νομοσχέδιο "εξυγίανσης" της Ολυμπιακής τη Δευτέρα 30 Μάρτη, η απάντηση ήταν η κατάληψη των γραφείων στη Συγγρού. Πάνω από 1.000 εργαζόμενοι είχαν συγκεντρωθεί στην κατάληψη εκείνο το βράδυ και αποχώρησαν μόνο αφού η ηγεσία της ΓΣΕΕ και του ΕΚΑ μαζί με την ΟΣΠΑ συνεδρίασαν επι τόπου και κήρυξαν στάσεις εργασίας και συλλαλητήρια των ΔΕΚΟ μαζί με την Ολυμπιακή την Τρίτη και την Πέμπτη εκείνης της βδομάδας.

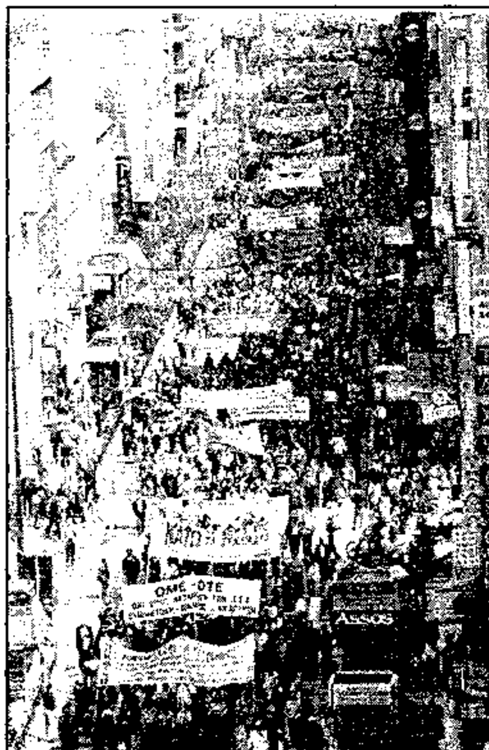
Την επόμενη μέρα το πρωί 2.000 εργαζόμενοι της Ολυμπιακής έκαναν συγκέντρωση στο αεροδρόμιο του Ελληνικού. Υπήρχαν φωνές για κατάληψη του αεροδρομίου. Εγινε καθαρό ότι αν η κυβέρνηση επέμενε, θα έβρισκε μπροστά της απεργία στην Ολυμπιακή με συμπαράσταση από όλες τις ΔΕΚΟ.

Κάτω απ' αυτή την πίεση ο Σημίτης έκανε στροφή και υποχρέωσε τον Μαντέλη να κάνει υποχωρητικούς χειρισμούς - πρώτα να υποχωρήσει από την ψήφιση του νομοσχεδίου με τη διαδικασία του "κατεπείγοντος" και ύστερα να προσαρμόσει το περιεχόμενο στη συμφωνία που υπέγραψε η ηγεσία της ΟΣΠΑ με την εργοδοσία της Ολυμπιακής. Πρακτικά η απόπειρα επιβολής της "εξυγίανσης" με το νόμο Παπαντωνίου απέτυχε και η κυβέρνηση έσωσε τα προσχήματα με τη βοήθεια του προέδρου της ΟΣΠΑ - ο οποίος αντιμετώπισε συνθήματα όπως "Πέρρο προδότη παραιτήσου" και "Ντροπή στο συνδικαλιστή που υπογράφει νύχτα στη Βουλή". Η προσπάθεια της ηγεσίας της ΟΣΠΑ να εξασφαλίσει την έγκριση του Συνεδρίου της για τη συμβιβαστική συμφωνία είχε απορριφθεί τα ξημερώματα της Τρίτης 7 Απρίλη με 60 όχι, 39 ναι και 2 άκυρα-λευκά. Οι εργαζόμενοι έχασαν εξαιτίας της συμβιβαστικής ηγεσίας την ευκαιρία να αναγκάσουν την κυβέρνηση σε πλήρη υποχώρηση, αλλά και ο Σημίτης φανέρωσε την αδυναμία του. Σχεδόν δυο μήνες αργότερα, όλα τα οικονομικά έντυπα σχολιάζουν ότι ο νόμος Μαντέλη αποδείχθηκε "μια τρύπα στο νερό" και σίγουρα όχι αυτό που επιδίωκε η κυβέρνηση στην Ολυμπιακή.

Η μάχη στην Ολυμπιακή έδειξε σαν ακτινογραφία την κατάσταση στα δυο αντίπαλα στρατόπεδα.

18 μήνες ή 20 χρόνια

Η κυβέρνηση αποδείχτηκε αδύνατη και ταλαντευόμενη. Η υποτίμηση της δραχμής σήμανε την κλιμάκωση των απαιτήσεων και των πιέσεων της άρχουσας τάξης. Ο ΣΕΒ και η ΕΕ ζητούν από την κυβέρνηση να δεσμευτεί για την επιτάχυνση των ιδιωτικοποιήσεων και των περικοπών, γιατί οι καπιταλιστές ξέρουν από το παράδειγμα της Ν.Α. Ασίας τι σημαίνει να ανοίξει το βάραθρο της κρίσης κάτω από τα πόδια τους. Επίσημα μπορεί να μιλάνε για 18 μήνες προσπάθειας μέ-

Πανεργατικό Συλλαλητήριο στην Αθήνα στις 9 Απρίλη

χρι τη συμμετοχή της Ελλάδας στην ΟΝΕ, αλλά η ίδια η Επιτροπή (Κομισιόν) της Ευρωπαϊκής Ενωσης υπολόγισε ότι χώρες με δημόσιο χρέος στο 120% του ΑΕΠ (όπως η Ιταλία, το Βέλγιο, η Ελλάδα) χρειάζονται 20 χρόνια για να το κατεβάσουν στο επίπεδο των κριτηρίων του Μάαστριχτ. Με την προϋπόθεση να έχουν κάθε χρόνο προϋπολογισμό με *πλεόνασμα* 4,5% του ΑΕΠ. Οι πιέσεις της άρχουσας τάξης είναι τεράστιες.

Σ' αυτό ανταποκρίνονται τα γεράκια της κυβέρνησης Σημίτη. Υπουργοί όπως ο Παπαντωνίου που είχε κάνει ήδη από τον Φλεβάρη τη δήλωση ότι η κυβέρνηση θα τσακίσει μια απεργία στην Ολυμπιακή, όπως είχε κάνει η Θάτσερ με τους ανθρακωρύχους πριν 15 χρόνια. Δεν τους αρκεί πια μια συναινετική υποχώρηση των συνδικάτων. Επιδιώκουν να επιβάλουν πιο σκληρές θυσίες.

Για να έχουμε μια εικόνα τι σημαίνει αυτό, πρέπει να θυμηθούμε ότι το προηγούμενο "συναινετικό" πρόγραμμα εξυγίανσης της Ολυμπιακής 1994-97 σήμανε ότι τα κονδύλια μισθοδοσίας αυξήθηκαν μόνο 2% μέσα σε τρία χρόνια, ότι το προσωπικό έδωσε 63.000 επιπλέον εργάσιμες μέρες θυσιάζοντας ρεπό, ότι το πλήρωμα καμπίνας που ήταν 1.400 άτομα το 1994 ανέβασε τις ώρες πτήσης από 86.000 ώρες στις 106.000 ώρες το 1997, παρόλο που μειώθηκε στο μεταξύ στα 1250 άτομα. Οι ιπτάμενοι συνοδοί και φροντιστές δούλευαν 70 ώρες πτήσης το μήνα το 1993, ανέβηκαν στις 80 ώρες με το προηγούμενο πρόγραμμα "εξυγίανσης" και ο Τσακιρίδης και ο Μαντέλης ζητούσαν 100 ώρες με το νέο πρόγραμμά τους!

Δεν είναι περίεργο, λοιπόν, ότι μέσα στην ίδια την κυβέρνηση υπήρχαν ταλαντεύσεις για το αν έπρεπε να αποδεχθεί ξανά μια συμβιβαστική συμφωνία με τα συνδικάτα ή να τραβήξει το σκοινί επιδιώκοντας περικοπές 50 δις κάθε χρόνο στην Ολυμπιακή. Αρχικά ο Μαντέλης έστειλε τον Τσακιρίδη στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με την ΟΣΠΑ, ύστερα αποφάσισε να στείλει νομοσχέδιο στη βουλή χειρότερο από τα παζάρια Τσακιρίδη-Πέρρου και τελικά αναγκάστηκε να ξαναγυρίσει εκεί, αφού είχε αποδείξει την αδυναμία του.

Την ίδια διαδικασία ταλαντεύσεων πέρασε η κυβέρνηση πριν ανακοινώσει την απόφαση για ιδιωτικοποίηση της Ιονικής. Ο Σημίτης έρριξε το βάρος του απειλώντας -σύμφωνα με την Καθημερινή- να ανακοινώσει αυτοπροσώπως το πούλημα της τράπεζας. Παράλληλα, υπολόγιζε ότι η σύνοδος της Κ.Ε του ΠΑΣΟΚ στις 16

Πανεργατική 9 Απρίλη μαζί με την Ολυμπιακή

Μάη θα ήταν μια ευκαιρία να δεσμεύσει τους ταλαντευόμενους. Αλλά η διαδήλωση των απεργών της Ιονικής και η σύγκρουση τους με την αστυνομία μετέτρεψε και εκείνη την διαδικασία σε απόδειξη της κρίσης των "εκσυγχρονιστών".

Αυτό που εξελίσσεται σε απρόβλεπτο παράγοντα για την κυβέρνηση είναι η έκταση των αντιδράσεων και των πρωτοβουλιών της βάσης. Ο Σημίτης και τα γεράκια του υπολόγιζαν ότι μια ανένδοτη κυβερνητική στάση θα συναντούσε κάποιες συμβολικές κινήσεις αντιπολίτευσης αλλά ότι τελικά ο κόσμος θα αποδεχόταν την επιβολή των μέτρων σαν "μοιραία και αναπόφευκτη". Δεν περίμεναν κινητοποιήσεις όπου η βάση αιφνιδιάζει τις ηγεσίες και προχωράει πέρα από τη συλλογιστική της "διαμαρτυρίας για την τιμή των όπλων". Νόμιζαν, επίσης, ότι η κυβέρνηση έχει τη δυνατότητα να απομονώσει οποιοδήποτε κομάτι ξεπερνάει αυτά τα όρια. Ετσι είχαν ερμηνεύσει την κατάληξη της περσινής απεργίας διαρκείας των εκπαιδευτικών και των μπλόκων των αγροτών. Αλλά έπεσαν τελείως έξω.

Πρωτοφανής συμπαράσταση

Στην πράξη, ούτε οι καθηγητές πέρσι, ούτε οι αγρότες είχαν απομονωθεί από τη συμπάθεια των υπόλοιπων εργαζόμενων. Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες τους, είχαν χαρίσει εκείνες τις επιτυχίες στην "αδιαλλαξία" του Σημίτη, κλείνοντας τις κινητοποιήσεις στο κρίσιμο σημείο, επειδή δεν πίστευαν στη δυναμική τους. Αυτό δεν σήμαινε ότι η δυναμική εξαφανίστηκε. Αντίθετα, στις φετεινές κινητοποιήσεις επανέρχεται διευρυμένη.

Φέτος σχεδόν κάθε χώρος κάνει δικό του το σύνθημα "Αγώνας διαρκείας είναι η απάντηση", όχι μόνο "στον υπουργό Παιδείας", αλλά "στον υπουργό Υγείας", και "της συγκοινωνίας" και της Ιονικής. Η δυναμική αυτή αγκαλιάζει πια τα πιο δυνατά και οργανωμένα κομμάτια της εργατικής τάξης που είναι οι ΔΕΚΟ και όχι μόνο δεν απομονώνεται σαν "αντιδράσεις των προνομιούχων", αλλά συσπειρώνει τις ελπίδες και των άλλων χώρων.

Αυτό φαίνεται με δυο τρόπους. Πρώτο με την πρωτοφανή συμπαράσταση, όταν η κυβέρνηση χρησιμοποίησε τα ΜΑΤ ενάντια στην κατάληψη του Μηχανογραφικού της Ιονικής. Το γεγονός ότι το Συνέδριο του ΕΚΑ διέκοψε τις εργασίες του για να πάνε οι αντιπρόσωποι πορεία επιτόπου, δείχνει ότι όλες οι παρατάξεις αισθάνθηκαν την πίεση του κόσμου, που παίρνει τη μεριά των απεργών ενάντια στην κυβέρνηση.

Ακόμα πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι η συμπάθεια των υπόλοιπων εργαζόμενων δεν εκφράστηκε μόνο έμμεσα και παθητικά, αλλά ενεργητικά την επόμενη μέρα με την επιτυχία της 24ωρης απεργίας του Ε.Κ. Πειραιά και τη μαζική παρουσία λιμενεργατών, εργατών του ΟΣΕ, του ΗΣΑΠ και της Ναυπηγοεπισκευαστικής Ζώνης μπροστά στο Μηχανογραφικό.

Η αδυναμία της κυβέρνησης να απομονώσει τους απεργούς και η γενίκευση της διάθεσης για σύγκρουση των συνδικάτων με την κυβέρνηση φαίνεται επίσης από τον αριθμό των κινητοποιήσεων που ξεδιπλώθηκαν όλο αυτό το διάστημα. Η Ολυμπιακή και η Ιονική είναι οι δυο κορυφές, αλλά πατάνε πάνω σε πολλές άλλες μικρότερες συγκρούσεις με τα ίδια χαρακτηριστικά της ανταρσίας από τα κάτω.

Στα νοσοκομεία η κυβέρνηση προσπαθεί από το περασμένο καλοκαίρι να κόψει τις πληρωμές υπερωριών και σκοντάφτει. Ο Ευαγγελισμός έκανε πρακτικά απεργία διαρκείας 5 βδομάδων το περασμένο φθινόπωρο, η Νίκαια το ίδιο τον Μάρτη και τώρα βρίσκεται στο ίδιο σημείο το Κρατικό Αθήνας. Οι εργαζόμενοι του ΟΑΕΔ κο-

Πανεργατική 9 Απρίλη. Το μπλοκ των απεργών του Κρατικού Νίκαιας

ντράρισαν την ίδια απόπειρα της κυβέρνησης να κόψει τις υπερωρίες με απεργία 8 ημερών το Φλεβάρη. Οι εργαζόμενοι στους Δήμους αντέδρασαν παρόμοια στις καθυστερήσεις πληρωμών των δεδουλευμένων: τον Φλεβάρη στην Καλλιθέα, το Μάρτη στην Πάτρα. Παρόμοιος "ανταρτοπόλεμος" γίνεται στους Οργανισμούς του δημοσίου (ΟΣΚ, ΟΔΔΥ, κλπ.) που έχει βάλει μπροστά να μετατρέψει σε Ανώνυμες Εταιρείες η κυβέρνηση.

Στα λιμάνια ο αναβρασμός δεν περιορίζεται στους λιμενεργάτες, αλλά αγκαλιάζει και τους ναυτεργάτες που αναγκάζουν την ΠΝΟ να κηρύξει 48ωρη απεργία στις 15-16 Ιούνη, ενάμισυ χρόνο μετά τη δική τους μεγάλη απεργία διαρκείας.

Μόνο η ατολμία των συνδικαλιστικών ηγεσιών και η στενότητα στους ορίζοντες τους αφήνει τα περιθώρια στην κυβέρνηση να ελίσσεται. Σε όλες αυτές τις μάχες, παντού οι ηγεσίες βρέθηκαν πολύ πίσω από τη βάση. Στην Ολυμπιακή, όλα τα σωματεία έκαναν Γενικές Συνελεύσεις την κρίσιμη βδομάδα ανάμεσα στην έναρξη του "διαλόγου" Τσακιρίδη-Πέρρου και την κατάληψη των γραφείων από τους εργαζόμενους. Καμιά ηγεσία, καμιάς παράταξης δεν πρότεινε σε καμιά συνέλευση να απαντήσει στο σχέδιο "εξυγίανσης" με απεργία. Μέχρι τη στιγμή που η βάση πήρε την πρωτοβουλία της κατάληψης, όλες οι παρατάξεις του ΔΣ της ΟΣΠΑ είχαν περιορίσει ομόφωνα τη δράση σε μια 3ωρη στάση εργασίας(!) τη μέρα που ξεκινούσαν οι διαπραγματεύσεις (Τρίτη 24/3).

Στη μάχη της Ιονικής, οι απεργοί χρειάστηκε να "πολιορκήσουν" τη συνεδρίαση του Γενικού Συμβουλίου της ΟΤΟΕ στις 12 Μάη για να υποχρεώσουν την ηγεσία των τραπεζοϋπαλλήλων να κηρύξει ένα πρόγραμμα 24ωρων κινητοποιήσεων συμπαράστασης σε όλες τις Τράπεζες. Αλλά κι αυτό το πρόγραμμα η ηγεσία της ΟΤΟΕ δεν έκανε τίποτα για να το υλοποιήσει, αντίθετα υποχώρησε αμαχητί στην απεργοσπαστική κίνηση του Κωστόπουλου της Πίστεως και των ανθρώπων του στη ΔΑΚΕ, αφήνοντας τους να οδηγήσουν την 24ωρη στην Πίστεως σε αποτυχία.

Οι απεργοί της Ιονικής ζήτησαν από την ΟΤΟΕ να κλείσει το Μηχανογραφικό και της Εμπορικής Τράπεζας, αλλά και αυτό το κρίσιμο βήμα έμεινε έξω από το πρόγραμμα της ηγεσίας.

Οι πιέσεις της βάσης έχουν αναγκάσει τις συνδικαλιστικές ηγεσίες να βρεθούν αντιμέτωπες με την κυβέρνηση Σημίτη, να κάνουν πράγματα που δεν είχαν στις προοπτικές τους. Ακόμα και οι πιο πιστοί "εκσυγχρονιστές" όπως ο πρόεδρος της ΟΤΟΕ βρέθηκε αναγκασμένος να καλύπτει την απεργία της Ιονικής και να δίνει όρκους πίστης στον αγώνα, στη Γενική Συνέλευση των απεργών στο δρόμο μπροστά στο Μηχανογραφικό. Αλλά χωρίς οργάνωση από τα κάτω, τέτοιες διακηρύξεις έχουν αξία μόνο σαν δείγματα της κρίσης των "εκσυγχρονιστών".

Απο το ρεφορμισμό στις επαναστατικές ιδέες

Η εμφάνιση μιας οργανωμένης αριστερής πτέρυγας στην ΠΑΣΚΕ μεγαλώνει τις πιέσεις πάνω σε όλες τις συνδικαλιστικές ηγεσίες. Η κίνηση είχε εμφανιστεί μετά την επίθεση Παπαντωνίου στις ΔΕΚΟ και πριν από το Συνέδριο της ΓΣΕΕ, αλλά δεν κατέβασε χωριστό ψηφοδέλτιο τότε. Η ανοιχτή εμφάνιση στο Συνέδριο του ΕΚΑ μόλις δυο μήνες αργότερα, είναι απόδειξη για το πόσο γρήγορη είναι η δυναμική που πιέζει από τα κάτω. Δεν πρέπει, όμως, να δημιουργήσει αυταπάτες για προχώρημα μέσα από την αλλαγή των συσχετισμών στην κορυφή.

Η σύγκρουση των συνδικάτων με την κυβέρνηση Σημίτη δεν είναι μια σειρά από συνδικαλιστικές μάχες. Χιλιάδες εργαζόμενοι μπαίνουν σε διαδικασίες πολιτικής ανταρσίας και έρχονται σε ρήξη με τις δεξιές ρεφορμιστικές ιδέες του "εκσυγχρονισμού". Τα ιδεολογήματα πάνω στα οποία στήριξε την ηγεμονία του ο Σημίτης βρίσκονται σε κρίση. Οι αντιλήψεις ότι ο μαχητικός συνδικαλισμός είναι "ξεπερασμένος", ότι η εργατική τάξη και τα συνδικάτα "έχουν αποδυναμωθεί", ότι η σύγκρουση με τους καπιταλιστές είναι "ασύμφορη περιπέτεια" - όλα αυτά σπάνε και στα μυαλά και στη δράση όλο και περισσότερων εργατών.

Στις αρχές της δεκαετίας του 90 ο Λαλιώτης εκφράζοντας τη στροφή προς τις "εκσυγχρονιστικές" αντιλήψεις έλεγε ότι "δεν θέλουμε συνδικαλιστές τύπου Σκάργκιλ" (ο Σκάργκιλ είναι ο ηγέτης των Βρετανών ανθρακωρύχων). Σήμερα οι εργαζόμενοι απαντούν όλο και πιο θαρρετά ότι "δεν θέλουμε συνδικαλιστές τύπου Πρωτόπαπα".

Αυτή τη ρήξη με τις πιο δεξιές ρεφορμιστικές ιδέες πρέπει να τη βοηθήσουμε να προχωρήσει πολιτικά και οργανωτικά. Αυτό θα είναι το καλύτερο στήριγμα των αγώνων ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις και τις περικοπές του Σημίτη. Τα καθήκοντα που βάζει μια τέτοια προσπάθεια είναι διπλά.

Από τη μια μεριά χρειαζόμαστε την οργάνωση από τα κάτω, μέσα στους χώρους δουλειάς, για να στηρίξουμε τις μαχητικές μορφές πάλης που επιστρέφουν. Στη μάχη ενάντια στο Σημίτη ο κόσμος ανακαλύπτει ξανά την αξία της μαζικής περιφρούρησης, της οργανωμένης συμπαράστασης, της σύνδεσης και του συντονισμού. Ολα αυτά χρειάζονται οργάνωση, ώστε οι ίδιοι οι απεργοί να μπορούν να κάνουν αυτά που οι συνδικαλιστικές ηγεσίες αρνούνται ή παραμελούν ακόμα και όταν τα υπόσχονται.

Και παράλληλα χρειαζόμαστε την πιο έντονη παρέμβαση με τις επαναστατικές σοσιαλιστικές ιδέες στην πολιτική συζήτηση που ξανανοίγει μαζικά. Για να ξεκαθαρίσουμε ότι η κατάντια του Σημίτη είναι χρεωκοπία του ρεφορμιστικού δρόμου. Οτι ο καπιταλισμός δεν αποχτάει "ανθρώπινο πρόσωπο", δεν μεταρρυθμίζεται μέσα από τη Βουλή και τον "κοινωνικό διάλογο", αλλά ανατρέπεται από τους εργάτες χρησιμοποιώντας τη μαζική τους δύναμη. Αυτή τη δύναμη χτίζουν οι απεργίες ενάντια στο Σημίτη και όσο πιο καθαρά αγκαλιάζουν αυτές τις ιδέες, τόσο πιο πολύ ανοίγουν τη νικηφόρα προοπτική τους.

Οι φλόγες του Κόσοβο

Η καταπίεση των Αλβανών στο Κόσοβο μπορεί να προκαλέσει πολεμική έκρηξη σε όλα τα Βαλκάνια. Ο *Κώστας Πίττας* εξηγεί γιατί η πολιτική της εθνικής εκκαθάρισης του Μιλόσεβιτς και η επέμβαση από τις Μεγάλες Δυνάμεις είναι η πραγματική απειλή

Στην Ελλάδα, η συντριπτική πλειοψηφία των ΜΜΕ εμφανίζει την κατάσταση στο Κόσοβο σαν "πολύπλοκη" και ευθυγραμμίζονται με την επίσημη άποψη του Βελιγραδίου. Ο Μιλόσεβιτς υποστηρίζει ότι η κρίση οφείλεται στη δράση των "εξτρεμιστών Αλβανών που θέλουν την απόσχιση μιας περιοχής η οποία αποτελεί το λίκνο του σερβικού έθνους". Οι λιγοστές κριτικές αφορούν περισσότερο το μέγεθος της καταστολής, παρά την ίδια την πολιτική που ακολουθεί το Βελιγράδι.

Ομως, οι αιτίες της κρίσης στο Κόσοβο, όχι μόνο δεν είναι "πολύπλοκες", αλλά αντίθετα, είναι πιο ξεκάθαρες από ότι σε οποιαδήποτε άλλη περιοχή της πρώην ενιαίας Γιουγκοσλαβίας. Οφείλονται στη στυγνή καταπίεση των αλβανών - που αποτελούν το 90% (!) του πληθυσμού - από τη σερβική άρχουσα τάξη. Οποιαδήποτε ανάλυση δεν ξεκινά από αυτό το πραγματικό γεγονός, καταλήγει να δικαιολογεί μια πολιτική που μεταφέρει το σφαγείο της Βοσνίας στο νότο των Βαλκανίων.

Η Αλβανία δημιουργήθηκε σαν κράτος το 1913, πολύ καθυστερημένα σε σχέση με τα υπόλοιπα Βαλκανικά κράτη. Από την αρχή βρέθηκε αντιμέτωπη με τις επιθετικές διεκδικήσεις των γειτονικών κυρίαρχων τάξεων - της Σερβίας και της Ελλάδας. Πέντε μέρες μετά την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Αλβανίας από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, τα ελληνικά πολεμικά πλοία βομβάρδισαν το λιμάνι της Αυλώνας, ενώ ο σερβικός στρατός εισέβαλε από το βορρά.

Το νέο κράτος απέφυγε τελικά να έχει την τύχη της γειτονικής Μακεδονίας που διαμελίστηκε ανάμεσα στους νικητές των Βαλκανικών Πολέμων, αλλά οι συμμαχίες της Σερβίας και της Ελλάδας με τις Μεγάλες Δυνάμεις πέτυχαν να το περιορίσουν σε μια γωνιά των Βαλκανίων. Το αποτέλεσμα ήταν εκατοντάδες χιλιάδες αλβανοί να βρεθούν παρά τη θέλησή τους σαν μειονότητα στην Γιουγκοσλαβία. Από τότε μέχρι σήμερα, αυτό που γνώρισαν ήταν η καταπίεση και η φτώχεια. Αν και αποτελούσαν το 90% του πληθυσμού, είχαν ελάχιστη πρόσβαση σε οποιαδήποτε τοπική εξουσία.

Το Κόσοβο έμεινε όλα αυτά τα χρόνια η φτωχότερη περιοχή της Γιουγκοσλαβίας. Στο Μεσοπόλεμο, μόνο ένα στα τρία παιδιά πήγαινε στο δημοτικό και ένα στα πενήντα στο γυμνάσιο. Μισό εκατομμύριο αλβανοί Κοσοβάροι αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν. Την ίδια περίοδο περίπου 60.000 Σέρβοι μεταφέρθηκαν από άλλες περιοχές της Γιουγκοσλαβίας για να εποικήσουν το Κόσοβο, σε μια προσπάθεια της κυβέρνησης να αλλάξει τη σύνθεση του πληθυσμού.

Η κατάσταση για τους Αλβανούς του Κόσοβου δεν μεταβλήθηκε όταν στην εξουσία ήλθε ο Τίτο μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το καθεστώς κρατικού καπιταλισμού που επιβλήθηκε σήμαινε ότι - όπως στη Ρωσία του Στάλιν - όλες οι εθνότητες δεν είχαν ίσα δικαιώματα. Ο πλούτος και η εξουσία βρισκόταν στα χέρια μιας μειοψηφίας γραφειοκρατών και διευθυντών επιχειρήσεων που στη συντριπτική τους πλειοψηφία ήταν Σέρβοι, Κροάτες και Σλοβένοι. Το 1954, το κατά κεφαλή εισόδημα στο Κόσοβο ήταν μόλις το 48% του γιουγκοσλαβικού μέσου όρου. Το 1975 έπεσε στο 33%. Από το 1954 μέχρι το 1958, 195.000 Αλβανοί υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν το Κόσοβο καταδιωγμένοι από την Υπηρεσία Ασφαλείας, επικεφαλής της οποίας ήταν ο Αλεξάντερ Ράνκοβιτς. Το 1966, ένα νέο κύμα διώξεων έστειλε άλλους 230.000 Αλβανούς στο δρόμο της προσφυγιάς. Η κατακραυγή ήταν τέτοια που ανάγκασε τον Τίτο να καθαιρέσει τον Ράνκοβιτς.

Το 1968 ήταν χρονιά έκρηξης και για την Γιουγκοσλαβία. Από την Λιουμπλιάνα και το Ζάγκρεμπ μέχρι το Βελιγράδι, φοιτητές και εργαζόμενοι κατέβηκαν σε κινητοποιήσεις ενάντια στο καθεστώς ζητώντας περισσότερες ελευθερίες. Στην πρωτεύουσα του Κόσοβου, την Πρίστινα, τον Νοέμβρη έγιναν μαζικές διαδηλώσεις Αλβανών με αίτημα την αναγνώριση της περιοχής σαν Ομόσπονδη Δημοκρατία στα πλαίσια της Γιουγκοσλαβίας.

Οι κινητοποιήσεις ανάγκασαν τον Τίτο να κάνει μερικές παραχωρήσεις. Το Κόσοβο απέκτησε σχετική αυτονομία και μερικά

Δολοφονημένοι Κοσοβάροι από τον στρατό του Μιλόσεβιτς

χρόνια αργότερα, με την τροποποίηση του Συντάγματος το 1974, αναγνωρίστηκε επίσημα σαν Αυτόνομη Επαρχία.

Ομως, η "αυτονομία" αποδείχθηκε ότι δεν σήμαινε πραγματικές αλλαγές για τον απλό κόσμο. Στα μέσα της δεκαετίας του '70, ξεκίνησαν νέες διώξεις που κορυφώθηκαν το 1979 με τις συλλήψεις δεκάδων αλβανών φοιτητών του πανεπιστήμιου της Πρίστινα. Αφορμή για τις διώξεις ήταν η εμφάνιση αντικαθεστωτικών εφημερίδων τοίχου και προκηρύξεων στις σχολές.

Η έκρηξη ήρθε τον Μάρτη και τον Απρίλη του 1981. Τη σπίθα άναψε μια διαδήλωση των φοιτητών στην Πρίστινα που διαμαρτύρονταν για τις συνθήκες ζωής του αλβανικού πληθυσμού. Οι διαδηλώσεις γρήγορα εξαπλώθηκαν και στις άλλες πόλεις. Οι 19.000 εργάτες των ορυχείων ψευδαργύρου και μολύβδου Τρέπκα κατέβηκαν σε απεργία και κατέλαβαν τις στοές.

Η αντίδραση του καθεστώτος ήταν η κήρυξη στρατιωτικού νόμου. Το Κόσοβο γέμισε με τα τανκς του γιουγκοσλαβικού στρατού. Οι σκοτωμένοι διαδηλωτές και απεργοί ξεπέρασαν τους χίλιους. 2.245 άτομα πέρασαν από δίκες με συνοπτικές διαδικασίες και καταδικάστηκαν σε πολλά χρόνια φυλακή. Παρά την καταπίεση, η αντίσταση των Αλβανών συνεχίστηκε. Τον Μάρτη του 1984, το επίσημο γιουγκοσλαβικό πρακτορείο ειδήσεων Τανγιούνγκ παραδεχόταν ότι "στο Κόσοβο δρουν 72 παράνομες οργανώσεις που συνολικά δεν έχουν περισσότερα από 1000 μέλη, αλλά ασκούν μεγάλη επιρροή στις τάξεις του αλβανόφωνου πληθυσμού".

Ρατσιστικό χαρτί

Η επίθεση κορυφώθηκε το 1987. Ο Μιλόσεβιτς οργάνωσε μια τεράστια εκστρατεία επιχειρώντας να μετατρέψει τους Αλβανούς σε εξυλαστήρια θύματα για την κρίση που συγκλόνιζε το κρατικο-καπιταλιστικό καθεστώς.

Στις αρχές του 1987, εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες - Σέρβοι, Κροάτες, Σλοβένοι, Μακεδόνες, Μουσουλμάνοι και Αλβανοί - κατέβηκαν σε απεργίες απαιτώντας αυξήσεις και να μην εφαρμοστεί το πρόγραμμα λιτότητας. Μαζικές διαδηλώσεις συντάραζαν το Ζάγκρεμπ και το Βελιγράδι, ενώ στο Κόσοβο καταλήφθηκε το πανεπιστήμιο και τα ορυχεία της Τρέπκα.

Για να στρέψει από πάνω του την οργή των απεργών, ο Μιλόσεβιτς έπαιξε το χαρτί του ρατσισμού ενάντια στους Κοσοβάρους.

Το 1988 ο Μιλόσεβιτς καθαίρεσε όλη την τοπική ηγεσία του Κομμουνιστικού Κόμματος και απέλυσε τους λίγους αλβανούς που δούλευαν σε δημόσιες υπηρεσίες. Τον Φλεβάρη του 1989, έστειλε τα τανκς στην Πρίστινα. Στις συγκρούσεις που ακολούθησαν σκοτώθηκαν 24 άνθρωποι. Δυο χιλιάδες αλβανοί εργάτες φυλακίστηκαν με την κατηγορία ότι "πήραν μέρος σε παράνομη απεργιακή δράση". Πάνω από 450 δάσκαλοι και δημοσιογράφοι απολύθηκαν και άγνωστος αριθμός μαθητών αποβλήθηκε δια παντός επειδή συμμετείχε στις διαδηλώσεις. Λίγο αργότερα, ο Μιλόσεβιτς κατάργησε και επίσημα την "αυτονομία" του Κόσοβου.

Η εθνικιστική εκστρατεία σε βάρος του αλβανικού πληθυσμού ήταν το πρελούδιο για τις εθνικές εκκαθαρίσεις στη Βοσνία και για το σφαγείο που ακολούθησε. Τώρα, η ίδια κρίση "μετακομίζει" στα χωριά της σερβο-αλβανικής μεθορίου. Με μια "διαφορά": αν στην παλιά Βοσνία-Ερζεγοβίνη ο πληθυσμός ήταν μοιρασμένος ανάμεσα σε Σέρβους, Κροάτες και Μουσουλμάνους, στο Κόσοβο η σύγκρουση είναι πολύ πιο καθαρή και πολύ πιο ταξική. Μια άρχουσα τάξη που στο μεγαλύτερο βαθμό αποτελείται από Σέρβους, κάθεται στην πλάτη του 90% του φτωχού λαού που είναι Αλβανοί.

Τον χειμώνα του 1997 οι δρόμοι στο Βελιγράδι σείονταν για πάνω από ένα μήνα με καθημερινές διαδηλώσεις. Δεκάδες χιλιάδες διαμαρτύρονταν για την ακύρωση των αποτελεσμάτων των δημοτικών εκλογών και την καταπάτηση και των πιο στοιχειωδών δικαιωμάτων. Μετά το πάγωμα του πολέμου στη Βοσνία, οι απεργίες έχουν πολλαπλασιαστεί. Από τους εργάτες της αυτοκινητοβιομηχανίας Ζάσταβα μέχρι τους εργαζόμενους στους δήμους και στον ηλεκτρισμό, τους εκπαιδευτικούς και τους οδηγούς λεωφορείων, χιλιάδες έχουν κατέβει σε κινητοποιήσεις.

Στο ίδιο το Κόσοβο, η Ανεξάρτητη Ενωση Μεταλλωρύχων έχει καλέσει σε συνεχή περιφρούρηση των ορυχείων της Τρέπκα που πρόσφατα ο Μιλόσεβιτς τα ιδιωτικοποίησε - ένα πραγματικό ξεπούλημα στην ελληνική επιχείρηση "Μητιληναίος ΑΕ". Σε ένα γράμμα της που απευθυνόταν και προς τα συνδικάτα στην Ελλάδα, η Ενωση Μεταλλωρύχων ζητούσε τον Ιούνη του 1997 "από τους συντρόφους εργαζόμενους να βοηθήσουν τους αδελφούς τους στο Κόσοβο για να μην χάσουν τη δουλειά τους".

Η Δημοκρατική Ενωση του "μετριοπαθούς εθνικιστή" Ρουγκόβα ήταν πάντα προσανατολισμένη στις "συνομιλίες" με το Βελιγράδι και την "άσκηση πίεσης" στον Μιλόσεβιτς. Τον Μάη του 1991 οργάνωσε προεδρικές εκλογές στο Κόσοβο όπου πρόεδρος εξελέγη ο ίδιος ο Ρουγκόβα. Ο Μιλόσεβιτς χαρακτήρισε παράνομο το αποτέλεσμα των εκλογών και ενός δημοψηφίσματος για την "αυτονομία" που έγινε το Σεπτέμβρη. Ο Ρουγκόβα ανακοίνωσε μέχρι και την δημιουργία "σκιώδους" αλβανικής κυβέρνησης, αλλά η απάντηση του Μιλόσεβιτς ήταν να εξαπολύσει ένα νέο κύμα τρομοκρατίας, απολύοντας 6.000 τουλάχιστον εκπαιδευτικούς που αρνήθηκαν ν' αντικαταστήσουν τα αλβανικά με τα σερβικά στα σχολεία.

Η πολιτική των "μετριοπαθών εθνικιστών" τίποτα δεν άλλαξε

για τον κόσμο στο Κόσοβο. Στα τέλη του 1995 μια μικρή ομάδα "μαχητικών εθνικιστών" ίδρυσε τον "Απελευθερωτικό Στρατό του Κόσοβου", τον KLA, που άρχισε να οργανώνει επιθέσεις σε απομονωμένα σερβικά αστυνομικά τμήματα. Ο "Απελευθρωτικός Στρατός" συγκέντρωσε τη συμπάθεια μεγάλης μερίδας Αλβανών που απογοητευμένοι από τις αποτυχίες του Ρουγκόβα, στράφηκαν στο πιο μαχητικό KLA.

Στην πραγματικότητα, ούτε οι μαχητικοί εθνικιστές του "Απελευθερωτικού Στρατού" πιστεύουν ότι θα καταφέρουν να νικήσουν τα τανκς του Μιλόσεβιτς. Εκεί που ελπίζουν είναι ότι θα προκαλέσουν την επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων.

Ιμπεριαλιστικές Επεμβάσεις

Είναι λύση μια τέτοια επέμβαση, από τον Κλίντον ή τις κυβερνήσεις της Ευρωπαϊκής Ενωσης; Η απάντηση είναι όχι. Πρώτον, είναι αυταπάτη να πιστεύει κανείς ότι οι ηγέτες των ΗΠΑ και της Ε.Ε. θα διακινδυνεύσουν τις συμμαχίες τους με τις κυρίαρχες τάξεις στα Βαλκάνια για να συμπαρασταθούν στους καταπιεσμένους Αλβανούς και στις άλλες εθνότητες.

Οι "λύσεις" των Μεγάλων Δυνάμεων έχουν δοκιμαστεί. Δεν είναι βοήθεια για τους καταπιεσμένους που ξεσηκώνονται, αλλά ακόμα ένα χτύπημα πάνω τους. Οι πρώτες αντιδράσεις απέναντι στους χιλιάδες που διαδήλωναν στην Πρίστινα ήταν να τους βαφτίσουν "τρομοκράτες", όπως τους χαρακτήρισε ο υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας, Κίνκελ. Οι ΗΠΑ και οι κυβερνήσεις της ΕΕ ενδιαφέρονται για τον έλεγχο της περιοχής, και όχι για να υπερασπίσουν τα δικαιώματα των Κοσοβάρων.

Αυτό δείχνει η εμπειρία του πόλεμου στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Οι ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ και οι κυβερνήσεις της ΕΕ στην αρχή στήριξαν σύσσωμες τον Μιλόσεβιτς, και τις εθνικιστικές εκστρατείες του, γιατί έλπιζαν ότι θα μπορούσε να επιβάλλει την "τάξη" και να ξεπληρώσει τα δάνεια. Οταν είδαν ότι οι εξελίξεις ξέφευγαν από τον έλεγχό του, στράφηκαν εναντίον του, ακριβώς όπως έκαναν και με τον Σαντάμ Χουσεΐν στον πόλεμο του Κόλπου. Και δεν άργησαν να τα "ξαναβρούν" στο Ντέιτον.

Στη Βοσνία το 1992, οι Μεγάλες Δυνάμεις αποφάσισαν ότι Σέρβοι, Κροάτες και Μουσουλμάνοι έπρεπε να χωριστούν. Μοίρασαν τη Βοσνία σε τρία "καντόνια": μια ανοιχτή πρόσκληση στους εθνικιστές πολέμαρχους που κλιμάκωσαν τις εθνικές εκκαθαρίσεις για να προλάβουν να αρπάξουν όσα περισσότερα εδάφη μπορούσαν πριν τις "τελικές" συμφωνίες. Για να επιβάλει αυτές τις "τελικές" συμφωνίες, το ΝΑΤΟ βομβάρδισε δεκάδες χωριά με αεροπλάνα και πυραύλους. Ακόμα και μετά το Ντέιτον, που μας το παρουσιάζουν σαν τη μαγική φόρμουλα, η Βοσνία δεν ησύχασε. Στα τέλη του Απρίλη οι εθνικιστικές ηγεσίες υποκίνησαν ξανά συγκρούσεις ανάμεσα σε Κροάτες και Σέρβους πρόσφυγες που είχαν επιστρέψει στα σπίτια τους.

Την ίδια κυνική πολιτική συνεχίζουν οι ιμπεριαλιστές και σήμερα. Καλούν τους αλβανούς εργάτες κι αγρότες να σταματήσουν τις διαδηλώσεις και να γυρίσουν στις δουλειές τους και ζητούν από τον Μιλόσεβιτς να ξαναρχίσει τις συνομιλίες με τον "μετριοπαθή" Ρουγκόβα. Και σαν πιθανή εναλλακτική "λύση" κρατάνε ανοιχτή την προοπτική της καντονοποίησης του Κόσοβου.

Οι "χωρισμοί" με βάση τα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων και τις φιλοδοξίες και συμμαχίες των τοπικών κυρίαρχων τάξεων είναι η "συνταγή" που τον προηγούμενο αιώνα μετέτρεψε τα Βαλκάνια σε μπαρουταποθήκη της Ευρώπης.

Απέναντι στην κρίση στο Κόσοβο, η κυβέρνηση του Σημίτη ακολουθεί την ίδια κυνική πολιτική με τον Κλίντον και τους Ευρωπαίους. Ούτε ο Σημίτης, ούτε ο Πάγκαλος, που έτρεχε για συνομιλίες στο Βελιγράδι την ώρα που ο σερβικός στρατός έκαιγε την Ντρένιτσα, ενδιαφέρονται καθόλου για τους Αλβανούς του Κόσοβο. Το μόνο που θέλουν είναι "να αποκατασταθεί η τάξη". Οι έλληνες καπιταλιστές έχουν αρχίσει να διεισδύουν σε όλες τις γύρω χώρες και δεν θέλουν αναταραχή για χάρη μιας καταπιεσμένης μειονότητας. Θέλουν να τα έχουν καλά με όλες τις κυβερνήσεις της περιοχής και αυτό καθορίζει τα διπλωματικά παιχνίδια που παίζουν με το πρόσχημα της "διαμεσολάβησης".

Η ελληνική κυβέρνηση

Πίσω από αυτή την πολιτική του Σημίτη κρύβεται η υπεράσπιση των συμφερόντων των ελλήνων καπιταλιστών. Ελληνες βιομήχανοι και οι τραπεζίτες αλωνίζουν στην Αλβανία, τη Μακεδονία, τη Βουλγαρία, αλλά και την ίδια τη Σερβία, αφού η Ελλάδα έχει εξαιρεθεί από το εμπάργκο. Ο Μητιληναίος έχει κλείσει μια συμφωνία 400 εκατομμυρίων δολλαρίων με την κυβέρνηση της Σερβίας για την εκμετάλλευση των ορυχείων της Τρέπκα στο Κόσοβο. Κι ακόμα μεγαλύτερες είναι οι μπίζνες της ΔΕΛΤΑ, της Τρία Εψιλον, του Κόκκαλη, αλλά και του ίδιου του ΟΤΕ που έχει αγοράσει το 20% του σερβικού οργανισμού τηλεπικοινωνιών.

Αυτό είναι το πλέγμα των συμφερόντων που κρύβεται πίσω από τη στάση της κυβέρνησης. Αλλά με αυτή την κυνική πολιτική ρίχνει λάδι σε μια φωτιά που οι φλόγες μπορεί να γίνουν πολύ μεγαλύτερες απ' ότι στη Βοσνία. Η κλιμάκωση της καταστολής στο Κόσοβο προκαλεί αλυσιδωτές αντιδράσεις στην Αλβανία και στη Μακεδονία. Οχι μόνο η κυβέρνηση του Φάτος Νάνο έχει υψώσει τους τόνους της αντιπαράθεσης με τον Μιλόσεβιτς, αλλά έχουν αρχίσει να κερδίζουν έδαφος οι φωνές που ζητούν σκλήρυνση απέναντι στην Σερβία. Μέτρα καταστολής ενάντια στην πολυπληθή αλβανική μειονότητα που υπάρχει στη Δημοκρατία της Μακεδονίας ζητούν και τα εθνικιστικά κόμματα στα Σκόπια. Η πιθανότητα μιας επέκτασης της κρίσης, ξαναφέρνει στην ημερήσια διάταξη την απειλή ενός πολέμου με εμπλοκή και της Ελλάδας και της Τουρκίας.

Απέναντι στην κρίση στο Κόσοβο το εργατικό κίνημα πρέπει να έχει μια ξεκάθαρη στάση. Είναι ενάντια σε κάθε ιμπεριαλιστική επέμβαση και υποστηρίζει το δικαίωμα της αλβανικής "μειονότητας" του 90% να διεκδικήσει ακόμα και την αυτοδιάθεσή της..

Υπάρχει η δύναμη που μπορεί να αναγκάσει τον Μιλόσεβιτς να σταματήσει τις σφαγές, χωρίς να απευθύνεται στην "παρέμβαση" των Μεγάλων Δυνάμεων, ούτε στη "βοήθεια" των άλλων τοπικών κυβερνήσεων. Είναι οι εργάτες των Βαλκανίων. Πριν ένα χρόνο οι εργάτες και η νεολαία του Βελιγραδίου διαδήλωναν ενάντια στον Μιλόσεβιτς. Τις πρώτες μέρες του φετεινού Μάρτη, έγινε στο Βελιγράδι μια διαδήλωση φοιτητών ενάντια στην καταστολή από τον σερβικό στρατό στα χωριά του Κόσοβου. Στην διπλανή Αλβανία, είναι νωπές οι μνήμες από την ηρωϊκή εξέγερση που οδήγησε στην ανατροπή του Μπερίσα. Στη Δημοκρατία της Μακεδονίας οι εργαζόμενοι μιας ολόκληρης πόλης ξεσηκώθηκαν όταν οι "παρατράπεζες" πήγαν να τους κλέψουν,

Μια αριστερά που παλεύει και τον Μιλοσεβιτς και το ΝΑΤΟ, μια αριστερά που υποστηρίζει όλους αυτούς τους αγώνες και τις εξεγέρσεις ενάντια στις άρχουσες τάξεις, μια τέτοια αριστερά μπορεί να ενώσει τους εργάτες από το Βελιγράδι μέχρι τα Τίρανα και από την Αθήνα μέχρι τα Σκόπια. Αυτό θα δώσει πραγματική λύση στην καταπίεση στο Κόσοβο, θα σταματήσει την απειλή του πολέμου και θα ανοίξει το δρόμο για την ανατροπή των κυρίαρχων τάξεων και το σοσιαλισμό σε όλα τα Βαλκάνια.

Ταξικός πόλεμος
στις χώρες του Ευρώ

Οι πιο αντιφατικές εικόνες κυριαρχούν σήμερα στην Ευρώπη. Από τη μια μεριά έχουμε τις τρομαχτικές "επιτυχίες" των φασιστών στη Γερμανία και τη Γαλλία -επιτυχίες που φέρνουν στη μνήμη τις πιο σκοτεινές σελίδες της ιστορίας του αιώνα μας και προκαλούν φρίκη σε εκατομμύρια ανθρώπους από τη μια μέχρι την άλλη άκρη του πλανήτη.

Από την άλλη, όμως, έρχονται οι εικόνες από τις μαζικές κινητοποιήσεις των εργατών και της νεολαίας που ξανά και ξανά κατεβαίνουν στους δρόμους ενάντια στις επιθέσεις των κυβερνήσεων και των αφεντικών. Στη Δανία, μισό εκατομμύριο εργάτες βρίσκονταν στις αρχές του Μάη σε απεργία διαρκείας -μια απεργία που παράλυσε την οικονομία όλων των Σκανδιναυικών χωρών. Στη Γαλλία, οι κινητοποιήσεις των καθηγητών στο Σαίντ Ντενί -που απλώθηκαν σε πάνω από 100 σχολεία και έφτασαν μέχρι την κατάληψη του Πανεπιστημίου της Σορβόνης στο Παρίσι- ανάγκασαν στις αρχές του Μάη την κυβέρνηση του Ζοσπέν σε άτακτη υποχώρηση.

Αυτό που κυριαρχεί σήμερα στην Ευρώπη δεν είναι κάποια στροφή προς την ακροδεξιά και τους φασίστες, όπως "συμπεραίνουν" τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά η όλο και πιο άγρια ταξική πόλωση.

Στριμωγμένοι από την οικονομική κρίση οι καπιταλιστές προσπαθούν να σώσουν τα κέρδη και τις επενδύσεις τους σε βάρος των εργατών -με την άμεση αύξηση της εκμετάλλευσης. Τα νέα ελαστικά ωράρια, το πάγωμα στα μεροκάματα, οι περικοπές στις συντάξεις, η διάλυση της δημόσιας υγείας και παιδείας έχουν γίνει σήμερα ο "κανόνας" από τη μια μέχρι την άλλη άκρη του πλανήτη.

Στην Ευρώπη τα αφεντικά έχουν επενδύσει σήμερα τις ελπίδες τους για να ξεφύγουν από τη μέγγενη της οικονομικής κρίσης στη νομισματική Ενωση και το Ευρώ. Από την Πορτογαλία μέχρι τη Σουηδία και από την Ελλάδα μέχρι την Ιρλανδία οι κυβερνήσεις και τα αφεντικά ζητάνε από τους εργάτες "θυσίες" για τη "σύγκλιση", την "Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση", το κοινό νόμισμα.

Πουθενά οι επιθέσεις αυτές δεν έχουν περάσει χωρίς συγκρούσεις με τους εργάτες. Στη Γαλλία, οι κινητοποιήσεις των εργατών και της νεολαίας, που κορυφώθηκαν με τη μεγάλη απεργία του Δεκέμβρη του 1995, οδήγησαν στην πτώση της δεξιάς κυβέρνησης Ζιπέ. Στη Γερμανία, οι απεργίες των μεταλλεργατών, των εργατών στην χημική βιομηχανία, των ταχυδρομικών, των εργαζομένων στο δημόσιο έχουν αναγκάσει, τα τελευταία χρόνια, ξανά και ξανά τα αφεντικά στη μια οπισθοχώρηση μετά την άλλη. Στην Ιταλία οι τεράστιες διαδηλώσεις στη Ρώμη και όλες τις μεγάλες πόλεις έριξαν τη δεξιά κυβέρνηση του Μπερλουσκόνι.

Για να κάμψουν τις αντιστάσεις των εργατών τα αφεντικά επιστρατεύουν συχνά το χαρτί του εθνικισμού: οι επιθέσεις στις κατακτήσεις των εργατών πάνε χέρι χέρι με τις επιθέσεις στα συνδικάτα, τον ρατσισμό και την ξενοφοβία. Τα αφεντικά προσπαθούν με κάθε τρόπο να διασπάσουν την ενότητα των εργατών, να στρέψουν τους "υψηλόμισθους" ενάντια στους "χαμηλόμισθους", τους "ντόπιους" ενάντια στους μετανάστες, τους άντρες ενάντια στις γυναίκες, τους άνεργους ενάντια σε αυτούς που έχουν δουλιά. Σε μια προεκλογική ομιλία στο Χάλε ο Κολ είχε το θράσος να κατηγορήσει τους άνεργους για τα ελλείματα στα δημόσια ταμεία και να τους αποκαλέσει προκλητικά "άεργους που δεν θέλουν να δουλεύουν"! Ο υποψήφιος της δεξιάς στο κρατίδιο της Σαξονίας ξανά και ξανά προσπαθούσε να ρίξει τις ευθύνες για την ανεργία στους "ξένους που παίρνουν τις δουλιές" -παρόλο που οι μετανάστες είναι ελάχιστοι στη Σαξονία.

Οι επιθέσεις αυτές είναι που δίνουν την ευκαιρία στους φασίστες να βγαίνουν στο προσκήνιο.

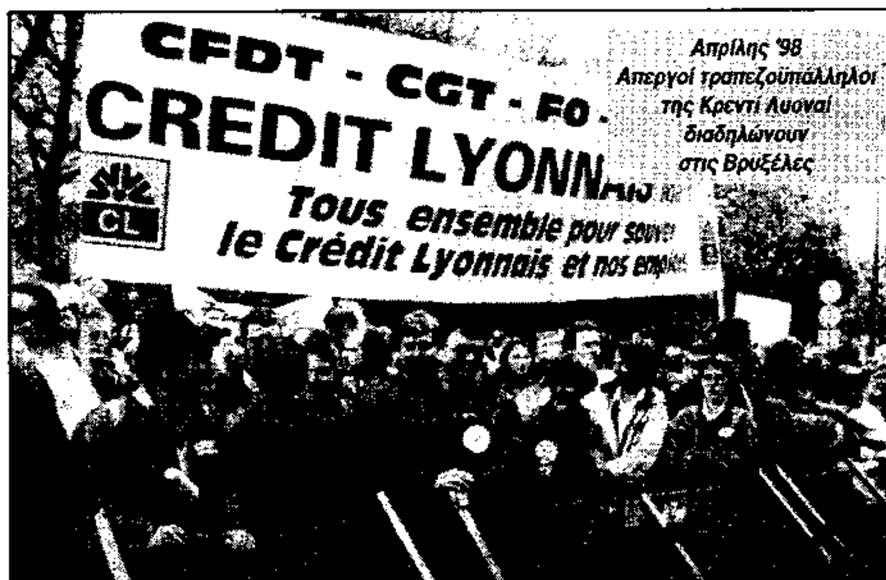
Στις τοπικές εκλογές του κρατιδίου της Σαξονίας (Saxen-Anhalt), η ναζιστική Γερμανική Λαϊκή Ενωση (DVU) του "φύρερ" Γκέρχαρντ Φράι κατάφερε να πάρει ένα ανησυχητικό 13% -το μεγαλύτερο ποσοστό που έχουν πάρει οι φασίστες στην Γερμανία τα τελευταία 40 χρόνια.

Τις ίδιες μέρες, στη γειτονική Γαλλία, η υποψήφια του φασιστικού Εθνικού Μετώπου Σατρίν Λε Σεβαλιέ οπέτυχε μεν να κερδίσει την βουλευτική έδρα στις αναπληρωματικές εκλογές της Τουλόν -με μια ανατριχιαστική διαφορά, όμως, όλων και όλων 33 ψήφων!

Οι "επιτυχίες" των φασιστών δεν περιορίζονται στο εκλογικό επίπεδο. Η φετεινή Πρωτομαγιά σημαδεύτηκε στη Γαλλία και τη Γερμανία από τις φρικιαστικές σκηνές των φασιστικών συγκεντρώσεων στο Παρίσι και τη Λειψία -που έκαναν από τα δελτία των ειδήσεων το ίδιο βράδυ τον γύρο ολόκληρου του κόσμου.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι φασίστες αποτελούν σήμερα μια ζωντανή απειλή σε ολόκληρη την Ευρώπη. Στις γαλλικές εκλογές

της περασμένης άνοιξης οι οπαδοί του Λεπέν "έκλεισαν" την προεκλογική συγκέντρωση του κόμματός τους, του Εθνικού Μετώπου, στο Παρίσι με τη δολοφονία ενός μετανάστη, που έπνιξαν, εν ψυχρώ, στα νερά του Σικουάνα. Στη Γερμανία οι συμμορίες των νεοναζί έχουν στο ενεργητικό τους, τα τελευταία χρόνια, εκατοντάδες επιθέσεις ενάντια σε Μαύρους, Τούρκους, Ελληνες - και όποιον άλλον δεν ταιριάζει στα χιτλερικά τους πρότυπα περί "Αρείας Φυλής". Οι επιθέσεις αυτές έφτασαν στο απόγειό τους το 1993 με τον εμπρησμό του ασύλου μεταναστών στο Ζόλιγκεν και την δολοφονία πέντε Τούρκων -που κάηκαν κυριολεκτικά ζωντανοί εγκλωβισμένοι στα φλεγόμενα ερείπια. Πολλοί φοβούνται τώρα ότι οι φασίστες θα προσπαθήσουν να εξαργυρώσουν τις πρόσφατες "επιτυχίες" τους με ένα νέο, δολοφονικό, κύμα βίας ενάντια στους "ξένους".

Απρίλης '98
Απεργοί τραπεζοϋπάλληλοι της Κρεντί Λυοναί διαδηλώνουν στις Βρυξέλες

Οσο λάθος είναι να υποτιμάει κανένας σήμερα τη φασιστική απειλή, άλλο τόσο, όμως, λάθος είναι να βγάζει το συμπέρασμα ότι η Ευρώπη βαδίζει ολοταχώς προς τα δεξιά.

Σε ολόκληρη την Ευρώπη η εργατική τάξη και η νεολαία στρέφεται μαζικά ενάντια στους φασίστες. Στη Γερμανία η μεγάλη αντιφασιστική διαδήλωση στο Μόναχο την περασμένη χρονιά μάζεψε πάνω από 200.000 αντιφασίστες. Το ίδιο ακριβώς είχε γίνει και στη Γαλλία: 70.000 διαδηλωτές είχαν συγκεντρωθεί στο Στρασβούργο -στην πόλη όπου ο Λεπέν είχε διαλέξει για να κάνει το συνέδριο του- για να βροντοφωνάξουν "ποτέ ξανά φασισμός". Οι αντιφασιστικές κινητοποιήσεις ήταν αυτές που έφραξαν, τελικά, το δρόμο στην Κατριν Λε Σεβαλιέ προς την βουλή, στο δεύτερο γύρο των εκλογών στην Τουλόν.

Αυτό που κυριαρχεί σήμερα μέσα στην εργατική τάξη δεν είναι η απογοήτευση και η εξατομικοποίηση αλλά ο θυμός και η αγανάκτηση ενάντια στα αφεντικά, η διάθεση για αγώνα και η μαζική στροφή προς τις ιδέες της αριστεράς.

Κεντροαριστερές και σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις βρίσκονται σήμερα στην εξουσία στη συντριπτική πλειοψηφία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Στη Γερμανία, την καρδιά της Ευρώπης, το άστρο του Κολ βρίσκεται στη δύση του. Στις τοπικές εκλογές της Σαξονία, το Χριστανοδημοκρατικό Κόμμα του Κολ έχασε 12 μονάδες, ενώ οι συνεταίροι τους στην κυβέρνηση, οι Ελεύθεροι Δημοκράτες του υπουργού Εξωτερικών Κλάους Κίνκελ, δεν κατάφεραν να ξεπεράσουν το 5% και έμειναν έξω από το τοπικό κοινοβούλιο. Ολοι προβλέπουν ότι ο Γκέρχαρντ Σρέντερ, ο υποψήφιος του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος, θα είναι ο νέος καγκελάριος, μετά τις εκλογές του Σεπτέμβρη.

Η αριστερή διάθεση, όμως, δεν εκφράζεται μόνο στις εκλογές. Κύρια εκφράζεται στους δρόμους, στις κινητοποιήσεις, στις διαδηλώσεις, τις απεργίες και τις καταλήψεις που πληθαίνουν -συχνά σε πείσμα της αδράνειας των συνδικαλιστικών ηγεσιών.

Ο φετεινός χειμώνας "άνοιξε" με τις μαζικές κινητοποιήσεις των ανέργων που ξεκίνησαν από τη Γαλλία και "ξεχείλισαν" σε όλες τις χώρες τις κεντρικής Ευρώπης. Χιλιάδες άνεργοι κατέκλυσαν τον Δεκέμβρη, τον Γενάρη και τον Φλεβάρη τους δρόμους του Παρισιού, της Φρανκφούρτης, του Βερολίνου, του Μιλάνο για να διαδηλώσουν ενάντια στη διάλυση των θέσεων εργασίας και τις απολύσεις. Πορείες ανέργων κατέλαβαν, ξανά και ξανά, τα γραφεία των οργανισμών απασχόλησης στη Γαλλία και τη Γερμανία. Στο Παρίσι μια διαδήλωση εκατοντάδων ανέργων εισέβαλλε σε ένα "κυριλέ" εστιατόριο και ανάγκασε την διεύθυνση να τους σερβίρει, στην καλύτερη αίθουσα, σαν όλους τους άλλους πελάτες -φυσικά δωρεάν. Οι κινητοποιήσεις αυτές ανάγκασαν ακόμα και τις πιο συντηρητικές συνδικαλιστικές ηγεσίες, σε ολόκληρη την Ευρώπη, να υιοθετήσουν το αίτημα για το 35ωρο χωρίς μείωση στους μισθούς και τον Ζοσπέν, το πρωθυπουργό της Γαλλίας, να υποσχεθεί μείωση των ωρών εργασίας σταδιακά.

Μια ματιά στις καθημερινές εφημερίδες της Γαλλίας αρκεί για να πεισθεί κανένας για τη διάθεση που κυριαρχεί μέσα στην εργατική τάξη και τη νεολαία. Να ο κατάλογος των κινητοποιήσεων, όπως τις παράθετε μια εφημερίδα του Παρισιού, την πρώτη βδομάδα του Μάη: πορεία 3000 δασκάλων και γονέων, προκήρυξη πανεθνικής 24ωρης απεργίας των δασκάλων, προκήρυξη 24ωρης πανεθνικής απεργίας των καθηγητών, διαδήλωση εκπαιδευομένων νοσηλευτών, διαδήλωση 4000 τραπεζοϋπαλλήλων, απεργία των εργαζομένων στα πάρκινκ των αεροδρομίων, απεργία 2000 σιδηροδρομικών στη Μασαλία, "απαγωγή" αφεντικού από απεργούς ανθρακωρύχους...

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι οι εργάτες και η νεολαία στρέφονται σήμερα μαζικά προς τα αριστερά. Αυτό, όμως, δεν εξασφαλίζει αυτόματα και τη νίκη στον ταξικό πόλεμο. Ο κίνδυνος σήμερα είναι ότι αν αυτή η διάθεση παραμείνει εγλωβισμένη στα αδιέξοδα της σοσιαλδημοκρατίας, θα χαραμιστεί από τις προδοσίες των Μπλέρ, των Ζοσπέν, των Σρέντερ. Η αριστερή ριζοσπαστικοποίηση της εργατικής τάξης φέρνει τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα στην εξουσία, αλλά αυτές οι κυβερνήσεις συνεχίζουν τα σκληρά μέτρα των καπιταλιστών.

Το καθήκον -και η πρόκληση- για τους επαναστάτες σοσιαλιστές σε ολόκληρη την Ευρώπη είναι να κερδίσουν όλο αυτό τον κόσμο στις ιδέες του Μαρξισμού, του σοσιαλισμού από τα κάτω. Αυτή είναι μια τεράστια πολιτική μάχη που έχουμε μπροστά μας - μια μάχη από την οποία θα κριθεί το μέλλον όχι μόνο των σημερινών αγώνων αλλά του ίδιου του 21ου αιώνα.

Σωτήρης Κοντογιάννης

Τον Μάη του '68 έγινε η μεγαλύτερη Εργατική Απεργία στη Γαλλία. Αυτή η χρονιά σηματοδοτεί το πέρασμα από μια περίοδο σταθερότητας σε μια εποχή αστάθειας για τον καπιταλισμό, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα όπως εξηγεί η *Μαρία Στύλλου.*

Τα αφιερώματα για τον Μάη του '68 είχαν ένα κοινό χαρακτηριστικό. Τη νοσταλγία για μια περίοδο που χάθηκε και που δεν πρόκειται να ξανάρθει. Γιατί όπως υποστηρίζουν δημοσιογράφοι και παλιοί αριστεροί, ο Μάης ήταν ξέσπασμα ατόμων, μια έκρηξη προσωπικής απελευθέρωσης και τίποτα άλλο.

Ο Μάης του '68 έκανε τους καπιταλιστές όλου του κόσμου να τρέμουν. Μέσα σε λίγες μέρες μια φοιτητική εξέγερση μετατράπηκε στη μεγαλύτερη γενική απεργία. Η μεγαλύτερη τουλάχιστον μέχρι σήμερα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το πιο σημαντικό όμως είναι πως το '68 είναι το ορόσημο, το πέρασμα από μια περίοδο οικονομικής άνθησης και πολιτικής σταθερότητας του καπιταλισμού, σε μια περίοδο οικονομικής κρίσης και αστάθειας.

Πριν από το '68 ο καπιταλισμός γνώριζε τη μεγαλύτερη περίοδο οικονομικής ανάπτυξης, μια ολόκληρη εικοσαετία οικονομικής και κοινωνικής ειρήνης.

Αυτό που ακολούθησε το '68 ήταν αυτό που συνεχίζει μέχρι σήμερα, η περίοδος της οικονομικής και πολιτικής κρίσης.

Το αποτέλεσμα της οικονομικής άνθησης ήταν η τεράστια ανάπτυξη της εργατικής τάξης. Οχι μόνο στα ίδια τα κέντρα του καπιταλισμού, αλλά και σε χώρες που μέχρι τότε θεωρούνταν κύρια αγροτικές. Στην ίδια την Γαλλία, στην Ιταλία, στην Ελλάδα, τη Γιουγκοσλαβία, την Πορτογαλία, την Ισπανία.

Μια καινούργια εργατική τάξη, πολύ μεγαλύτερη από πριν, που δρα συλλογικά, που φτιάχνει συνδικάτα, που σπάει τις παλιές προκαταλήψεις, αυτές που εξασφάλιζαν τον έλεγχο της κυρίαρχης τάξης. Στη Γαλλία οι νέοι εργάτες του '68 είχαν λιγότερες επιρροές από την καθολική εκκλησία και από το κόμμα του Ντε Γκωλ απ' ότι είχαν οι πατεράδες τους.

Στην Ελλάδα στα καινούργια εργοστά-

σια του '60 και στις οικοδομές, οι αναστολές από τις ήττες του εμφύλιου ήταν πολύ λιγότερες απ' ότι στην προηγούμενη γενιά.

Η δεύτερη αλλαγή ήταν το τι συνέβαινε στα Πανεπιστήμια. Μαζικά Πανεπιστήμια που για πρώτη φορά έμπαιναν παιδιά μικροαστών και εργατών. Φοιτητές που είχαν την ελπίδα ότι θα απολάμβαναν τους καρπούς μιας ελίτ και που έρχονταν σε σύγκρουση με μια πραγματικότητα που διέλυε αυτές τις προσδοκίες.

Στην Ελλάδα το φοιτητικό κίνημα αναπτύχθηκε στα τέλη του '50 μέσα από οικονομικές και πολιτικές συγκρούσεις παράλληλα, ενάντια στα δίδακτρα στο Πανεπιστήμιο και ενάντια στην κυβέρνηση του Καραμανλή που χρησιμοποιούσε την αστυνομία και την τρομοκρατία για να ελέγχει τις αντιδράσεις.

Το φοιτητικό κίνημα ποτέ και σε καμία χώρα δεν επηρεάζεται μόνο από αυτά που συμβαίνουν στις σχολές. Μπορεί οι φοιτητές στο Μπέρκλεϋ της Καλιφόρνιας το 1964 να κατάλαβαν την σχολή διεκδικώντας την αποπομπή του πρύτανη, πολύ γρήγορα γύρισε σε όλα τα πανεπιστήμια σε αντιπολεμικό κίνημα ενάντια στη επέμβαση των ΗΠΑ στο Βιετνάμ.

Το φοιτητικό κίνημα εμπνεόταν από τον αγώνα των Βιετκόνγκ και θεωρούσε ότι μπορούσε να μεταφέρει τον πόλεμο μέσα στη χώρα του ενάντια στην επέμβαση των ιμπεριαλιστών και στις συνεργασίες των άλλων κυβερνήσεων. Παραμονές του Μάη του '68 σε όλες τις πρωτεύουσες Λονδίνο, Βερολίνο, Μιλάνο, Παρίσι οργανώθηκαν μεγάλες διαδηλώσεις με σύνθημα "Νίκη στους Βιετκόνγκ".

Ο συνδυασμός όλων αυτών των παραγόντων προκάλεσε την έκρηξη που τράνταξε τη Γαλλία τον Μάη και τον Ιούνη του '68. Ενα φοιτητικό κίνημα που αντιδρούσε στον πόλεμο στο Βιετνάμ και που συγκρούστηκε με τις πανεπιστημιακές αρχές με πολλές αφορμές.

Ο Ντε Γκωλ χρησιμοποιεί την τρομοκρατία και τον κατασταλτικό μηχανισμό κι αυτό προκαλεί μαζική αντίδραση και συμπαράσταση από την εργατική τάξη. Οι εργάτες πήραν τη σκυτάλη από τους φοιτητές ενάντια σε ένα καταπιεστικό και αυταρχικό κράτος που είχαν στο κεφάλι τους για 10 χρόνια και στην καθημερινή εκμετάλευση που γνώριζαν.

Εκαναν καταλήψεις στα εργοστάσια και έτσι αρχίζει η μεγαλύτερη εργατική απεργία που κράτησε πάνω από ένα μήνα.

Ο Γαλλικός Μάης

Την Παρασκευή 10 Μάη στο Παρίσι γινόταν μια μεγάλη φοιτητική διαδήλωση στην "απελευθερωμένη ζώνη" του Καρτιέ Λατέν. Ο Ντε Γκωλ διέταξε την επέμβαση της αστυνομίας και από τις 2 μέχρι τις 5 το πρωί η περιοχή ήταν πεδίο μεγάλων συγκρούσεων ανάμεσα στους φοιτητές και στα CRS - τα ΜΑΤ της εποχής.

Το πρωί η αστυνομία καταφέρνει να ελέγξει την περιοχή, αλλά τα εργατικά συνδικάτα καλούν σε 24ωρη πανεργατική απεργία τη Δευτέρα 13 Μάη. Οι εργάτες εκείνη τη μέρα καταλαβαίνουν τη δύναμή τους.

Στις 15 Μάη άρχιζουν οι καταλήψεις στα εργοστάσια.

Η πρώτη κατάληψη άρχισε στο εργοστάσιο κατασκευής αεροπλάνων, "Σιντ Αβιασιόν" στην Ναντ. Οι εργάτες με την πρωτοβουλία μιας μικρής ομάδας τροτσκιστών ξεχείλωσαν την 15λεπτη στάση που κήρυξαν τα συνδικάτα. Γυρνώντας από τμήμα σε τμήμα, προπαγανδίζουν την ιδέα της κατάληψης και στο τέλος της ημέρας αυτή η πρόταση είχε νικήσει. Το παράδειγμα το μιμήθηκαν και αλλού και έτσι στο τέλος εκείνης της βδομάδας που άρχισε με την 24ωρη πανεργατική τα περισσότερα μεγάλα εργοστάσια και τα μεγάλα μαγαζιά βρίσκονται σε κατάληψη που κράτησε ένα μήνα.

Οι καταλήψεις δεν έκλεισαν γιατί οι εργάτες κουράστηκαν, ή γιατί συμβιβάστηκαν με κάποιες παραχωρήσεις που έκανε η κυβέρνηση.

Ηταν το Κομμουνιστικό Κόμμα Γαλλίας (ΚΚΓ) που έτρεξε να τις κλείσει χρησιμοποιώντας τη CGT την Εργατική Συνομοσπονδία που ήταν κάτω από τον έλεγχό του.

Με πρόσχημα τις εκλογές που κήρυξε ο Ντε Γκωλ για το τέλος Ιούνη, το ΚΚ άρχισε να κλείνει τη μια μετά την άλλη τις καταλήψεις.

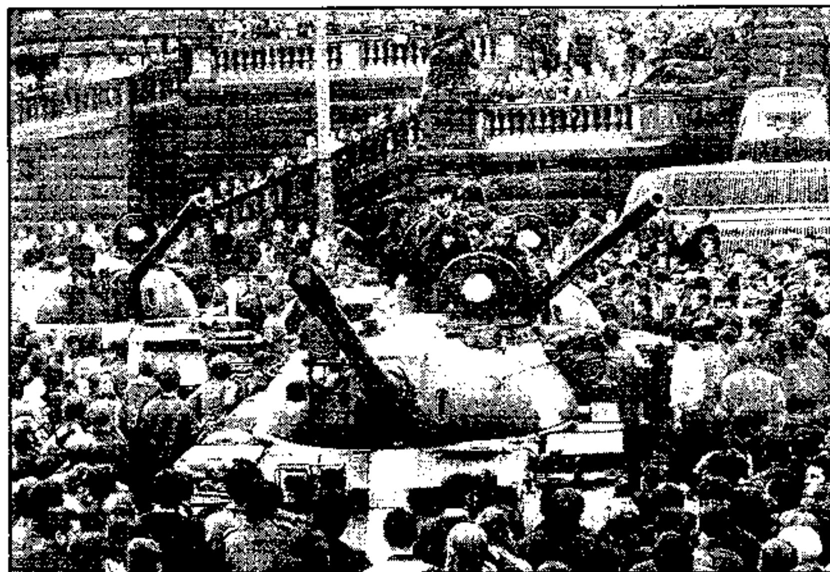
Το αποτέλεσμα ήταν να στρώσει το δρόμο ξανά για την κυρίαρχη τάξη που πάτησε στην υποχώρηση, στην απογοήτευση και στην τρομοκρατία για να βγει νικήτρια από τις κάλπες.

Τον Μάη όλοι πίστευαν στη συλλογική δύναμη που μπορεί να λύσει και τα ατομικά προβλήματα. Τον Ιούνη, το κλείσιμο των καταλήψεων άρχισε να ενισχύει την εξατομικοποίηση και τους δισταγμούς. Η κυβέρνηση του Ντε Γκωλ από 'κει που ήταν όμηρος των εργατών άρχισε τα έχει το πάνω χέρι.

Για δεύτερη φορά μέσα σε 30 χρόνια το ΚΚ της Γαλλίας έπαιξε το ρόλο του σωσίβιου για την κυρίαρχη τάξη που βυθιζόταν. Η προηγούμενη ήταν η Γενική Απεργία του 1936 και η δεύτερη το 1968. Η CGT κατάφερε να σπάσει την απεργία στα μεγάλα εργοστάσια μέσα από επιμέρους συμφωνίες για αυξήσεις.

Σε Δύση και Ανατολή

Ο γαλλικός Μάης δεν ήταν το τέλος. Η ταξική πάλη παγκόσμια αλλάζει χαρακτήρα. Το εργατικό κίνημα μπαίνει στην επίθεση στην Ιταλία, στην Αργεντινή, στην Πορτογαλία, στην Ελλάδα, στην Ισπανία. Και στις 3 αυτές χώρες

Αύγουστος 1968 στην Πράγα. Τα Σοβιετικά τανκς είναι περικυκλωμένα από τεράστιες διαδηλώσεις που τα εμπόδιζαν να προχωρήσουν

καταρρέουν οι δικτατορίες μετά από φοιτητικές και εργατικές εξεγέρσεις.

Τις ρωγμές στη Δύση ακολούθησαν οι κρίσεις στα καθεστώτα του κρατικού καπιταλισμού στην Ανατολή. Στην Τσεχοσλοβακία ο μεταρρυθμιστής Ντούμπτσεκ αναγκάζεται να στηριχτεί προσωρινά στους εργάτες. Ετσι άνοιξε μια περίοδος που τα καινούργια εργατικά συνδικάτα μαζί με τους φοιτητές δημιούργησαν την Ανοιξη της Πράγας. Τα ρώσικα τανκς μπήκαν στην Τσεχοσλοβακία τον Αύγουστο για να την καταστείλουν.

Ποιος κάλυψε το πολιτικό κενό του Μάη; Σε πολύ μικρό βαθμό οι επαναστατικές οργανώσεις. Η πολιτική δύναμη μέσα στους εργάτες πριν τον Μάη ήταν τα σταλινικά κόμματα. Μετά τον Μάη κέρδισαν την μερίδα του λέοντος οι σοσιαλδημοκράτες.

Οι επαναστατικές οργανώσεις πριν από τον Μάη ήταν πολύ μικρές σε όλες τις χώρες. Στη Γαλλία υπήρχαν 3 τροτσκιστικές οργανωσεις, με γύρω στα 400 μέλη η κάθε μία, κύρια φοιτητές.

Η επικράτηση του σταλινισμού στη Ρωσία είχε μετατρέψει όλα τα ΚΚ στη Δύση σε κόμματα που είχαν αποκρύψει τον επαναστατικό δρόμο για να αλλάξει η κοινωνία. Γι' αυτό άλλωστε και το Γαλλικό ΚΚ αποκάλεσε προβοκάτορες τους φοιτητές που είχαν καταλάβει τη Σορβόνη και συγκρούστηκαν με τα ΜΑΤ στις 10 Μάη, όπως ακριβώς και το ομογάλακτο ΚΚΕ είχε χαρακτηρίσει προβοκάτορες αυτούς που προχώρησαν στην κατάληψη του Πολυτεχνείου τον Νοέμβρη του 1973.

Επαναστατικές ιδέες

Μέσα στον Μάη οι επαναστατικές ιδέες άρχιζαν να κερδίζουν πολύ περισσότερους απ' ότι πιο πριν. Οι επαναστατικές οργανώσεις μεγάλωσαν, αλλά ήταν δύσκολο να καθοδηγήσουν μια τέτοια έκρηξη. Μπορεί να είχαν δύναμη να στηρίζουν μια ή δύο απεργίες αλλά όχι μια αυθόρμητη έκρηξη που αγκάλιαζε ολόκληρη την εργατική τάξη.

Και το πρόβλημα δεν ήταν μόνο αριθμητικό. Ηταν και πολιτικό πρόβλημα κοινωνικής σύνθεσης αλλά και πολιτικής αυτών των οργανώσεων. Ηταν κύρια φοιτητικές οργανώσεις με μικρούς δεσμούς με την εργατική τάξη και με ιδέες πολύ μπερδεμένες. Το κύριο χαρακτηριστικό των ιδεών ήταν διάφορες θεωρίες και στρατηγικές υποκατάστασης των εργατών.

Τα σταλινικά κόμματα ήταν πιο δυνατά, έλεγχαν τα εργατικά συνδικάτα, μπορούσαν να δίνουν όχι μόνο πρακτικές συμβουλές για τα άμεσα βήματα, αλλά και να τα εφαρμόζουν. Ετσι μπόρεσαν να μπούνε μπροστά και να πισωγυρίσουν τα μαχητικά ξεσπάσματα της νέας εργατικής τάξης. Αλλά αυτό τους κόστισε.

Γαλλία Μάης '68

Μετά τον Μάη μεγάλωσαν καινούργια ρεφορμιστικά κόμματα, τα σοσιαλδημοκρατικά από τις στάχτες των παλιών. Στη Γαλλία το σοσιαλιστικό κόμμα είχε διαλυθεί γιατί στήριζε την επέμβαση των γάλλων ιμπεριαλιστών στην Αλγερία. Τον Μάη του '68 εμφανίστηκε ο Μιτεράν και ξανάστησε το Σοσιαλιστικό Κόμμα πάνω στο θυμό και στην αγανάκτιση πολλών αγωνιστών απέναντι στο ΚΚ.

Στην Πορτογαλία ο Σοάρες, στην Ισπανία ο Γκονζάλες, στην Ελλάδα ο Α. Παπανδρέου ακολούθησαν το παράδειγμα Μιτεράν: Στηρίχτηκαν πάνω στο μαχητικό εργατικό κίνημα για να φτιάξουν νέα κόμματα. Στην Ελλάδα ο Α. Παπανδρέου χρησιμοποίησε τα συνθήματα του Πολυτεχνείου και των εργατικών αγώνων στα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης για να στήσει το ΠΑΣΟΚ. Η υπόσχεση όλων ήταν ότι όλα αυτά μπορούσαν να γίνουν χωρίς επανάσταση, αλλά κερδίζοντας τις εκλογές.

Τα σταλινικά κόμματα διασπάστηκαν ή μεταμορφώθηκαν σε Ευρωκομμουνιστικά. Στην Ελλάδα το ΚΚΕ διασπάστηκε το '68 σε δύο κόμματα, το ένα συνέχισε τη συνεργασία του με τη Μόσχα, ενώ το άλλο συνεργάστηκε και επηρεάστηκε από τις ιδέες του Ιταλικού ΚΚ που ήταν ο πάπας των ευρωκομμουνιστικών ιδεών. Των ιδεών που υποστήριζαν ανοιχτά ότι ο Μάης ήταν ουτοπία, ότι το αστικό κράτος μπορεί να αλλωθεί εκ των έσω, μέσα από μια ευρύτερη συμμαχία, από ένα μπλοκ με άλλες κοινωνικές δυνάμεις.

Στην Ιταλία αυτή η τακτική πήρε το όνομα του ιστορικού συμβιβασμού και το Κομμουνιστικό Κόμμα Ιταλίας πρότεινε στους Χριστιανοδημοκράτες να φτιάξουν κοινή κυβέρνηση. Αυτός ο νέος ρεφορμισμός -η ανανεωμένη σοσιαλδημοκρατία και ο ευρωκομμουνισμός- έπαιξε κύριο ρόλο τα χρόνια μετά το '68.

Το '68 ήταν η πρώτη μεγάλη πολιτική κρίση του καπιταλισμού μετά τον πόλεμο. Η δύναμή του να ελέγχει τις αντιδράσεις κατάρρευσε μέσα σε μια νύχτα. Οι μεσάζοντες, συνδικάτα και ρεφορμιστικά κόμματα δεν μπορούσαν να ελέγξουν το εργατικό κίνημα. Μεγάλες απεργίες, καταλήψεις εργοστασίων, μεγάλες ελπίδες ότι οι εργάτες μπορούν να αλλάξουν την κοινωνία ήταν τα χαρακτηριστικά εκείνης της περιόδου. Οχι σε μια χώρα αλλά στις περισσότερες.

Επειδή, όμως, οι ελπίδες δεν είχαν και δυνατά επαναστατικά κόμματα να τις οργανώσουν, οι ρεφορμιστές πήραν τον έλεγχο γρήγορα, όχι μόνο σαν αντιπολίτευση αλλά και σαν κυβέρνηση.

Ετσι μπόρεσαν οι καπιταλιστές να ελέγξουν τις αντιδράσεις όχι μόνο στη δεκαετία του '70 αλλά και του '80. Οι ρεφορμιστικές κυβερνήσεις διαχειρίστηκαν την οικονομική κρίση και αυτό σήμαινε για χιλιάδες εργάτες ανεργία, λιτότητα και περικοπές. Ακόμα χειρότερα, αυτό σήμαινε κατάρρευση των ελπίδων τους για κάτι καλύτερο. Απ' αυτή την υποχώρηση αρχίζει να βγαίνει το εργατικό κίνημα σήμερα.

1998 - Ακόμα καλύτερα

Οσοι υποστηρίζουν ότι το '68 ανήκει πια στο παρελθόν, θα πρέπει να μην καταλαβαίνουν μέσα σε τι περίοδο ζουν. Δεν καταλαβαίνουν την κατάσταση που βρίσκεται ο καπιταλισμός. Από το 1973 και επί μια 25ετία η οικονομική κρίση έχει οδηγήσει σε κατάρρευση το ανατολικό μπλοκ, σε κατάρρευση τις οικονομίες της Λατινικής Αμερικής και του Μεξικό και πρόσφατα στην κρίση των Τίγρεων της Ασίας.

Οι έγκυροι αναλυτές των οικονομικών εξελίξεων δεν προβλέπουν οικονομική σταθερότητα για τα επόμενα δέκα χρόνια, ενώ κάποιοι απ' αυτούς μιλάνε και για τον κίνδυνο ενός νέου '30.

Μολονότι δεν υπάρχει αυτόματη μετάδοση από την οικονομία στην πολιτική οι αντιδράσεις δεν είναι ασύνδετες. Εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες παλεύουν για να μπορέσουν να ζήσουν και αυτό ανοίγει ξανά τα μεγάλα ερωτήματα και την αμφισβήτηση για την κοινωνία που ζούνε.

Στην Ινδονησία δεν περιορίστηκαν οι απεργίες μόνο στα επιμέρους αιτήματα αλλά ενώθηκαν σε ένα κύμα που ανέτρεψε τον Σουχάρτο.

Στην Νότια Κορέα οι εργατικοί αγώνες ανάτρεψαν τη δικτατορία και έδωσαν την δυνατότητα να υπάρξει σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση. Και τώρα μέσα σε λίγους μήνες τα συνδικάτα συγκρούονται μαζί της.

Στη Γαλλία ο Δεκέμβρης του '95, που πολλοί ονόμασαν Μικρό Μάη, ήταν το πρελούδιο της ανατροπής της κυβέρνησης του Ζιπέ και της νίκης της αριστεράς το 1997. Τώρα οι εργάτες απεργούν ενάντια στην κυβέρνηση του Ζοσπέν.

Στην Ελλάδα οι αντιδράσεις προχωράνε ακόμα πιο γρήγορα. Από την απεργία των καθηγητών και δασκάλων το '97, στην απεργία της Ολυμπιακής και τώρα στην απεργία διαρκείας στην Ιονική, όχι μόνο η αυτοπεποίθηση ανεβαίνει αλλά και οι εργάτες μαθαίνουν να οργανώνουν οι ίδιοι τους αγώνες τους. Ετσι αρχίζουν να αλλάζουν και οι ιδέες τους.

Στο τέλος του αιώνα, βρισκόμαστε ξανά μπροστά στις μεγάλες αντιθέσεις όπως και στις αρχές του αιώνα. Ο "Εκόνομιστ" στο τελευταίο τεύχος του Μάη '98 το περιγράφει παραστατικά, τονίζοντας ότι η πόλωση ανάμεσα σε δισεκατομμυριούχους και φτωχούς στην Αμερική σήμερα, θυμίζει το χάσμα ανάμεσα στους Ροκφέλερ και τους Μέλλον από τη μια μεριά και τις φτωχές μάζες του 1900 από την άλλη. Το ίδιο το Εκόνομιστ ζητάει από τους καπιταλιστές να μην ξεχνούν τι ακολούθησε μετά.

Σε αυτές τις στιγμές το σημαντικό δεν είναι η πρόβλεψη για τον επόμενο Μάη, όσο η δουλειά του επαναστατικού κόμματος εδώ και τώρα. Τώρα που οι εξελίξεις είναι ακόμα σε αργό ρυθμό, μπορούνε να φτιαχτούνε μεγάλα επαναστατικά κόμματα με δύναμη μέσα στους εργατικούς χώρους.

Κόμματα που χτίζουν πάνω στο μήνυμα του Μάη πως η κοινωνία μπορεί να αλλάξει από τα κάτω μέσα από τη δύναμη και την κοινή δράση των ίδιων των εργατών.

Δεν είμαστε μόνοι μας

Μετά τη ρατσιστική δολοφονία του Ούτσε Ογκμπουέφι στο Περιστέρι οι συνάδελφοί του *Μωχάμεντ Ο., Τίμπα Ο., Ιμπραήμ Κ., Ολιβερ Ν., Τζουντ Ο.*, σε συνέντευξή τους περιγράφουν τις εμπειρίες τους από τις πρόσφατες κινητοποιήσεις ενάντια στις ρατσιστικές επιθέσεις και τους φασίστες

Ερχεστε από χώρες με συγκρούσεις. Η Αφρική βρίσκεται σε αναβρασμό. Τι πραγματικά συμβαίνει;

Μωχάμεντ: Η κατάσταση στη Νιγηρία καθημερινά χειροτερεύει. Τα τελευταία 3 χρόνια το κόστος ζωής γίνεται όλο και πιο ακριβό. Εχουμε στρατιωτικό νόμο, δικτατορία, όπως είχατε και σεις στην Ελλάδα πριν από μερικά χρόνια. Υπάρχουν πολλές απεργίες και διαδηλώσεις από τους εργάτες και τους φοιτητές, υπάρχει όμως και σκληρή καταστολή από τις αρχές.

Τίμπα: Ο πατέρας μου είναι ηγετικό στέλεχος του συνδικάτου στην Νιγηριανή Επιχείρηση Πετρελαίου. Το 1995 το συνδικάτο κατέβηκε σε μια πολύ σκληρή απεργία ενάντια στ' αφεντικά. Οι καπιταλιστές εκβίαζαν τους εργάτες ότι θα τους απολύσουν. Απειλούσαν ότι θα απαγάγουν ή και θα δολοφονήσουν τις οικογένειες και τα παιδιά των εργατών που συμμετείχαν στην απεργία. Κάτω απ' αυτήν την πίεση έφυγα από την χώρα, αφήνοντας τις σπουδές μου στο πανεπιστήμιο. Ηρθα εδώ σαν πρόσφυγας, η κυβέρνηση όμως δεν μου δίνει πολιτικό άσυλο.

Ιμπραήμ: Οι χώρες της Αφρικής έχουν τεράστιο πλούτο. Ολος αυτός ο πλούτος όμως μένει στα χέρια των καπιταλιστών και των ιμπεριαλιστών που ληστεύουν τις χώρες μας, ενώ η πλειοψηφία των εργατών και των αγροτών πεινάει και αναγκάζεται να φύγει για να βρει ένα καλύτερο μέλλον, όπως έκαναν παλιότερα και οι έλληνες εργάτες που μετανάστευαν στην Αυστραλία, στην Αμερική ή στην Ευρώπη. Στη χώρα μου, στη Γουϊνέα, δούλευα σε μια εθελοντική οργάνωση που προσπαθούσε με τη βοήθεια γιατρών και δασκάλων να βελτιώσει τη ζωή των φτωχών ανθρώπων. Ηρθα στην Ελλάδα, περνώντας από τη Σενεγάλη και την Ιταλία, με στόχο να σπουδάσω και να γυρίσω να βοηθήσω ακόμα περισσότερο το λαό μου.

Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζετε εδώ;

Τζουντ: Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε είναι ο ρατσισμός από την κυβέρνηση, την αστυνομία και τις άλλες υπηρεσίες. Πολλοί από εμάς είναι ειδικευμένοι εργάτες, ή έχουν σπουδάσει, έχουν μεταπτυχιακά κλπ. Παρόλα αυτά δεν μας παίρνουν σε αντίστοιχες δουλιές γι αυτό και οι περισσότεροι από εμάς αναγκάζονται να δουλεύουν σαν μικροπωλητές για να ζήσουν.

Ολιβερ: Η δουλιά που κάνουμε είναι πολύ σκληρή. Δουλεύουμε καθημερινά, τριγυρνώντας με μια τσάντα στον ώμο από το πρωί έως αργά το βράδυ. Κάποιες μέρες τη βδομάδα πάμε και σε άλλες πόλεις έξω από την Αθήνα, παρόλο που η αστυνομία μας το απαγορεύει αυτό, ειδικά αν μιλάμε για τα τουριστικά νησιά. Αν μας συλλάβουν σε κάποιο απ'αυτά τα νησιά (Κρήτη, Ρόδο, Κέρκυρα) μας στέλνουν αμέσως στην Τουρκία. Η ζωή μας είναι ένας καθημερινός κίνδυνος.

Ιμπραήμ: Οταν ήρθα γράφτηκα στο Πάντειο πανεπιστήμιο. Πήγαινα στην Φιλοσοφική κάθε μέρα από τις 5 μέχρι τις 9 το βράδυ για μάθω τη γλώσσα. Για να μπορέσω να ζήσω τη γυναίκα και το παιδί μου έπιασα δουλιά σαν σερβιτόρος σ' ένα ξενοδοχείο, το αφεντικό όμως με απέλυσε χωρίς καν να με πληρώσει! Δεν μας αφήνουν να στείλουμε τα παιδιά μας σε ελληνικό σχολείο, γι αυτό και τα στέλνουμε όσο είναι μικρά στο σχολείο του Παναφρικανικού Συνδέσμου, επειδή δεν έχουμε νόμιμα χαρτιά.

Μωχάμεντ: Τώρα με την καταγραφή μας ζητάνε ένα σωρό δικαιολογητικά που είναι δύσκολο να βρούμε. Στην Αστυνομία συχνά μας διώχνουνε χωρίς να μας δώσουν τα χαρτιά που χρειαζόμαστε. Για να πάρουμε το χαρτί από το υπουργείο Δικαιοσύνης στηνόμαστε στην ουρά από τις 2.00 τα ξημερώματα και οι ημερομηνίες παραλαβής που μας δίνουν φτάνουν μέχρι το καλοκαίρι του '99, παρόλο που η προθεσμία της καταγραφής λήγει στα τέλη Μάη του '98. Για την πράσινη κάρτα οι δυσκολίες είναι ακόμα μεγαλύτερες. Εμείς ζητάμε να δοθεί αμνηστία για τους μετανάστες, όπως γίνεται και σε πολλές άλλες χώρες.

Τίμπα: Πολλές φορές μας κλέβουν τις τσάντες με τα πράγματα που πουλάμε και μας επιτίθενται διάφοροι ρατσιστές. Στην Καλαμάτα πριν από καιρό δύο νεαροί επιτέθηκαν με μαχαίρι στον Τζουντ την ώρα που κοιμόταν έξω στο δρόμο. Η αστυνομία άφησε τους δράστες ελεύθερους, κράτησε όμως τον Τζουντ γιατί δεν είχε

χαρτιά. Αυτά συμβαίνουν συνέχεια.

Τι σας έκανε να γίνετε μέλη του ΣΕΚ;

Ολιβερ: Μετά από τη δολοφονία των φασιστών στο Περιστέρι, όλοι νιώσαμε πολύ εξοργισμένοι. Θέλαμε να βγούμε στο δρόμο και να διαμαρτυρηθούμε. Η ηγεσία μας στη Νιγηριανή Κοινότητα έλεγε ότι δεν έχουμε άδεια από την αστυνομία για να διαδηλώσουμε, ότι πρέπει να περιμένουμε κλπ. Ο κόσμος όμως ήταν πιο μπροστά απ' αυτούς. Ξεκινήσαμε πορεία για το Περιστέρι φωνάζοντας και τραγουδώντας. Δεν είχε ξαναγίνει ποτέ κάτι τέτοιο. Κι εγώ ο ίδιος αρχικά φοβόμουν, μήπως μας χτυπήσουν, μήπως χάσω τη δουλιά μου κλπ. Στο τέλος όμως μόλις επιστρέψαμε ένιωθα γεμάτος ενέργεια και αυτοπεποίθηση.

Τζουντ: Η δουλιά που κάναμε σαν μέλη του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος εκείνη τη μέρα ήταν πάρα πολύ σημαντική. Βγάλαμε προκήρυξη που κατάγγελνε τη δολοφονία του αδερφού μας και καλούσε να συμμετέχουμε στην συγκέντρωση της Πρωτομαγιάς. Οταν άρχισα να μοιράζω την προκήρυξη μαζί με άλλους έλληνες συντρόφους από το κόμμα, όλος ο κόσμος ήθελε να την πάρει, να την διαβάσει και να την μοιράσει και σε άλλο κόσμο. Αυτό βοήθησε πολύ για να γίνει και η διαδήλωση στο Περιστέρι. Μετά απ' αυτήν την πορεία πολλοί συνάδελφοί μου είδαν την συμπαράσταση που έδειξε το κόμμα μας αλλά και ο απλός κόσμος που μας χαιρετούσε στο δρόμο. Γι αυτό και πολλοί συμμετείχαν 3 μέρες αργότερα στην πορεία της Πρωτομαγιάς και στην συγκέντρωση ενάντια στους φασίστες το απόγευμα της ίδιας μέρας.

Ιμπραήμ: Γνώρισα το κόμμα και έγινα μέλος πριν από δυο χρόνια. Τότε, το καλοκαίρι του 1996, το κόμμα οργάνωνε ένα γύρο εκδηλώσεων για τη νομιμοποίηση των μεταναστών σε διάφορες γειτονιές της Αθήνας. Πήγαινα να δουλέψω και έπεσα πάνω στους συντρόφους που πουλούσαν εφημερίδα στο σταθμό του Ν. Ηράκλειου, οι οποίοι μου πρότειναν να συμμετέχω στην εκδήλωση που οργάνωναν. Ημουν διστακτικός, όμως οι σύντροφοι μου μίλησαν και με εμψύχωσαν. Μίλησα στην εκδήλωση και για πρώτη φορά είπα ανοιχτά για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σαν μετανάστες. Αρχισα να μαθαίνω τις ιδέες μας και να στρατολογώ και εγώ στο κόμμα άλλα μέλη. Αυτό που πάντα εκτιμάω στη δουλιά μας είναι ότι δεν είμαστε μονάχα λόγια, αλλά και δράση.

Τίμπα: Πολλοί είναι οι μετανάστες που θέλουν να παλαίψουν αλλά δεν ξέρουν το πως. Εδώ είναι ο δικός μας ο ρόλος. Χρειάζεται να τους εξηγήσουμε, να τους κερδίσουμε στις ιδέες μας. Και δεν εννοώ μονάχα για τα ζητήματα του ρατσισμού, που σίγουρα μας απασχολούν όλους μας πάρα πολύ, αλλά και συνολικότερα. Πολλοί συνάδελφοί μου είναι πολιτικοποιημένοι, έχουν σπουδάσει και έχουν παλέψει στις χώρες τους. Καταλαβαίνουν ότι το ζήτημα είναι πως μπορούμε να διώξουμε τους καπιταλιστές και να φτιάξουμε την δική μας κοινωνία. Χρειάζεται να δυναμώσουμε και ν' απλωθούμε ακόμα περισσότερο!

28 Απρίλη: Από τη διαδήλωση στο Περιστέρι ενάντια στη δολοφονία του Ούτσε Ογκμπουέφι

Να μείνουν όλοι

Η δολοφονία του μετανάστη Ούτσε Ογκμπουέφι στο Περιστέρι, ήταν ένα ρατσιστικό έγκλημα που έκανε το ποτήρι να ξεχειλίσει. Δύο μέρες μετά 1.000 μετανάστες διαδήλωσαν γεμάτοι οργή από την Ομόνοια στο Περιστέρι έξω από το μέρος της δολοφονίας. Την ημέρα της Πρωτομαγιάς δεκάδες μετανάστες από την Αφρική, την Αλβανία, το Ιράκ συμμετείχαν στη συγκέντρωση στο Πεδίο του Αρεως φωνάζοντας το σύνθημα "εργάτες ενωμένοι ποτέ νικημένοι".

Η δολοφονία του Ούτσε Ογκμπουέφι βάζει πολύ πιο καθαρά την ανάγκη για νομιμοποίηση χωρίς προϋποθέσεις όλων των μεταναστών που βρίσκονται στην Ελλάδα. Η κυβέρνηση αναγκάστηκε κάτω από τις πιέσεις των συνδικάτων ν' ανοίξει διστακτικά τη διαδικασία της πράσινης κάρτας.

Πέντε μήνες αργότερα, οι ρατσιστικές επιθέσεις εντείνονται καθώς η αστυνομία μαζί με τα ΜΜΕ και διάφορους ρατσιστές "κοινοτάρχες" στήνουν ολόκληρη εκστρατεία σε βάρος των μεταναστών.

Η πολιτική της κυβέρνησης ανοίγει το δρόμο γι αυτές τις επιθέσεις. Ο Ρωμαίος φτιάχνει το Σώμα Συνοριακής Φρουράς για να ελέγχει τα περάσματα στα σύνορα, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους γνωστούς ακροδεξιούς βουλευτές της ΝΔ Ανδρεουλάκο και Καρατζαφέρη να προκαλούν, προτείνοντας ο πρώτος "στρατόπεδα συγκέντρωσης και ξερονήσια" και ο δεύτερος να εφαρμοστεί το πόθεν έσχες στους "εγκληματίες μετανάστες"!

Ο Παπαϊωάννου δηλώνει ότι στις 31 Μάη λήγει η περίοδος της καταγραφής, παρόλο που ούτε οι μισοί από τους 700.000 περίπου μετανάστες που βρίσκονται στην Ελλάδα δεν έχουν κατορθώσει να καταγραφούν.

Η κυβέρνηση του Σημίτη, για άλλη μια φορά, διαλέγει μεριά. Δεν παίρνει υπόψη της το συλλαλητήριο που οργάνωσαν στις 19 Μάη στην Αθήνα, η ΓΣΕΕ, η ΑΔΕΔΥ, το

28 Απρίλη: Οι συνάδελφοι του Ούτσε Ογκμπουέφι με πορεία πηγαίνουν από την Ομόνοια στο Περιστέρι

ΕΚΑ, η ΟΛΜΕ και άλλα σωματεία, με αίτημα τη νομιμοποίηση και την παράταση της καταγραφής. Ταυτόχρονα όμως υποχωρεί στις πιέσεις των ρατσιστών και ανέχεται τις προκλήσεις των Καρατζαφέρηδων και των φασιστικών συμμοριών.

Το "κλέισιμο" της καταγραφής στο τέλος Μάη θα οδηγήσει σε ακόμα χειρότερες επιθέσεις πάνω στους μετανάστες. Καταρχήν θα σημάνει ένα μαζικό πογκρόμ απελάσεων. Ηδη το πρώτο τρίμηνο του '98, ο αριθμός μονάχα των Αλβανών που έχουν απελαθεί φτάνει τους 36.000, παρόλο που πολλοί απ' αυτούς είχαν "νόμιμα" χαρτιά και παρόλες τις δεσμεύσεις της κυβέρνησης ότι θα σταματούσαν οι απελάσεις κατά τη διάρκεια της καταγραφής.

Θα σημάνει, επίσης, ότι η αστυνομία και τα κυκλώματα "προστασίας" θα συνεχίσουν ανενόχλητοι τη δουλιά τους: θα συνεχίσουν να εκβιάζουν τους λαθραίους μετανάστες βγάζοντας τεράστια κέρδη, να εκβιάζουν όσους δεν έχουν χαρτιά, να εκμεταλλεύονται και να εκδίδουν μετανάστριες, να μοσχοπουλάνε διάφορα πλαστά διαβατήρια και βίζες.

Το τέλος της καταγραφής θα διευκολύνει διάφορους εργοδότες -που μέχρι τώρα εκμεταλλευόμενοι το καθεστώς της παρανομίας των μεταναστών μπορούσαν να πλουτίζουν απασχολώντας τους με χαμηλότερα μεροκάματα, για περισσότερες ώρες δουλιάς, σε άθλιες συνθήκες κλπ- να επιτίθονται σε όσους μετανάστες τολμούν να ζητούν καλύτερες συνθήκες δουλιάς. Αυτό έγινε στο Γιαννιτσοχώρι, στην Πουλίτσα και στο Κάτω Κεραμμύδι, όταν οι εργοδότες-κοινοτάρχες επιτέθηκαν ενάντια στους "εγκληματίες" Αλβανούς.

Με όλα αυτά τα κυκλώματα συμβιβάζεται η κυβέρνηση του Σημίτη και τρέχει να κλείσει την καταγραφή. Ανέχεται τους εργοδότες που προχωράνε σε απολύσεις των μεταναστών προκειμένου να συνεχίσουν να μην πληρώνουν τις εισφορές τους στο ΙΚΑ γι αυτούς που απασχολούν. Υποχωρεί στις πιέσεις των εφοπλιστών και εξαιρεί από τη διαδικασία της νομιμοποίησης τους μετανάστες ναυτικούς για να συνεχίσουν να δουλεύουν στα καράβια σαν σκλάβοι. Σκορπάει ακόμα περισσότερα δισεκατομμύρια για την αστυνομία και τη Συνοριακή Φρουρά και αφήνει τους Ανδρεουλάκους και τους φασίστες να ουρλιάζουν: "έξω οι ξένοι".

Χωρίς προϋποθέσεις

Οι μετανάστες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της εργατικής τάξης. Πολλοί ζουν αρκετά χρόνια στην Ελλάδα μαζί με τις οικογένειές τους και δουλεύουν όχι μόνο στην αγροτική παραγωγή αλλά και στα εργοστάσια, στην οικοδομή, στα καράβια.

Οι επιθέσεις πάνω στους μετανάστες διευκολύνουν τις επιθέσεις πάνω σε όλους τους εργάτες. Οταν για παράδειγμα τ' αφεντικά πληρώνουν μικρότερους μισθούς στους μετανάστες, ανοίγουν το δρόμο για να επιβάλουν χαμηλότερους μισθούς σε όλο το εργατικό κίνημα.

Η άρχουσα τάξη παίζει το χαρτί του ρατσισμού για να μπορεί να διαπά και να αποπροσανατολίζει το εργατικό κίνημα. Οι μετανάστες αυξάνουν την εγκληματικότητα, φταίνε για την ανεργία, ρίχνουν τα μεροκάματα, λέει η άρχουσα τάξη, παρόλο που η αλήθεια είναι διαφορετική. Ακόμα και οι επίσημες μελέτες δείχνουν ότι η εγκληματικότητα των μεταναστών δεν ξεπερνάει το 3%, ποσοστό χαμηλότερο και από αυτό που αντιπροσωπεύουν στο πληθυσμό, που είναι 3,8%. Κάθε εργαζόμενος ξέρει από πρώτο χέρι ότι για την ανεργία φταίει η πολιτική των απολύσεων και των ιδιωτικοποιήσεων που συνεχίζει ο Σημίτης, ότι για τα χαμηλά μεροκάματα φταίει η λιτότητα που επιβάλλουν οι καπιταλιστές και η κυβέρνηση.

Η διάσπαση των εργατών σε "ντόπιους" και μετανάστες αδυνατίζει στο τέλος και τους "ντόπιους" και τους μετανάστες. Γι αυτό και η κοινή πάλη ενάντια στο ρατσισμό είναι όχι μόνο αναγκαία αλλά και εφικτή.

Για πρώτη φορά φέτος στην Πρωτομαγιάτικη συγκέντρωση των συνδικάτων υπήρχαν σαν κεντρικοί ομιλητές μετανάστες, για πρώτη φορά επίσης τα σωματεία οργάνωσαν αντιρατσιστικό συλλαλητήριο στις 19 Μάη. Για πρώτη φορά αγρεργάτες από την Αλβανία κατεβαίνουν σε απεργίες όπως έγινε στο χωριό Φέρες κοντά στο Βόλο.

Μέσα από τους κοινούς αγώνες μας αναγκάσαμε την κυβέρνηση να ξεκινήσει τη νομιμοποίηση και να δώσει τελικά τρίμηνη προθεσμία -μέχρι τις 31 Οκτώβρηγια την κατάθεση των δικαιολογητικών για την άσπρη και την πράσινη κάρτα. Τώρα πρέπει να συνεχίσουμε. Θέλουμε τη νομιμοποίηση όλων των μεταναστών χωρίς όρους και προϋποθέσεις! Παράταση του χρόνου καταγραφής και σταμάτημα όλων των απελάσεων. Να τεθούν εκτός νόμου οι φασιστικές συμμορίες. Τα συνδικάτα πρέπει να πρωτοστατήσουν σ' αυτή τη μάχη, κερδίζοντας στις γραμμές τους όλο το τεράστιο δυναμικό των μεταναστών που και εμπειρίες αγώνων έχει από τις χώρες που έρχεται και οργανωμένη και συλλογική λειτουργία. Το συλλαλητήριο στις 19 Μάη ήταν μόνο η αρχή!

Γιάννης Σηφακάκης

Το Κραχ του '29

Ο *Αλεξ Καλλίνικος* εξηγεί πώς το Κραχ στο Χρηματιστήριο της Γουόλ Στρητ το 1929 οδήγησε στη μεγαλύτερη οικονομική κρίση.

Τη "μαύρη" Τετάρτη του 1929 το μεγαλύτερο χρηματιστήριο του κόσμου, η Γουόλ Στριτ της Νέας Υόρκης, κατάρρευσε, συμπαρασύροντας στην πτώση τη μια μετά την άλλη τις οικονομίες όλων σχεδόν των χωρών του πλανήτη. Η "Μεγάλη Υφεση" που ακολούθησε ήταν η χειρότερη, μέχρι σήμερα, οικονομική κρίση στην ιστορία του καπιταλισμού, μια κρίση που κράτησε πάνω από δέκα χρόνια και μπόρεσε να "ξεπεραστεί" μόνο με τον πόλεμο.

Ο εφιάλτης εκείνου του Κραχ ήρθε για μια ακόμα φορά στην επικαιρότητα τον περασμένο Νοέμβρη, όταν το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, παρασυρμένο από τη δίνη που σάρρωσε τη νοτιοανατολική Ασία, κλυδωνιζόταν χτυπώντας τη μια μέρα ρεκόρ ημερίσιας πτώσης και την επομένη ημερίσιας ανόδου.

Παρά τον εμφανή πανικό εκείνων των ημερών, τα οικονομικά επιτελεία των καπιταλιστών, οι κυβερνήσεις τους και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας τους προσπάθησαν να μας πείσουν ότι "δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας", ότι "δεν βρισκόμαστε στο '29". Την ίδια ώρα που η Γουόλ Στριτ βρισκόταν σε ελέυθερη πτώση ο Κλίντον έβγαινε στην τηλεόραση για να υποστηρίξει ότι "η οικονομία μας βρίσκεται στην καλύτερη κατάσταση εδώ και μια γενιά". *"Οι οικονομικές βάσεις αλλά και οι γνώσεις και οι μηχανισμοί που διαθέτουμε σήμερα"*, συμπληρώνουν οι οικονομικές στήλες των εφημερίδων, *"κάνουν σήμερα μια επανάληψη της κρίσης του μεσοπολέμου σχεδόν απίθανη"*.

Οι "προβλέψεις" αυτές, όμως, δεν αξίζουν απολύτως τίποτα. Η οικονομία του καπιταλισμού μοιάζει κυριολεκτικά με τρελλοκομείο: οι καπιταλιστές έχουν φτιάξει ένα τέρας, που παρά τους κομπασμούς τους για τις "γνώσεις" και τους "μηχανισμούς", δεν μπορούν να το ελέγξουν. Αυτό το τέρας έχει στραφεί τώρα εναντίον τους και απειλεί να τους αφανίσει -ακριβώς όπως είχε γίνει και το '29.

Στα θεμέλια της κρίσης η επιτυχία

Οι ρίζες της "Μαύρης Τετάρτης" και της Μεγάλης Υφεσης που ακολούθησε βρίσκονται στις καταπληκτικές επιτυχίες του αμερικάνικου καπιταλισμού στις αρχές του αιώνα.

Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος άλλαξε για πάντα τους συσχετισμούς ανάμεσα στην Ευρώπη και την Αμερική. Ο πόλεμος αφαίμαξε ανεπανόρθωτα τη βρετανική οικονομία -που ήταν μέχρι τότε η ισχυρότερη του κόσμου. Για να χρηματοδοτήσει την πολεμική προσπάθεια η κυβέρνηση του Λονδίνου κατέφυγε πρώτα στη μαζική ρευστοποίηση βρετανικών επενδύσεων στο εξωτερικό και ύστερα, απλά, στο τύπωμα φρέσκου χρήματος -εκατομμυρίων χαρτονομισμάτων χωρίς κανένα πραγματικό αντίκρυσμα.

Στην άλλη όχθη του Ατλαντικού οι ΗΠΑ βγήκαν από τον πόλεμο όχι απλά αλώβητες αλλά και αφάνταστα ενισχυμένες.

Η αμερικάνικη βιομηχανία, πρώτα απ' όλα, -που στα χρόνια του πολέμου συνέχισε να τροφοδοτεί και τα δυο αντίπαλα στρατόπεδα- μετατράπηκε κυριολεκτικά "στο εργοστάσιο του πλανήτη".

"Οι ΗΠΑ", έγραφε ο Τρότσκι το 1924, *"παράγουν το ένα τέταρτο της παγκόσμιας συγκομιδής σιτηρών, πάνω από το ένα τρίτο της βρόμης, σχεδόν τα τρία τέταρτα του αραβοσίτου, το μισό της παγκόσμιας παραγωγής άνθρακα, σχεδόν το μισό της παγκόσμιας παραγωγής σιδηρομεταλεύματος. Το 60% του χυτοσίδηρου, το 60% του ατσαλιού, το 60% του χαλκού, το 47% του ψευδάργυρου...*

Οι αμερικάνικοι σιδηρόδρομοι αποτελούν το 36% του παγκόσμιου σιδηροδρομικού δίκτυου, ο εμπορικός της στόλος περιλαμβάνει τώρα περισσότερο από το 25% της παγκόσμιας χωρητικότητας. Και, τέλος, ο αριθμός των αυτοκινήτων που κυκλοφορούν στην άλλη όχθη του Ατλαντικού φτάνει στο 84,4% του παγκόσμιου συνόλου!... Αυτά τα νούμερα είναι αποφασιστικά για τα πάντα..."

Την ίδια ραγδαία άνθηση όμως, είχαν από την άλλη μεριά, όμως και οι υπόλοιποι τομείς της αμερικάνικης οικονομίας. Ο πόλεμος είχε μετασχηματίσει τις ΗΠΑ όχι μόνο στο "εργοστάσιο" αλλά ταυτόχρονα και στην "τράπεζα του πλανήτη".

Οι κίνδυνοι του πολέμου έσπρωξαν τους μεγαλύτερους καπιταλιστές να αναζητήσουν καταφύγει για τα κεφάλαιά τους στην Αμερική. Από το 1914 τεράστιες ποσότητες χρυσού, που ήταν τότε διεθνώς η βάση του νομισματικού συστήματος, άρχισαν σταδιακά να εγκαταλείπουν τα θησαυροφυλάκια των ευρωπαϊκών τραπεζών και παίρνουν το δρόμο για τις ΗΠΑ. Το 1926 το 60% των παγκόσμιων αποθεμάτων χρυσού βρισκόταν στα υπόγεια της Φέντεραλ Ριζέρβ Μπανκ -της κεντρικής τράπεζας των ΗΠΑ.

Τα αμερικάνικα δάνεια και οι αμερικανικές επενδύσεις έγιναν η βασική πηγή χρηματοδότησης της ανοικοδόμησης της κατεστραμένης Ευρώπης μετά τον πόλεμο. Το 1900 οι αμερικανικές επενδύσεις στο εξωτερικό δεν ξεπέρναγαν τα 500 εκατομμύρια δολάρια. Το 1932 είχαν φτάσει τα 18 δισεκατομμύρια -σχεδόν όσες ήταν οι βρετανικές επενδύσεις στο εξωτερικό στις αρχές του αιώνα. Από οφειλέτης η Αμερική είχε μετατραπεί μέσα σε λίγα χρόνια στον μεγαλύτερο δανειστή του κόσμου.

Τη δεκαετία του '20 η αμερικάνικη οικονομία απογειώθηκε. Μέσα στα δέκα χρόνια που μεσολάβησαν ανάμεσα στο τέλος του πολέμου και το '29 η παραγωγή είχε σχεδόν διπλασιαστεί.

Μια ασυγκράτητη αισιοδοξία κυριαρχούσε ανάμεσα στους βιομήχανους, τους τραπεζίτες και τους χρηματιστές. Και οι οικονομολόγοι συναγωνίζονταν μεταξύ τους ποιός θα περιγράψει με τα πιο ρόδινα λόγια τη "νέα εποχή" που είχε ανατείλει για τον καπιταλισμό -μια εποχή υποτίθεται ηλιόλουστη, χωρίς ούτε ένα συννεφάκι οικονομικού κύκλου, ύφεσης ή κρίσης.

Το Χρηματιστήριο

Στην πραγματικότητα, όμως, η τρομαχτική οικονομική επιτυχία ήταν χτισμένη πάνω σε εξ' ίσου τρομαχτικές αντιφάσεις. Οι "ευκαιρίες" του πολέμου αρχικά είχαν δώσει ώθηση σε έναν φαύλο κύκλο επενδύσεων, που γρήγορα άρχισε να περιστρέφεται τυφλά γύρω από τον εαυτό του. Ο κυριότερος "πελάτης" της ανάπτυξης ήταν η ίδια η επέκταση της βιομηχανίας -που με τη σειρά της δεν τρεφόταν παρά μόνο από την αισιοδοξία της δικής της ζήτησης.

Τη δεκαετία του '20 η παραγωγή μέσων παραγωγής -η κατασκευή νέων εργοστασίων, μηχανών, εργαλείων κλπ- αύξανε με ρυθμούς σχεδόν τριπλάσιους από την παραγωγή καταναλωτικών αγαθών για τις καθημερινές ανάγκες των ανθρώπων. Τα εισοδήματα των εργατών και των μικρών αγροτών αυξήθηκαν ελάχιστα μέσα σε αυτά τα χρόνια και η αγορά τροφίμων, ρούχων κλπ παρέμεινε στάσιμη.

Για να συνεχίζεται αυτός ο τρελός κύκλος της επένδυσης για την επένδυση χρειαζόταν μια συνεχή εισροή φρέσκων κεφαλαίων. Για να βρούν αυτά τα κεφάλαια οι καπιταλιστές στράφηκαν στο χρηματιστήριο. Και αυτό, μέσα στη γενική αισιοδοξία που επικρατούσε, ανταποκρίθηκε με το παραπάνω.

Τα χρηματιστήρια παίζουν έναν ιδιαίτερο ρόλο στον σύγχρονο καπιταλισμό. Τυπικά ένας "επενδυτής" γίνεται, με την αγορά ενός πακέτου μετοχών, "συνέταιρος" της επιχείρησης. Τυπικά ο στόχος του είναι να εισπράξει, στο τέλος της χρονιάς, το μεριδιό του από τα κέρδη -το "μέρισμα" των μετοχών του.

Στην πράξη, όμως, τα χρηματιστήρια λειτουργούν απλά σαν μεγάλα γραφεία στοιχημάτων για τους πλούσιους και τους ισχυρούς. Καθώς οι τιμές των μετοχών αλλάζουν από μέρα σε μέρα οι "επενδυτές" αγοράζουν και πουλάνε συνεχώς, προσπαθώντας να κερδίσουν από τις ανατιμήσεις. Το κίνητρο για την αγορά ενός πακέτου μετοχών δεν είναι πια το μέρισμααλλά η ελπίδα ότι η αξία τους θα ανέβει μέσα στις επόμενες μέρες.

Η αισιοδοξία που κυριαχούσε ανάμεσα στους καπιταλιστές στις ΗΠΑ στα τέλη της δεκαετίας του '20 μετατράπηκε σε ένα όργιο κερδοσκοπίας, χωρίς προηγούμενο, στο χρηματιστήριο. Οι τιμές των μετοχών ανέβαιναν και ανέβαιναν, χωρίς σταματημό. Θαμπωμένοι από τις τεράστιες ευκαιρίες γρήγορου και μεγάλου κέρδους οι καπιταλιστές έτρεχαν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του χρηματιστήριου με κάθε τρόπο.

Το εύκολο κέρδος τράβηξε γρήγορα δισεκατομμύρια δολάρια στο τρελό παιχνίδι της κερδοσκοπίας. Οι χρηματιστές άρχισαν να δίνουν δάνεια με εγγύηση τις ίδιες τις μετοχές, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους "πελάτες" τους να τζογάρουν ξανά και ξανά τα λεφτά τους. Στο απόγειο της αισιοδοξίας τα επιτόκια για αυτά τα δάνεια είχαν φτάσει στο 12% -ένα ποσοστό τεράστιο αν συγκριθεί με το 3,5% που ήταν το επίσημο "προεξοφλητικό" επιτόκιο της Φέντεραλ Ριζέρβ (πρακτικά το επιτόκιο με το οποίο δανείζονται οι τράπεζες από την κεντρική τράπεζα).

Σήμερα πολλοί ρίχνουν τις ευθύνες για το Κραχ που ακολούθησε στην πολιτική της Φέντεραλ Ριζέρβ, που κράτησε τα επιτόκια της χαμηλά, κάνοντας το χρήμα "εύκολο" για τους κερδοσκόπους. *"Το μόνο που χρειάζεται να κάνει σήμερα η Φέντεραλ Ριζέρβ"*, έγραφε το περασμένο φθινόπωρο το περιοδικό Εκόνομιστ, λίγες μέρες μετά την κατάρρευση της Νοτιοανατολικής Ασίας, *"είναι μην ξανακάνει τα σφάλματα της δεκαετίας του '20"*. Το "εύκολο" χρήμα, όμως, του αμερικάνικου τραπεζικού συστήματος ήταν μόνο η κορυφή του παγόβουνου.

Η Γουόλ Στριτ άρχισε να "ρουφάει" κεφάλαια από ολόκληρο τον κόσμο. Το 1928 το σύνολο των "δανείων έναντι μετοχών" έφτασε το αστρονομικό ποσό το 6,4 δισεκατομμυρίων δολαρίων - ένα ποσό συγκρίσιμο με τις συνολικές αμερικανικές επενδύσεις εκείνης της εποχής στο εξωτερικό!

Το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης φούσκωνε και φούσκωνε. Ο δείκτης Ντάου Τζόουνς ανέβαινε με ραγδαίους ρυθμούς. Από τις αρχές του 1928 μέχρι τον Σεπτέμβρη του 1929 είχε σχεδόν διπλασιαστεί. Οι εφημερίδες εκθείαζαν καθημερινά σχεδόν την "καταπληκτική ευρωστία" της αμερικάνικης οικονομίας, που έδινε πρωτόγνωρες δυνατότητες γρήγορου πλουτισμού -σε αυτούς που ήταν ήδη πλούσιοι φυσικά. Και οι οικονομολόγοι προέβλεπαν ότι η άνθηση θα συνεχιζόταν για πάντα. Πράγματι, μια "νέα εποχή", έλεγαν και ξανάλεγαν.

Πίσω από τον χάρτινο κόσμο του χρηματιστήριου, όμως, η πραγματική οικονομία είχε αρχίσει να δείχνει έντονα σημάδια ύφεσης. Τον Αύγουστο του 1929 η βιομηχανική παραγωγή σημείωσε πτώση -που συνεχίστηκε με γρηγορότερους ρυθμούς τους δυο επόμενους μήνες.

Ενας από τους παράγοντες που πυροδότησε αυτή την ύφεση ήταν η απόφαση της -ανήσυχης πια- Φέντεραλ Ριζέρβ να περικόψει το "εύκολο" χρήμα, ανεβάζοντας τα επιτόκιά της στο 6% στις 9 Αυγούστου. Η "διορθωτική κίνηση" είχε καταστροφικά αποτελέσματα.

Στις 20 Σεπτέμβρη σοκαρισμένο το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης έμαθε τα νέα της χρεωκοπίας της "αυτοκρατορίας" του Κλάρενς Χάτρι, ενός Βρετανού μεγιστάνα που είχε κερδίσει μια περιουσία κατασκευάζοντας αυτόματους κερματοδέκτες. Η είδηση άρχισε σιγά-σιγά στην αρχή και όλο και πιο γρήγορα στη συνέχεια να εξανεμίζει την εμπιστοσύνη των "επενδυτών" στις μετοχές. Οι αθρόες πωλήσεις άρχισαν να ρίχνουν τις τιμές των μετοχών, σπρώχνοντας όλο και περισσότερους "επενδυτές" να πουλήσουν. Η πτώση των τιμών, με τη σειρά της, άρχισε σταδιακά να εξανεμίζει την αξία των "εγγυήσεων" που είχαν στα χέρια τους οι χρηματιστές από τις κατατιθεμένες μετοχές των πελατών τους. Οι χρηματιστές άρχισαν να ζητάνε πίσω τα λεφτά που είχαν δανείσει, αναγκάζοντας τους πελάτες τους σε νέους κύκλους πωλήσεων.

Στις 24 Οκτώβρη ο πανικός κατέλαβε τη Γουόλ Στριτ. Η κατάρρευση αποφεύχθηκε εκείνη την ημέρα χάρη στην οργανωμένη υποστήριξη των τραπεζών και των μεγάλων επιχειρήσεων, που έτρεξαν να αγοράσουν τις μετοχές τους που έβγαιναν στον πλειστηριασμό, σε "καλές τιμές". Το ίδιο ακριβώς έκαναν οι μεγάλες εταιρίες στην κρίση του περασμένου φθινοπώρου - η IBM για παράδειγμα αγόρασε δικές της μετοχές της αξίας εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων για να εμποδίσει την πτώση της τιμής τους.

Τον Οκτώβρη του '29 ο "μηχανισμός" αυτός κατάφερε να καθυστερήσει λίγες μέρες την κατάρρευση -αλλά όχι και να την σταματήσει. Στις 29 Οκτώβρη ακολούθησε ένα δεύτερο κύμα πανικού: Δεακέξι εκατομμύρια μετοχές βγήκαν στον πλειστηριασμό εκείνη τη μέρα! Τρομοκρατημένοι οι επενδυτές έτρεχαν να πουλήσουν όσο-όσο. Στο τέλος της ημέρας ο δείκτης Ντάου Τζόουνς είχε πέσει στο μισό. Εκατοντάδες επιχειρήσεις, που απασχολού-

1931 - Πορεία των ανέργων στη Βρετανία. Στο πανό γράφει "SOS Ή θα παλέψουμε ή θα πεινάσουμε"

Το 1931 η κρίση απλώθηκε σε ολόκληρο τον πλανήτη. Εκατομύρια εργάτες από τη Νέα Υόρκη μέχρι τη Βιένη και το Λονδίνο έχασαν τις δουλειές τους. Δεκάδες εκατομμύρια άνθρωποι σε ολόκληρο τον κόσμο είδαν τις ζωές τους να καταστρέφονται.

σαν χιλιάδες εργάτες, αφανίστηκαν μέσα σε λίγες ώρες.

Η Μεγάλη Υφεση

Η κατάρρευση της Γουόλ Στριτ μετατράπηκε πολύ γρήγορα σε μια γενικευμένη κατάρρευση ολόκληρης της οικονομίας. Η οικονομική άνθηση, ο φαύλος κύκλος των επενδύσεων που περιστρέφονταν γύρω από τον εαυτό τους, είχε συνεχώς ανάγκη από νέα κεφάλαια, και τώρα τα κεφάλαια αυτά δεν υπήρχαν πια.

Από το 1929 μέχρι το 1932 η βιομηχανική παραγωγή στις ΗΠΑ είχε πέσει 28% κάτω. Οταν ξέσπασε το Κραχ οι άνεργοι στις ΗΠΑ ξεπέρναγαν με τη βία τις 100 χιλιάδες. Δυο χρόνια αργότερα η ανεργία είχε ξεπεράσει το 16%. Οι τιμές των προϊόντων κατάρρευσαν. Το ίδιο, και ακόμα χειρότερα, έγινε και με τα μεροκάματα. Η φτώχεια χτύπησε άγρια την εργατική τάξη.

Η κρίση έγινε ακόμα χειρότερη από τα μέτρα που ακολούθησε η κυβέρνηση του Προέδρου Χούβερ. Ο Χούβερ και το επιτελείο του υιοθέτησαν μια πολιτική άκρατου "φιλελευθερισμού". Πίστευαν ότι αν άφηναν την αγορά "ελεύθερη" θα έβρισκε ξανά γρήγορα το δρόμο της. Πίστευαν ότι αν άφηναν την κρίση να ξεκαθαρίσει το τοπίο από τις "προβληματικές" επιχειρήσεις η οικονομία θα πέρναγε ξανά σε ανάκαμψη. Το 1931 η πολιτική αυτή έφτασε στα πρόθυρα της χρεωκοπίας ολόκληρη την αμερικάνικη οικονομία.

Το 1931, όταν ο Ρούζβελτ αντικατέστησε τον Χούβερ στην προεδρία, χιλιάδες επιχειρήσεις είχαν καταρρεύσει, 14 εκατομμύρια εργάτες είχαν μείνει άνεργοι ενώ όλες οι τράπεζες ήταν κλειστές για να εμποδίσουν τον κόσμο να ζητήσει πίσω τις καταθέσεις του. Αυτό είχε σαν συνέπεια την κατάρρευση ολόκληρου του πιστωτικού συστήματος.

Τον Μάη του 1931 η Κρεντιτ Ανσταλτ, η μεγαλύτερη εμπορική τράπεζα της Αυστρίας, χρεωκόπησε. Οι στενοί δεσμοί της αυστριακής οικονομίας με τη γερμανική οδήγησαν σχεδόν αυτόματα το τραπεζικό σύστημα της Γερμανίας σε κατάρρευση. Από εκεί η κρίση πέρασε στη Βρετανία. Τον Αύγουστο του 1931 η κυβέρνηση του Ράμσεϊ ΜακΝτόναλντ στη Βρετανία αποφάσισε να βγάλει τη λίρα από τον "κανόνα του χρυσού". Μέσα σε λίγες μέρες το βρετανικό νόμισμα έχασε πάνω από το ένα τέταρτο της αξίας της.

Η παγκόσμια οικονομία δεν κατάφερε να βγεί από τη Μεγάλη Υφεση, παρά μόνο με τον πόλεμο. Στις ΗΠΑ ο Ρούζβελτ εγκαινίασε στα μέσα της δεκαετίας του '30 το "Νιού Ντιλ" -ένα φιλόδοξο σχέδιο κρατικής παρέμβασης, που μέσα από ένα πρόγραμμα δημόσιων έργων θα έδινε δουλιά σε εκατοντάδες χιλιάδες άνεργους. Για δυο χρόνια η κρατική παρέμβαση έμοιαζε να έχει αποτελέσματα. Το 1936-37 οι τιμές και η παραγωγή πήραν στις ΗΠΑ την άνω βόλτα, μόνο και μόνο όμως, για να ξαναπέσουν απότομα στο χάος: Από τον Σεπτέμβρη του 1937 μέχρι τον Μάη του 1938 η παραγωγή είχε πέσει για μια ακόμα φορά 30% κάτω, ενώ ο αριθμός των άνεργων έφτασε στο ανατριχιαστικό 22%.

Μπορεί να ξαναγίνει;

Στα τέλη της δεκαετίας του '20, την εποχή που η αισιοδοξία είχε φτάσει στο απώγειό της, ο Χένρικ Γκρόσμαν, ένα μαρξιστής από την Αυστρία είχε κυκλοφορήσει ένα βιβλίο με τον προφητικό τίτλο "Ο νόμος της συσσώρευσης και της κατάρευσης του καπιταλιστικού συστήματος". Στο βιβλίο του ο Γκρόσμαν εξηγούσε ότι η ευφορία των χρηματιστήριων δεν ήταν δείγμα ευρωστίας του καπιταλισμού αλλά αδυναμίας. Αυτό που στρέφει τους καπιταλιστές στην κερδοσκοπία των μετοχών, έγραφε, δεν είναι παρά η έλειψη πραγματικών επενδυτικών δυνατοτήτων για τα κέρδη τους. Αυτό που στρέφει τους καπιταλιστές στην κερδοσκοπία είναι αυτό που ο Μαρξ είχε ονομάσει "νόμο της πτωτικής τάσης του μέσου ποσοστού κέρδους": Οσο γερνάει το σύστημα τόσο μικραίνουν οι δυνατότητες να βγάλουν οι καπιταλιστές κέρδη από πραγματικές επενδύσεις και τόσο περισσότερο στρέφονται στον χάρτινο κόσμο των μετοχών, της αγοροπωλησίας γης, των παιχνιδιών με το συνάλλαγμα.

Οι οικονομολόγοι υποστηρίζουν σήμερα ότι οι δυνάμεις που οδήγησαν το '29 στο Κραχ και τη Μεγάλη Υφεση έχουν πια "δαμαστεί". Πρόκειται για ψέμμα.

Κανένας δεν μπορεί να προβλέψει σήμερα αν, που και πότε θα φτάσει η σημερινή κρίση σε ένα νέο ξέσπασμα σαν του '29. Αυτό που είναι βέβαιο είναι ότι η κρίση δεν έχει τελειώσει, ότι η κρίση δεν είναι πίσω μας αλλά ακόμα μπροστά.

Τη δεκαετία του '30 η κρίση "τέλειωσε" με τη βαρβαρότητα του φασισμού και του πολέμου. Το καθήκον μας σήμερα δεν είναι να κάνουμε τους μάντεις αλλά να παλέψουμε να μην έχει αυτή τη φορά η κρίση τέτοια τραγική κατάληξη.

Η επαναστατική περίοδος

Υστερα από μερικών μηνών προετοιμασία στις 4 Νοέμβρη 1918 συνήλθαν στον Πειραιά αντιπρόσωποι περίπου 1.000 σοσιαλιστών από πολλές περιοχές της χώρας και ίδρυσαν το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα.

Λίγες μέρες πριν, στις 24 Οκτωβρίου 1918 είχε συνέλθει το πρώτο ιδρυτικό συνέδριο της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος. Από την αρχή και μέχρι το 1925 οι δύο οργανισμοί, ο πολιτικός και ο συνδικαλιστικός, συνεργάστηκαν πολύ στενά. Το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα ουσιαστικά καθοδηγούσε τη δράση των οργανωμένων συνδικαλιστικά εργατών.

Συνέδριο των σιδηροδρομικών το 1927

Να σημειώσουμε ότι ήταν μια μεγάλη εποχή. Τον Οκτώβριο του 1917 η επανάσταση των Μπολσεβίκων στη Ρωσία είχε σαρώσει το τσαρικό καθεστώς. Πράγματι, όπως γράφει ο αμερικάνος ιστορικός Τζον Ριντ στο περίφημο βιβλίο του ήταν "Δέκα μέρες που τράνταξαν τον κόσμο". Γέννησε πολλές ελπίδες στους προλετάριους όλων των χωρών της τότε Ευρώπης. Η απήχησή της και στην Ελλάδα ήταν πολύ μεγάλη και τις επαναστατικές ιδέες, εξέφραζε το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα.

Να σημειώσουμε ακόμα ότι η ίδρυση του ΣΕΚΕ συνέπεσε και με το τέλος του Πρώτου Παγκόσμιου Πόλεμου που έληξε στις 11 Νοέμβρη 1918. Ακριβώς τη μέρα που τελείωνε το Συνέδριο.

Ετσι αρχίζει η συγκρότηση του κόμματος των Σοσιαλιστών στην Ελλάδα. Ομως δεν πρόλαβαν καλά - καλά να οργανωθούν και βρέθηκαν σε καινούργια πολεμική περιπέτεια. Στις 2 Μάη 1919 τα ελληνικά στρατεύματα αποβιβάζονται στη Σμύρνη. Ο πόλεμος για τους έλληνες είχε αρχίσει το 1912 και συνεχίζεται με την πιο σκληρή πολεμική περιπέτεια στη Μικρά Ασία. Οι Σοσιαλιστές εκτός από τον καθημερινό αγώνα για τα ζητήματα της εργατικής τάξης, ανέλαβαν και την αντιπολεμική πάλη. Εβλεπαν και μίλαγαν για το μάταιο μακελιό που οπωσδήποτε θα κατέληγε σε καταστροφή.

Οι επαναστατικοί πυρήνες του κόμματος οργανώνουν την επικοινωνία με το Μέτωπο. Από τον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη οι ναύτες κατευθύνουν προς το Μέτωπο εφημερίδες και φυλλάδια του αντιπολεμικού αγώνα.

Στο μέτωπο δημιουργούνται οι Ομιλοι των Στρατιωτών και στα καράβια του στόλου οι Ομιλοι των Ναυτών. Κυκλοφορούν εφημερίδες, προκηρύξεις και τα έντυπα του κόμματος που φέρνουν οι ναύτες με τα πολεμικά καράβια. Συγχρόνως εκδίδουν την αντιπολεμική εφημερίδα ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΡΟΥΡΟΣ και άλλα έντυπα.

Οι όμιλοι του Μετώπου αναπτύσσουν τις αντιπολεμικές ιδέες του κόμματος. Η καταστροφή είναι σίγουρη, το βλέπουν και προσπαθούν να σταματήσουν τη σφαγή. Παρά τη μεγάλη τους επαναστατική θέληση και δράση, είναι λίγοι ακόμα για να προλάβουν.

Εν τω μεταξύ η χώρα βυθίζεται στη δυστυχία ύστερα από τόσα χρόνια πόλεμο. Οι Ομάδες του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος μπαίνουν επικεφαλής πολλών κινητοποιήσεων που έγιναν αυτά τα πρώτα θυελλώδη χρόνια επαναστατικής δράσης. Αναφέρουμε μερικές απ' αυτές, τις πιο μεγάλες.

Η Πρωτομαγιά του 1919 συνοδεύεται από απεργία των τραπεζικών και σύγκρουση με τους δεξιούς του βενιζελισμού στα συνδικάτα. Στα τέλη του 1920 η Πανεργατική Ενωση του Βόλου κινητοποιείται κατά της ακρίβειας του ψωμιού. Επί δύο μέρες ο Βόλος κυριαρχείται από τους εργάτες. Στο τέλος ήρθε ο στρατός και επέβαλε την άγρια αστυνομική τάξη. 34 μέλη και στελέχη των συνδικάτων και του κόμματος με επικεφαλής τον Θωμά Αποστολίδη, οδηγούνται στις φυλακές.

Στην προεκλογική περίοδο για τις εκλογές της 1/11/1920 το ΣΕΚΕ οργανώνει μεγάλη διαδήλωση χιλιάδων εργατών με αντιπολεμικά συνθήματα.

Την Πρωτομαγιά του 1921 στη Θεσσαλονίκη η συγκέντρωση που οργάνωσαν τα συνδικάτα και το ΣΕΚΕ καταλήγει σε διαδήλωση και σύγκρουση με τη Χωροφυλακή. Ενα σύνταγμα στρατού που επρόκειτο να πάει στο Μέτωπο στασίασε και ενώθηκε με τους διαδηλωτές εργάτες.

Τον Νοέμβρη απέργησαν οι εργαζόμενοι της Ομοσπονδίας Ηλεκτρισμού. Με τα οικονομικά αιτήματα προβάλονται και τα αντιπολεμικά. Ακριβώς την στιγμή που ο πρωθυπουργός Γούναρης μίλαγε στη Βουλή κατά των απεργών, έσβησαν τα φώτα και αναγκαστικά η συζήτηση σταμάτησε.

Ομως, η πιο ογκώδης απεργία ήταν των

σιδηροδρομικών που άρχισε στις 21/2/1921. Εξέφραζε τη γενική δυσαρέσκεια. Σε ένα χρόνο η τιμή του ψωμιού είχε τριπλασιαστεί. Ο τιμάριθμος ανέβηκε 30%-50%. Η απεργία είχε καθολική επιτυχία. Την τέταρτη μέρα συνέρχονται σε συνέλευση στο Δημοτικό θέατρο του Πειραιά. Τους περικύκλωσε στρατός. Συνέλαβε εκατοντάδες και τους οδήγησε στο μέτωπο. Εκεί πολλοί από αυτούς εντάχθηκαν στους αντιπολεμικούς Ομίλους.

Το 1921 έγιναν περίπου 50 μεγάλες απεργίες με συμμετοχή 400.000 εργατών. Τον Νοέμβρη του 1921 η κυβέρνηση αρχίζει ομαδικές συλλήψεις μελών και στελεχών του ΣΕΚΕ.

Στις 14 Μάρτη 1922 γενική απεργία στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Την Πρωτομαγιά παρά την απαγόρευση πολλοί κλάδοι απεργούν. Η κατάσταση είναι αφόρητη για το λαό. Ανεργία και πείνα από τη συνέχιση του πολέμου. Χιλιάδες λιποτάκτες γυρίζουν στα βουνά και από πίσω τους χιλιάδες χωροφύλακες τους καταδιώκουν. Πριν από την κατάρρευση του Μετώπου της Μικράς Ασίας είχε αρχίσει η κατάρρευση του ελληνικού κράτους.

Αυτά τα πρώτα χρόνια στις οργανώσεις του κόμματος διεξάγεται ιδεολογική πάλη για την επαναστατική κατεύθυνση. Η Γ' Διεθνής ιδρύθηκε στη Μόσχα στις 4 Μάρτη 1919. Το ΣΕΚΕ έστειλε τον θαρραλέο ηγέτη της νεολαίας Δημοσθένη Λιγδόπουλο να έρθει σε επαφή με τη Διεθνή. Γυρίζοντας από την αποστολή του δολοφονήθηκε στις 20/10/1920 από ληστές στη Μαύρη Θάλασσα. Ομως, το κόμμα προχωράει. Παρά τις συνεχείς καταδιώξεις συνεχίζει αμείωτη τη δράση του και συγχρόνως ξεκαθαρίζει την ιδεολογική του θέση προς τη Γ' επαναστατική Διεθνή με την οποία τελικά συνδέθηκε.

Οι σπασμωδικές κυβερνητικές ενέργειες του Λαϊκού Κόμματος των βασιλοφρόνων δεν μπορούν να σταματήσουν την καταστροφή. Στρέφονται κατά των εργαζόμενων με μανία. Στις αρχές Ιούλη 1922 συλλαμβάνεται η ηγεσία του Κόμματος και της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών για την αντιπολεμική τους δράση.

Τον Ιούλη συνελήφθησαν και 22 στρατιώτες μεταξύ των οποίων η ηγετική ομάδα των Οικονόμου, Πουλιόπουλου, Νικολή κα των στρατιωτικών Ομίλων του κόμματος στη Μικρά Ασία. Δεν πρόλαβαν να τους δικάσουν επειδή τον Αύγουστο έσπασε το Μέτωπο και όλα κατάρρευσαν.

Το 1922 συμπληρώθηκε η πρώτη περίοδος του ΣΕΚΕ. Πλούσια σε δράση αλλά και η συνεχής ιδεολογική επεξεργασία. Ο αντιπολεμικός αγώνας, η διεθνιστική δράση, η υπεράσπιση των εργατικών αιτημάτων, αποτελούν τους κύριους άξονες της πολιτικής του αυτά τα χρόνια. Αυτή την περίοδο διαμορφώνεται και η νέα επαναστατική ηγεσία που τελικά πλειοψηφεί στο 3ο Εκτακτο Συνέδριο του Νοέμβρη 1924 και έχει επικεφαλής τον Παντελή Πουλιόπουλο.

Με την καταστροφή της Μικράς Ασίας η χώρα βυθίζεται σε περίοδο απέραντης δυστυχίας για πολλά χρόνια. Ενάμισυ εκατομμύριο πρόσφυγες προστίθενται στους άνεργους και απολυμένους που ζητάνε δουλειά. Παράλληλα είναι και η εποχή της συγκρότησης του ελληνικού καπιταλισμού, ο οποίος επωφελείται από τα φθηνά μεροκάματα για να συγκεντρώσει μεγάλο πλούτο. Συγχρόνως οι διάφορες κυβερνήσεις των αστικών κομμάτων καταπιέζουν σκληρά κάθε εργαζόμενο και πνίγουν τις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας.

Οι σοσιαλιστές επαναστάτες οργανώνουν την αντίσταση των εργατών. Η τελευταία μεγάλη μάχη της περιόδου δίνεται στο Πασαλιμάνι του Πειραιά στις 23 Αυγούστου 1923, με 11 νεκρούς και πολλούς τραυματίες. Η κυβέρνηση διαλύει τα συνδικάτα.

Ομως την ίδια εποχή τα στελέχη του κόμματος οργανώνουν το μεγάλο κίνημα των Παλαιών Πολεμιστών και Θυμάτων Πολέμου. Περίπου τετρακόσιες οργανώσεις σε όλη την Ελλάδα. Εκδίδουν εβδομαδιαία εφημερίδα με 20.000 φύλλα κυκλοφορία. Στις 5 Μάη 1924 συνήλθε το Α' τους Συνέδριο. Συνδέθηκαν με το Διεθνές αντιπολεμικό κίνημα των Παλαιών Πολεμιστών. Πρόεδρος της κίνησης ήταν ο Παντελής Πουλιόπουλος. Είναι η εποχή και της έντονης ιδεολογικής πάλης μέσα στο κόμμα. Η νέα ομάδα των επαναστατικών στελεχών που ανεβαίνει προέρχεται κυρίως από τους Παλαιούς Πολεμιστές.

Στις 26 Νοέμβρη του 1924 συνέρχεται το Γ' Εκτακτο Συνέδριο του Κόμματος. Γραμματέας εκλέγεται ο Παντελής Πουλιόπουλος, ηλικίας τότε 24 ετών. Το Κόμμα μετονομάζεται σε Κομμουνιστικό κόμμα Ελλάδος σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Γ' Διεθνούς. Κύρια ιδέα της οργάνωσης ήταν ότι η χώρα μπαίνει σε μια περίοδο συνεχούς κρίσης κατά την οποία θα ενταθούν οι διώξεις κατά του εργατικού κινήματος. Πρέπει να προετοιμαστούν για μια μακρόχρονη ημιπαράνομη και παράνομη δραστηριότητα. Να εκπαιδεύσουν τα απαραίτητα στελέχη του κόμματος και των συνδικάτων για μια τέτοια δύσκολη περίοδο.

Δεν πρόλαβαν όμως να ολοκληρώσουν την ανασυγκρότηση του κόμματος. Στις 25 Ιουνίου 1925 το πραξικόπημα του στρατηγού Πάγκαλου επιβάλει δικτατορία. Πρώτοι στο στόχαστρο οι επαναστάτες αγωνιστές του κόμματος και της εργατικής τάξης. Με πρόσχημα το Μακεδονικό ζήτημα συλλαμβάνονται πολλά μέλη και σχεδόν όλη η Κεντρική Επιτροπή. Περνάνε από συνεχείς δίκες με βαριές καταδίκες φυλάκισης και εξορίας.

Στις 21 Αυγούστου ανατρέπεται ο Πάγκαλος και αρχίζει μια νέα κοινοβουλευτική περίοδος. Επιστρέφουν οι εξόριστοι και φυλακισμένοι και αρχίζει πάλι η νόμιμη δράση σε συνδυασμό με την οργάνωση συνωμοτικής δουλειάς. Μικροί και ευέλικτοι πυρήνες που δρουν σε ημιπαρανομία. Γίνονται βουλευτικές εκλογές στις 7 Νοέμβρη 1926 και όλα τα αστικά κόμματα συγκροτούν Οικουμενική κυβέρνηση. Το ΚΚ συγκέντρωσε 41.982 ψήφους δηλαδή το 4,38% του συνόλου και εξέλεξε 10 βουλευτές. Είναι η πρώτη φορά που μια μεγάλη ομάδα επαναστατών μπαίνει στο Κοινοβούλιο της χώρας.

Η επίμονη επαναστατική δουλειά που είχαν κάνει τα μέλη του κόμματος από την ίδρυση της οργάνωσης απέδιδε τους πρώτους μαζικούς καρπούς.

Ακριβώς αυτή η ελπιδοφόρα περίοδος ανόδου του κινήματος συμπίπτει με την ιδεολογική και οργανωτική υποχώρηση του κόμματος της εργατικής τάξης. Με την εξορία και φυλάκιση της ηγεσίας του κόμματος το 1924, εμφανίζονται τα πρώτα καιροσκοπικά στοιχεία που θέλουν να εφαρμόσουν μια συμβιβαστική πολιτική. Η ηγεσία που γύρισε συγκρούεται μαζί τους και προσπαθεί να επαναφέρει το κόμμα στην επαναστατική του κατεύθυνση. Συμπίπτει και με την αλλαγή στην Σοβιετική Ενωση και την επιβολή της σταλινικής ομάδας. Με την επιβλειθήσα ηγεσία δεν μπορεί να ανταποκριθεί στα καθήκοντα της νέας εποχής.

Να σημειώσουμε ότι η ιστορία του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος και κατόπιν Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος δεν έχει γραφτεί ακόμα καθαρά από το ίδιο το κόμμα που κατέχει και πλούσια αρχεία. Είναι θλιβερό να σκέφτεται κανείς ότι γι' αυτήν την πρώτη περίοδο δεν αναφέρονται καν οι Γραμματείς του ΚΚ. Σαν να μην υπάρχουν. Και όμως οι περισσότεροι ήταν σπουδαίοι αγωνιστές του εργατικού κινήματος.

Δημήτρης Λιβιεράτος

Πενήντα χρόνια εργατικού κινήματος

Ο Νάσος Μπράτσος μιλάει για το βιβλίο του: "Εργατικές ιστορίες - Συνεντεύξεις με πρωταγωνιστές του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα από το 1920 έως το 1967"

Παρόλο που στον πρόλογό σου λες ότι δεν θεωρείς το βιβλίο σου σαν την ιστορία του εργατικού κινήματος, καταφέρνεις όμως μέσα από 25 "προσωπικές" συνεντεύξεις να δώσεις μια ιστορία 50 χρόνων

Εκείνο που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι δεν πρόκειται για ένα άθροισμα μεμονωμένων προσωπικών αφηγήσεων, αλλά για τα συστατικά του στοιχεία που ο συνδυασμός τους μας επιτρέπει να παρακουθήσουμε την εξέλιξη -συνδικαλιστική και πολιτική- του εργατικού κινήματος σε δύσκολες εποχές.

Εδώ ακριβώς πρέπει να πούμε ότι σήμερα σπανίζουν οι "ατόφιες" μαρτυρίες των ίδιων των προσώπων που πήραν μέρος σε μια σειρά μεγάλων εργατικών αγώνων κι αυτό γιατί η διάσωση των μαρτυριών τους εμποδίστηκε συστηματικά και για χρόνια.

Δικτατορία Μεταξά, μετεμφυλιακές διώξεις, δικτατορία του '67, τελικά λίγοι επιβίωσαν από αυτό το κύμα των διώξεων και βέβαια ακόμα πιο λίγοι από αυτούς έχουν μείνει στη ζωή στις μέρες μας.

Οι συνεντεύξεις είναι η ζωντανή απόδειξη της φράσης του Μαρξ ότι "η ιστορία των κοινωνιών είναι η ιστορία των ταξικών συγκρούσεων" και φυσικά είναι οι χιλιάδες αφανείς πρωταγωνιστές της ιστορίας που με τεράστιες θυσίες οδήγησαν την κοινωνική εξέλιξη προς τα μπροστά.

Και κάτι ακόμα σε ότι αφορά αυτήν την πρώτη ερώτηση. Μέσα στην ιστορία των εργατικών αγώνων μπορεί να δει κανείς εκπληκτικής έκτασης παραδείγματα μαχητικότητας, ήθους, ανιδιοτέλειας, αλληλεγγύης από ανθρώπους που μπορεί να μην τους γράψει ποτέ η ιστορία, αν και οι ίδιοι με την δράση τους έγραψαν ιστορία.

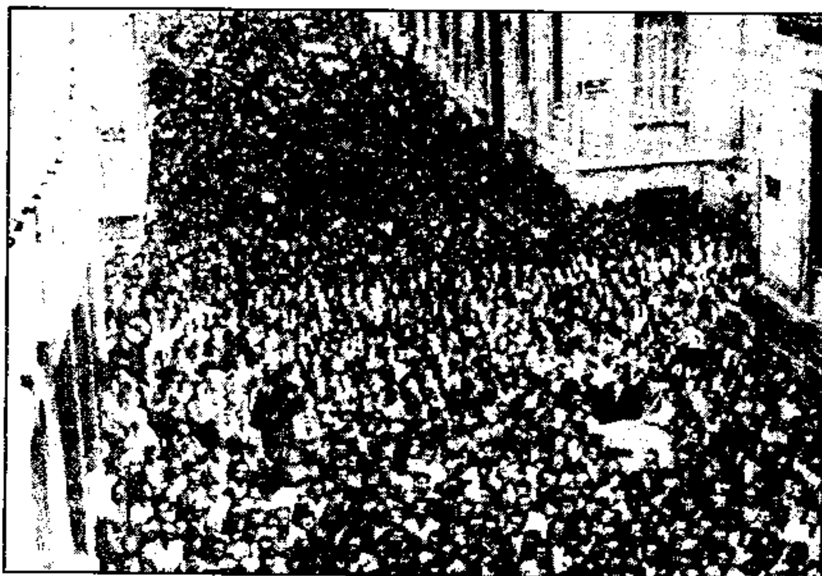
Στα λιγνιτορυχεία της Καλογρέζας

Είναι σωστή η εντύπωση που παίρνει κανείς ότι αυτό που θέλεις, κύρια, είναι να προβάλεις τους αγώνες "από τα κάτω";

Φέτος συμπληρώνονται 80 χρόνια από την ίδρυση της ΓΣΕΕ και σίγουρα είναι ένα γεγονός που διευκολύνει τη συζήτηση για τη σχέση συνδικάτων και πολιτικής. Νομίζω ότι στα περισσότερα χρόνια της δράσης του (πάντα αναφερόμενος στην περίοδο που καταγράφει το βιβλίο) το εργατικό κίνημα ήταν ένα βήμα πιο μπροστά από τις εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες της αριστεράς. Ηταν δηλαδή ένα κίνημα "από τα κάτω". Γεγονότα όπως ο Μάης του '36, το Εργατικό ΕΑΜ που προηγήθηκε από το ίδιο το ΕΑΜ.

Ακόμα και σήμερα κυριαρχεί μια εικόνα ότι η μόνη αντίσταση στην κατοχή ήταν το αντάρτικο στα βουνά, ότι στην μετεμφυλιακή περίοδο οι μόνες κινητοποιήσεις ήταν το κίνημα ειρήνης, το 1-1-4 και το 15% για την Παιδεία. Σίγουρα ήταν σημαντική η προσφορά τέτοιων αγώνων, όμως μαζί με αυτούς υπάρχει και ένα εργατικό κίνημα από τα κορυφαία σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, όπως άλλωστε το είχαν χαρακτηρίσει έτσι οι ίδιοι οι ναζί κατακτητές που για πρώτη φορά στην Ευρώπη ηττήθηκαν στο θέμα της πολιτικής επιστράτευσης από τους εργατικούς αγώνες στην Ελλάδα.

Υπάρχουν άφθονες εικόνες γι' αυτό, αλλά για συντομία ξεχωρίζω μερικές από τη μαρτυρία του Θύμιου Μπράτσου, συνδικαλιστή στους ξενοδοχοϋπάλληλους και στελέχος του ΕΕΑΜ στην Αντίσταση. Το φθινόπωρο του 1941. *"οι ξενοδόχοι βρήκαν την ευκαιρία και επανέφεραν το νόμο που χαρακτήριζε τους ξενοδοχοϋπάλληλους σε υπηρέτες χωρίς κανένα δικαίωμα στη δουλειά. Η κομματική οργάνωση των ξενοδοχοϋπαλλήλων κινητοποίησε παραπάνω από 300 ξενοδοχοϋπάλληλους επί τρεις μέρες και ανάγκασε και το διορισμένο Συμβού-*

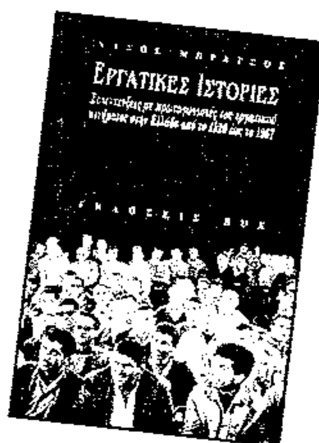

Διαδήλωση οικοδόμων το 1960

λιο του Σωματείου να πάρει μέρος και αυτό. Την τρίτη μέρα της κινητοποίησης μας δέχθηκε ο Γραμματέας του Πολιτικού Γραφείου της κυβέρνησης Τσολάκογλου και μας υποσχέθηκε ότι θα ανασταλεί η ψήφιση του νόμου." Την ίδια περίοδο ο Θύμιος Μπράτσος ανέλαβε να οργανώσει και τους αρτεργάτες. Κλάδος σκόρπιος με αριστερό κόσμο. Περιγράφει πολύ γλαφυρά την πρώτη απεργία του κλάδου το 1943. *"Για να κάνουμε απεργία κάναμε 5-6 συνεργεία που γύριζαν στους φούρνους και μάζευαν αυτούς που πήγαιναν για δουλειά και τους έσπαζαν και το φτυάρι. Την πρώτη μέρα της απεργίας κατέβαινε το 50% και την δεύτερη σχεδόν όλοι."*

Ενα άλλο παράδειγμα είναι ο αγώνας των οικοδόμων για το 7ωρο τη δεκαετία του '60. Ο Ηλίας Σταβέρης, υπεύθυνος της ΕΔΑ στους οικοδόμους εκείνη την περίοδο, γράφει: *"Πρόκειται για μια μάχη που αποφασίστηκε από τη βάση και όχι από τα πολιτικά όργανα, δεν την αποφάσισε η ΕΔΑ, η οποία δεν είχε και πολύ-πολύ συμφωνήσει, για τον τρόπο που το έθεταν οι οικοδόμοι. Αλλά κάποιο πρωί, οι μπετατζήδες στη πλατεία Δημαρχείου που ήταν η πιάτσα τους, κρέμασαν στο στήθος τους ταμπελάκια που έγραφαν '7 ωρες δουλειά'. ...Την πρώτη μέρα δεν τους πήραν στη δουλειά τη δεύτερη το ίδιο, την τρίτη μέρα οι δουλειές έπρεπε να προχωρήσουν και οι εργολάβοι ήταν πια υποχρεωμένοι να πάρουν τους εργάτες που έγραφαν στην ταμπέλα 7 ώρες δουλειά."*

Το εργατικό κίνημα έχτιζε και κατακτούσε, όμως οι κυρίαρχες εκδοχές της αριστεράς αντί ν' αξιοποιήσουν και να επεκτείνουν αυτή την δράση, στην καλύτερη περίπτωση την άφηναν αναξιοποίητη. Σε ότι αφορά τις σημερινές τους αναφορές για τα χρόνια εκείνα είναι το ίδιο απαξιωτικές.

Τί σημαίνουν σήμερα αυτές οι εργατικές ιστορίες;

Θα είχε μουσειακή αξία μια αναφορά στο παρελθόν χωρίς αξία χρήσης για το παρόν και το μέλλον κι εδώ νομίζω ότι βρίσκεται ο ακρογωνιαίος λίθος πάνω στον οποίο δημιουργήθηκε το βιβλίο.

Βλέπουμε για παράδειγμα τη σημερινή κυβέρνηση να θεωρεί "πρόωρο και άκαιρο" το 7ωρο, όταν το εργατικό κίνημα το διατύπωσε σαν αίτημα το 1946 και οι οικοδόμοι το είχαν κατακτήσει από το 1965!

Βλέπουμε αγώνες για τη μονιμότητα στη ΔΕΗ και αλλού, αγώνες για την ίδρυση ασφαλιστικών ταμείων, γενικά αγώνες για όλα αυτά που θέλει να ξεχαρβαλώσει σήμερα η κυβέρνηση κι οι βιομήχανοι. Για παράδειγμα στην συνέντευξη του Π. Βούρη, σήμερα γραμματέα των συνταξιούχων της ΔΕΗ στο Αλιβέρι περιγράφονται οι σκληροί αγώνες της δεκαετίας του '50 και '60 γι' αυτά τα ζητήματα: *"Με την απεργία του 1956 κερδίσαμε το οικογενειακό επίδομα και το ρεύμα, δηλαδή μειωμένη τιμή ρεύματος για οικογενειακή χρήση στους εργαζόμενους της ΔΕΗ. ...Για να μπεις τότε σαν εργαζόμενος στο λιγνιτωρυχείο έπρεπε να έχεις μέσο. Η αστυνομία παρενέβαινε και ζητούσε απολύσεις εργαζομένων λόγω κοινωνικών φρονημάτων. Ξεκινήσαμε τότε ένα αγώνα για να κάνουμε το προσωπικό της ΔΕΗ μόνιμο. Το 1957 ξεκινήσαμε τον αγώνα αυτό. Νέα απεργία κάναμε το 1958 -επαναλαμβανόμενες 24ωρες. Το 1959 υπογράφθηκε κανονισμός της ΔΕΗ για μονιμοποιήσεις..."*

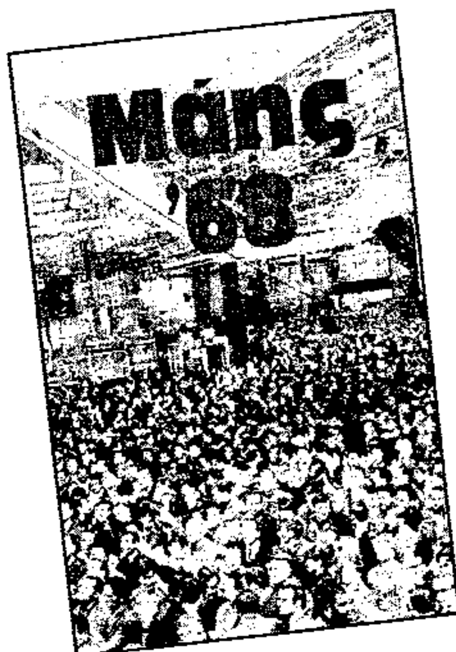
Αυτοί λοιπόν που θέλουν να μας πάνε δεκαετίες πίσω είναι και αναχρονιστές και ψεύτες και προκλητικοί όταν θεωρούν την εργατική τάξη "απασχολήσιμη" και "προνομιούχα". Ποιο είναι λοιπόν το μήνυμα του βιβλίου; Οι προηγούμενες γενιές της εργατικής τάξης μπόρεσαν να κρατήσουν, να χτίσουν και ν' αναπτύξουν τα συνδικάτα. Κέρδισαν έτσι την ασφάλιση, τη μονιμότητα, το 7ωρο κάτω από συνθήκες εκπληκτικά άσχημες.

Κι αν η αριστερά της εποχής εκείνης ήταν "λίγη" για τις περιστάσεις και στην ουσία πνίγηκε στις συμπληγάδες του σταλινισμού και της σοσιαλδημοκρατίας, τώρα οι εργάτες έχουν συσσωρευμένη εμπειρία και χρειάζεται να χτίσουν και τον πολιτικό φορέα για να παίξει ρόλο στις νέες μάχες.

Το βιβλίο έχει βγει από τις εκδόσεις ΒΟΧ και η τιμή του είναι 2.500 δρχ.

Μάης '68

■ Κρις Χάρμαν, Μαρία Στύλλου, Πάνος Γκαργκάνας: "Μάης '68", Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία, σελίδες 118, 1.500 δρχ
■ Λένα Χαραλαμποπούλου - Ζάκης Κουνάδης: "Οι δρόμοι του Μάη", Εκδόσεις Παρασκήνιο 1993, σελίδες 144, 1.000 δρχ

"Οι δρόμοι του Μάη" του Ζάκη Κουνάδη και της Λένας Χαραλαμποπούλου καθώς και ο **"Μάης 68"** που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις "Εργατική Δημοκρατία με κείμενα του **Κρίς Χάρμαν**, του **Πάνου Γκαργκάνα** και της **Μαρίας Στύλλου**, είναι δύο βιβλία που πραγματικά αξίζει να διαβαστούν.

"Οι Δρόμοι του Μάη" είναι η ζωντανή ιστορία του Μάη του'68. Ολα τα συνθήματα που γράφτηκαν και φωνάχτηκαν στους δρόμους του Παρισιού, συνεντεύξεις, φωτογραφίες, ποιήματα - τα ντοκουμέντα της εξέγερσης, στις σχολές και τα εργοστάσια. Το δεύτερο βιβλίο ο **"Μάης 68"** πέρα από τη λεπτομερή περιγραφή των γεγονότων του Γαλλικού Μάη, δίνει και τις πολιτικές απαντήσεις στα ζητήματα που άνοιξε η μεγάλη επαναστατική έκρηξη.

Στις 10 Μάη του '68 στο Παρίσι, φοιτητές και νέοι εργάτες σήκωσαν οδοφράγματα για να αντιμετωπίσουν τη βαρβαρότητα των CRS, των γαλλικών ΜΑΤ. Ηταν η "νύχτα των οδοφραγμάτων". Τρείς μέρες μετά, τα συνδικάτα κάλεσαν 24ωρη απεργία και συγκέντρωση σαν "συμβολική διαμαρτυρία", για την επίθεση της αστυνομίας: Διαδήλωσαν πάνω από 1 εκατομμύριο "..*εργαζόμενοι στα νοσοκομεία με άσπρες ποδιές, μεταλλεργάτες, εργαζόμενοι στα αεροδρόμια, οικοδόμοι, σερβιτόροι, οδοκαθαριστές...η σάρκα και το αίμα της σύγχρονης καπιταλιστικής κοινωνίας, μια ατέλειωτη μάζα, μια δύναμη που μπορούσε να παρασύρει τα πάντα, αν αποφάσιζε να το κάνει*", γράφει ο Κ. Χάρμαν. Και το έκανε.

Τις επόμενες τρεις εβδομάδες η Γαλλία παρέλυσε από τη μεγαλύτερη γενική απεργία στην ιστορία της. Αυτό το διάστημα, η κυβέρνηση Ντε Γκώλ βρέθηκε ανήμπορη να αντιδράσει στις εξελίξεις. Τα εργοστάσια καταλήφθηκαν από τους εργάτες. Το ίδιο τα νοσοκομεία, τα σχολεία, οι σιδηροδρομικοί σταθμοί ακόμα και η "Γκαλερί Λαφαγιέτ". Η απεργία απλώθηκε παντού, από τους εργάτες των αυτοκινητοβιομηχανιών και τους δημοσιογράφους στη ραδιοτηλεόραση μέχρι τους νεκροθάφτες, τους ποδοσφαιριστές και τα "Φολί Μπερζέ"!

Ο Μάης του '68 ήταν μια έκρηξη της εργατικής τάξης. Τον ρόλο του πυροδότη σ' αυτήν την έκρηξη, τον είχαν οι αγωνιστές της επαναστατικής αριστεράς. Οι φοιτητικές καταλήψεις ήταν δική τους πρωτοβουλία. Μέσα στις σχολές δημιούργησαν εκατοντάδες "Επιτροπές Δράσης" που έγραφαν και μοίραζαν σε όλο το Παρίσι χιλιάδες προκηρύξεις, που οργάνωναν συγκεντρώσεις στις εργατικές συνοικίες. Οταν ξέσπασε η γενική απεργία, στις επιτροπές δράσης μπήκαν χιλιάδες νέοι εργάτες που με τη σειρά τους μετέφεραν τις επαναστατικές ιδέες μέσα στους χώρους δουλειάς.

Η επαναστατική αριστερά συγκρούστηκε με την πολιτική της ηγεσίας του Κομμουνιστικού Κόμματος. Το ΚΚ στην αρχή κατήγγειλε τους επαναστάτες "σαν προβοκάτορες, που παίζουν το παιχνίδι των καπιταλιστών". Οταν οι "προβοκάτορες" κέρδισαν τη συμπαράσταση των εργατών και ξεκίνησαν οι απεργίες, έκαναν αλυσίδες στα εργοστάσια, για να μην αφήσουν να "πάρουν τους εργάτες τους". Ομως οι επαναστατικές ιδέες έσπασαν πολλές φορές, τις αλυσίδες των ρεφορμιστών:

"*Οφείλουμε να απαιτήσουμε τη ριζική αλλαγή της κοινωνίας. Οι εργάτες απορρίπτουν τους τεχνοκράτες και οφείλουν να εξασφαλίσουν τη διαχείρηση και τη λειτουργία της επιχείρησής τους. Εργάτες και φοιτητές οι στόχοι μας είναι κοινοί. Ας δημιουργήσουμε επιτροπές δράσης στη βάση*". Το παραπάνω κείμενο από προκύρηξη στο εργοστάσιο της Ρενώ καθώς και τα συνθήματα που ακολουθούν είναι από τους **"Δρόμους του Μάη"**. Δείχνουν με τον καλύτερο τρόπο τον επαναστατικό άνεμο που άρχισε να φυσάει στην κοινωνία, καθώς τα εκατομμύρια των εργατών συνειδητοποιούσαν τη δύναμή τους και γέμιζαν τους τοίχους των εργοστασίων και των σχολών:

"*Η εξουσία είχε τα πανεπιστήμια, οι φοιτητές της τα πήραν. Η εξουσία είχε τα εργοστάσια, οι εργάτες της τα πήραν. Η εξουσία είχε τη ραδιοτηλεόραση, οι δημοσιογράφοι της την πήραν. Η εξουσία έχει την εξουσία. Πάρτε την*"!

Οι εκρήξεις που ακολούθησαν τον Μάη του '68 άλλαξαν μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα την εικόνα όλου του κόσμου: Σταμάτησαν τον πόλεμο του Βιετνάμ, κέρδισαν κατακτήσεις, άλλαξαν τον τρόπο ζωής των ανθρώπων. Στην Ελλάδα οδήγησαν στο Πολυτεχνείο το '73 και στην πτώση της χούντας. Η πρώτη σύγκρουση με τη χούντα έγινε στο Παρίσι, το '68: "*Στα χαράματα της 22 Μάη αποφασίστηκε η κατάληψη του ελληνικού κτιρίου της πανεπιστημιούπολης του Παρισιού από έλληνες εργαζόμενους και φοιτητές... Παύθηκε ο διορισμένος από τη χούντα διευθυντής..το κυρίαρχο σώμα ήταν η γενική συνέλευση..σχηματίστηκε Επιτροπή Δράσης*" διαβάζουμε στους "Δρόμους του 68", στο κεφάλαιο για τη δράση των ελλήνων φοιτητών στο Μάη.

Ομως ο Γαλλικός Μάης δεν έφτασε να πάρει την εξουσία. Το Κομμουνιστικό Κόμμα και το συνδικάτο του, η CGT ήθελαν το συμβιβασμό με την άρχουσα τάξη. Στις 27 του Μάη οι ηγεσίες των συνδικάτων υπέγραψαν το πρωτόκολλο της Γκρε-

νέλ μια συμφωνία που έδινε ψίχουλα. Οι γενικές συνελεύσεις απέρριψαν τις συμφωνίες. *"Απογοητεύτηκα από τη CGT. Γιατί όταν βγήκαν από τη Γκρενέλ, φορούσαν το χαμόγελο στα χείλη και στην τελική ανάλυση δεν πήραμε τίποτα"* δήλωνε ένας νέος εργάτης της Ρενώ. (Από τους "Δρόμους του Μάη").

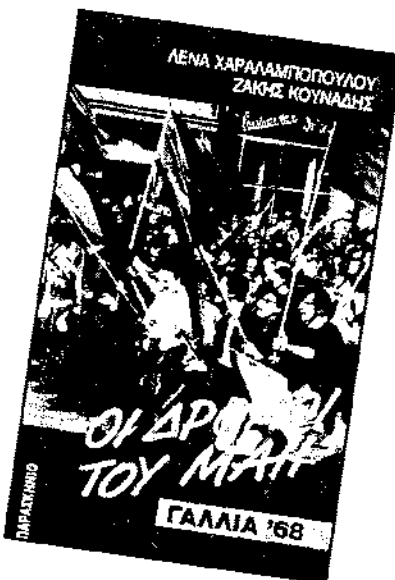
Δύο μέρες μετά τη συνέλευση της Ρενώ που απέριψε τη συμφωνία, το ΚΚ κάλεσε διαδήλωση με αίτημα τη δημιουργία μιας "λαϊκής και δημοκρατικής κυβέρνησης". Η απόφαση του ΚΚ να σταματήσουν τις απεργίες και να ζητήσει εκλογές, αναπόφευκτα οδήγησε στην κάμψη του κινήματος. Με αυτήν την τακτική το ΚΚ θέλησε να δείξει στον Ντε Γκώλ, που ούρλιαζε για το χάος των απεργιών και τον επικείμενο "εμφύλιο πόλεμο", ότι σέβεται την "έννομη τάξη". Η αντίδραση βρήκε την ευκαιρία και επιτέθηκε. Τα CRS χτύπησαν ξανά, δολοφονώντας 2 εργάτες και 1 μαθητή, στις απεργίες και τις καταλήψεις που συνέχιζαν. Στους αγωνιστές του Μάη άρχισε να κυριαρχεί η ηττοπάθεια. Οταν έγιναν οι εκλογές Ντε Γκώλ κέρδισε, γιατί πια έπαιζε στο "δικό του γήπεδο". Αυτός ήταν περισσότερο από κάθε άλλον, ο εκφραστής της "έννομης τάξης".

Απέναντι στους ρεφορμιστές, η νεογέννητη επαναστατική αριστερά δεν μπόρεσε να αντιδράσει αποτελεσματικά. Το βιβλίο "Μάης '68" έρχεται να εξηγήσει τις αδυναμίες της επαναστατικής έκρηξης του '68 και να αντλήσει εμπειρίες που μπορούν να οδηγήσουν σε νίκη την επόμενη φορά.

"Οι Επιτροπές δράσης ήταν ένα μέσο με το οποίο εργάτες και φοιτητές μπορούσαν να δράσουν και να μάθουν όλοι μαζί. Δρούσαν σαν υποκατάστατο ενός επαναστατικού κόμματος. Ομως δεν ήταν και τόσο καλό υποκατάστατο. Ενα επαναστατικό κόμμα αναπτύσσει μια καθαρή ανάλυση των γεγονότων, μια κατανόηση του πως να επιχειρηματολογεί απέναντι στους εργάτες, μια εθελοντική εσωτερική πειθαρχία", γράφει ο Χάρμαν.

Οι επαναστατικές οργανώσεις είχαν τη δυναμική, αλλά δεν ήταν ριζωμένες μέσα στην εργατική τάξη. Επίσης είχαν αντιλήψεις επηρεασμένες από την κινέζικη "Πολιτιστική επανάσταση" ή τα αντάρτικα τριτοκοσμικά κινήματα, που σύντομα φάνηκε ότι δεν μπορούσαν να πάνε μακριά. Η Κίνα αποδείχτηκε "μια από τα ίδια" με τα σταλινικά καθεστώτα. Τα αντάρτικα κινήματα απομονώθηκαν και ηττήθηκαν.

Τι έχει να πει η επαναστατική αριστερά που βγήκε από το Μάη; *"Ο Μάης ήταν η επιβεβαίωση του Μαρξισμού που παραμένει επίκαιρος"* γράφει ο Π. Γκαργκάνας. *"Η αστική τάξη διαπίστωσε με φρίκη ότι τα μεταπολεμικά οικονομικά θαύματα δεν είχαν απαλλάξει τον καπιταλισμό από τον ιστορικό νεκροθάφτη του"*. Η προοπτική βρίσκεται στη σύνδεση της ριζοσπαστικοποίησης με τις ιδέες του Μάρξ, του Λένιν, του Τρότσκι, της Λούξεμπουργκ, του Γκράμσι.

Σήμερα, ακόμα και οι καπιταλιστές μιλάνε για τον "κίνδυνο" ενός νέου Μάη του '68. Η άρχουσα τάξη δεν βρίσκει διέξοδο από την κρίση παρά μόνο την συνεχή σκληρή επίθεση στην εργατική τάξη. Η ασφαλιστική δικλείδα των ρεφορμιστικών κομμάτων που το '68 έκλεισαν τις απεργίες κάνοντας μεταρυθμίσεις σήμερα δεν υπάρχει. Η κρίση επιβάλλει στις σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις να ακολουθούν την ίδια πολιτική με τις δεξιές.

"Για πρώτη φορά η κρίση αφήνει ανοικτό το δρόμο για τις επαναστατικές ιδέες και οργανώσεις να μεγαλώσουν" υποστηρίζει η Μαρία Στύλλου. *"Το ερώτημα σήμερα δεν είναι αν θα δημιουργηθούν εκρήξεις, αλλά αν αυτές οι εκρήξεις θα μπορέσουν να έχουν στην ηγεσία τους κόμματα που να στηρίζονται στις ιδέες του Μαρξισμού, ριζωμένα μέσα στην εργατική τάξη"*.

Γιώργος Πίττας

Μετανάστης στην Αμερική

■ Γεωργίου Π. Σταυρουλάκη "Λούης Τίκας - Ο ήρωας της ξενιτιάς" σελίδες 144, 2.800 δρχ

Το βιβλίο του **Γ.Π. Σταυρουλάκη "Λούης Τίκας ο ήρωας της ξενιτιάς"** ζωντανεύει στις σελίδες του μια από τις πιο ηρωϊκές μάχες του εργατικού κινήματος στις ΗΠΑ, την απεργία των ανθρακωρύχων στο Κολοράντο το 1913-14. Ο Λούης Τίκας, ήταν ένας από τους κεντρικούς ηγέτες της απεργίας όπως δηλώνει ο συγγραφέας στο εξώφυλο του βιβλίου *"ο ηγέτης του συνδικαλιστικού κινήματος της Αμερικής στη σύγκρουση ελλήνων και ξένων μεταναστών με τις πανίσχυρες εταιρείες μεταλλείων"*.

Το πραγματικό όνομα του Λούη Τίκα ήταν Ηλίας Σπαντιδάκης. Εφυγε από το χωριό του στο Ρέθυμνο το 1906 για να πάει μετανάστης στις ΗΠΑ. Την ίδια διαδρομή έκαναν στις αρχές του 20ου αιώνα εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες από την Ελλάδα αλλά και από άλλες χώρες από την Ιταλία μέχρι την Ρωσία για να ξεφύγουν από την φτώχεια και την καταπίεση.

Στις ΗΠΑ βρίσκονται αντιμέτωποι με τον ρατσισμό, την άγρια εκμετάλλευση από τους καπιταλιστές. Οπως δείχνει και το βιβλίο οι συνθήκες που ζούσαν και δούλευαν οι ανθρακωρύχοι -οι περισσότεροι μετανάστες- στο Κολοράντο ήταν φρικτές. Τα σπίτια που ζούσαν, τα μαγαζιά που ψώνιζαν ανήκαν στην εταιρεία, τα θανατηφόρα "ατυχήματα" ήταν στην ημερήσια διάταξη. Οι ένοπλοι μπράβοι των εταιρειών τρομοκρατούσαν τους εργάτες.

Οπως υπογραμμίζει ο συγγραφέας: *"Η πρώτη γενιά των μεταναστών που πήγαν στην Αμερική δεν στάθηκε τυχερή. Ηρθαν φτωχοί, αγρότες, ψαράδες, και έγιναν βιομηχανικοί εργάτες μέσα στις σκοτεινές στοές των ορυχείων απο σιδηρομετάλλευμα και άνθρακα...Τα εργατικά ατυχήματα ήταν καθημερινά αφού τα μέτρα ασφαλείας ήταν μηδαμινά."* Ανάμεσα στο 1910 και στο 1913 μόνο στα ορυχεία του Κολοράντο σκοτώθηκαν 612 εργάτες.

Ομως, η περίοδος που ο Λούης Τίκας

έρχεται στις ΗΠΑ σαν μετανάστης είναι και η περίοδος ενός μαζικού κύματος απεργιών και εργατικών εξεγέρσεων που ταρακούνησε την χώρα. Εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες, στην συντριπτική τους πλειοψηφία μετανάστες, συνδικαλίζονται, απεργούν, πολλές φορές έρχονται αντιμέτωποι με την ματωβαμένη καταστολή του στρατού και της αστυνομίας. Στο κέντρο αυτής της έκρηξης βρίσκονται οι Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου (IWW) που ιδρύθηκαν το 1905.

Οι Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου ήταν το συνδικάτο που ρίχθηκε στη μάχη να οργανώσει τους μετανάστες, τις γυναίκες, τους ανειδίκευτους εργάτες, σε "ένα μεγάλο συνδικάτο". Τα συνδικάτα

μέχρι τότε ήταν οργανωμένα κατά ειδικότητες και απέκλειαν από τις γραμμές τους γυναίκες, μετανάστες και μαύρους εργάτες. Οι "γουόμπλις", όπως έμειναν γνωστοί οι IWW, συγκρούστηκαν με όλες αυτές τις ιδέες που βοηθούσαν την άρχουσα τάξη να διασπάσει την εργατική τάξη. Εδωσαν σκληρές μάχες οργανώνοντας δυναμικές απεργίες, με μαζικές απεργιακές φρουρές και μεγάλες εκστρατείες συμπαράστασης. Ηταν μια οργάνωση διεθνιστική, που καταδίκασε τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο με αποτέλεσμα να υποστεί σκληρές διώξεις.

Ο Λούης Τίκας, όπως και χιλιάδες άλλοι εργάτες σαν κι αυτόν, μπαίνουν στους IWW. Η συνδικαλιστική του "καριέρα" ξεκινάει το Νοέμβρη του 1912 όταν μαζί με άλλους 68 έλληνες γίνεται μέλος της Δυτικής Ομοσπονδίας Ανθρακωρύχων, του μαχητικού συνδικάτου που είχε ιδρυθεί το 1893 και έπαιξε κεντρικό ρόλο στην ίδρυση των IWW. Ο Τίκας ξεχωρίζει για τις ικανότητές του και αναλαμβάνει "οργανωτής" του συνδικάτου στο Βόρειο Πεδίο.

Η απεργία των 11.000 ανθρακωρύχων του Κολοράντο ήταν ένα επεισόδιο σε αυτή την μεγάλη έκρηξη της εργατικής τάξης. Η απεργία ξεκίνησε τον Σεπτέμβρη. Οι ανθρακωρύχοι έστησαν καταυλισμούς κοντά στις εξόδους των ορυχείων για να εμποδίζουν τους απεργοσπάστες που κουβαλούσαν οι εταιρείες. Μάλιστα οργανώνουν και τη δικιά τους πολιτοφυλακή με τα λιγοστά όπλα που διαθέτουν. Το διακριτικό τους, είναι ένα κόκκινο μαντήλι στο λαιμό, γι' αυτό και οι μπράβοι των αφεντικών και οι εφημερίδες τους αποκαλούσαν "κοκκινολαίμηδες".

Η απεργία συνεχίζεται για έξι ολόκληρους μήνες, ξεσηκώνοντας ένα μεγάλο κύμα συμπαράστασης. Ενα χαρακτηριστικό επεισόδιο ήταν η πορεία στο Ντένβερ που οργανώθηκε στις 16 Δεκέμβρη του 1913 με επικεφαλής την Μάνα Τζόουνς, μια παλαίμαχη συνδικαλίστρια και ηγετική φυσιογνωμία των IWW. Ο Λούης Τίκας βαδίζει δίπλα της κρατώντας το λάβαρο των απεργών από την περιοχή του Λάντλοου.

"Τα Χριστούγεννα του 1913 ο Λούης Τίκας γιόρτασε μαζί με τους εργάτες κάτω από ένα χριστουγεννιάτικο δένδρο που φρόντισε να στολίσουν και μοίρασε δώρα στα παιδιά των εργατών: πατίνια για τα αγόρια και κούκλες για τα κορίτσια κάτι πρωτόγνωρο και αναπάντεχο για την εποχή εκείνη στους μετανάστες."

Στις 19 Απρίλη του 1914 και ενώ οι ετανάστες από την Ελλάδα προετοίμαζαν το γλέντι του Πάσχα στον καταυλισμό του Λάντλοου, η Εθνοφρουρά μαζί με τους μπράβους της εταιρείας περικυκλώνει τον καταυλισμό και ανοίγει πυρ. Η μάχη τελειώνει με 50 νεκρούς απεργούς ανάμεσά τους πολλές γυναίκες και παιδιά. Ο Λούης Τίκας σκοτώθηκε σε αυτή τη μάχη. Η κηδεία του που έγινε στις 27 Απρίλη ήταν μια μεγάλη επίδειξη δύναμης των εργατών και της ενότητάς τους. Η πομπή στην οποία προπορεύονταν λάβαρα του συνδικάτου είχε μήκος πάνω από ένα μίλι και σ' αυτή συμμετείχαν χιλιάδες ανθρακωρύχοι από 26 διαφορετικές εθνικότητες.

Λέανδρος Μπόλαρης

Ο καιρός των Τσιγγάνων

■ Δημήτρης Ντούσας " Rom και φυλετικές διακρίσεις" Εκδόσεις Βιβλιοθήκη Κοινωνικής Επιστήμης σελίδες 341, 3.200 δρχ

Το βιβλίο του **Δημήτρη Ντούσα "Rom και φυλετικές διακρίσεις"** δεν είναι απλά μια λαογραφική μελέτη για να δείξει την ιδιοτυπία ενός άλλου πολιτισμού, αλλά μια πολιτική παρέμβαση ενάντια στο ρατσισμό, την εκμετάλλευση και την καταπίεση που υφίστανται οι τσιγγάνοι στο ελληνικό κράτος. Ο συγγραφέας είναι μαρξιστής και προσπαθεί μαζί με την καταγγελία να δώσει και την εξήγηση για την εκμετάλλευση και την καταπίεση, όπως και πρόταση για την καταπολέμηση του ρατσισμού. Εχει κάποιες αδυναμίες, όμως το βιβλίο του είναι μια μεγάλη συμβολή.

Οι Τσιγγάνοι ως λαός κατάγονται από την Ινδία αν κρίνουμε από την γλώσσα τους. Στην αρχή πρέπει να ήταν απλά και μόνο μια συγκέντρωση ανθρώπων που προσπαθούσαν να ξεφύγουν από την καταπίεση του συστήματος των καστών. Για να αποφεύγουν τον έλεγχο και την εκμετάλλευση που υφίσταντο οι αγρότες αναγκάστηκαν να γίνουν νομάδες. Η επίσημη κοινωνία τους θεώρησε ακάθαρτους και αναξιοπρεπείς κι έτσι οι διωγμοί και η προκατάληψη συνέβαλαν στο να δημιουργηθεί μια κοινή ταυτότητα.

Αναγκαστικά λοιπόν, οι Τσιγγάνοι περιορίστηκαν στα επαγγέλματα που δεν κάλυπτε το σύστημα των καστών και που θεωρούνταν ακάθαρτα όπως λχ του σιδηρουργού. Την περίοδο των μουσουλμανικών εισβολών στην Ινδία άρχισαν να μετακινούνται προς τα Βαλκάνια και την υπόλοιπη Ευρώπη. Παντού οι αρχές τους αντιμετώπιζαν με καχυποψία και εχθρότητα λόγω της έλξης που ασκούσε ο νομαδισμός τους στους κατα-

πιεσμένους δουλοπάροικους που έβρισκαν στους Τσιγγάνους μια διέξοδο προς τον παγανισμό τους. Ετσι δημιουργήθηκε ο λαός των Τσιγγάνων με τις συνήθειες, την γλώσσα και τα έθιμά τους. Αυτά είναι μια περίληψη της ιστορίας των Τσιγγάνων που εκθέτει πολύ καλά ο συγγραφέας στο πρώτο μέρος του βιβλίου του.

Ο καπιταλισμός δεν έχει κάστες, ούτε κλειστές τάξεις και άρα θα περίμενε κανείς να σταματήσει η εχθρότητα προς τους Τσιγγάνους. Ομως, οργανώνει πολιτικά την κοινωνία στη βάση του εθνικισμού που πάντοτε συνοδεύεται από ρατσισμό και απέναντι στον εθνικισμό του κάθε κράτους οι Τσιγγάνοι φαίνονται ξένοι. Και μάλιστα φτωχοί ξένοι καθώς τα περισσότερα από τα επαγγέλματα που έκαναν εθιμικά σαρώνονται από την εξέλιξη του καπιταλισμού.

Καταλήγουν ομαδικά να γίνουν φτηνά εργατικά χέρια, ιδιαίτερα για αγροτικές εργασίες κι έτσι δημιουργείται ένα πλέγμα άμεσων υλικών συμφερόντων που στηρίζουν το ρατσισμό ενάντια στους Τσιγγάνους. Στην Ελλάδα οι Τσιγγάνοι είναι περίπου το 1%-1,5% του πληθυσμού και απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια το 1978 και πάλι όχι όλοι, 148 χρόνια μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους. Γύρω στο 90% του πληθυσμού των Τσιγγάνων στην Ελλάδα είναι αναλφάβητοι. Σύμφωνα με τις στατιστικές της αστυνομίας ο 1 στους 3 Τσιγγάνους διώκεται ή βαρύνεται με κάποιο αδίκημα. Στον Δενδροπόταμο Θεσσαλονίκης το 35% των Τσιγγάνων δεν έχει κάνει ποτέ κανένα εμβόλιο. Αυτά είναι απλά κάποια παραδείγματα της καταπίεσης και εκμετάλλευσης που υφίστανται, την οποία ο Ντούσας περιγράφει με πολύ γλαφυρό και αναλυτικό τρόπο.

Θεωρεί ότι η πάλη ενάντια στο ρατσισμό με αντιμετωπίσεις πολυπολιτισμικές, όπως "να σεβόμαστε όλες τις κουλτούρες", αφήνει τις ρατσιστικές επιθέσεις ανέπαφες. Σ' ένα ερωτηματολόγιο που παραθέτει για την στάση των εκπαιδευτικών και των φοιτητών απέναντι στους Τσιγγάνους φαίνεται ότι *"ένας στους δυο θα έκανε απεργία με μοναδικό σκοπό τη λύση των προβλημάτων των Τσιγγανόπουλων"*.

Αναφέρεται, επίσης, στο ομόφωνο ψήφισμα του ΕΚΑ στις 8/10/95 "Για την Κατάργηση του Αντιτσιγγάνικου Ρατσισμού" που επίσημα για πρώτη φορά δεσμεύει τα συνδικάτα να παλέψουν ενάντια στον αντιτσιγγάνικο ρατσισμό, και περιγράφει τη μαζική κινητοποίηση στα Ανω Λιόσια μετά την επιδρομή της αστυνομίας στον καταυλισμό των Τσιγγάνων στον Ασπρόπυργο.

Ομως, παράλληλα μ' αυτές τις απόψεις ο συγγραφέας δίνει έμφαση στην εργατική Διεθνιστική Εκπαίδευση που θα γίνεται στην κοινωνία, τα συνδικάτα και στο σημερινό σχολείο. Σ' αυτή την Διεθνιστική Εκπαίδευση κυρίαρχο ρόλο έχουν οι συνειδητοποιημένοι εκπαιδευτικοί. Είναι μια ιδεαλιστική άποψη όμως να περιμένει κανείς ότι το αστικό σχολείο μπορεί να προσφέρει τέτοια εκπαίδευση και ότι έτσι αλλάζουν οι ιδέες.

Ο συγγραφέας δίνει μεγάλη έμφαση στα ποσοστά που παρουσιάζονται στο βιβλί του, που δείνουν ότι το 60% έχει ρατσιστικές προκαταλήψεις ενάντια στους τσιγγάνους. Λίγο παρακάτω όμως, δείχνει επίσης ότι ένα 77% θεωρεί ότι όλοι που μένουν στην Ελλάδα πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα, ανεξάρτητα από καταγωγή, γλώσσα και χρώμα. Αυτό που δειχνει αυτή η δημοσκόπηση είναι η αντιφατικότητα των ιδεών και ότι αυτά αλλάζουν με αγώνες και στη δράση.

Ο Ντούσας αναφέρεται στη συμμετοχή των τσιγγάνων στο ΕΑΜ στη διάρκεια της κατοχής. Εκεί φαίνεται πολύ καθαρά πως μέσα σε ένα τέτοιο κίνημα έσπαζαν οι προκαταλήψεις και όλοι πολεμούσαν μαζί τον κοινό εχθρό που ήταν οι ναζί.

Χρήστος Πετράκος

το Ολοκαύτωμα

■ Πρίμο Λέβι: Αν αυτό είναι ο άνθρωπος
Εκδόσεις Αγρα, σελ. 275
Τιμή: 4.000 δρχ

Ενα συγκλονιστικό αυτοβιογραφικό βιβλίο για τη θηριωδία των φασιστικών στρατοπέδων συγκέντρωσης εξέδωσαν οι εκδόσεις Αγρα.

Το "**Αν αυτό είναι ο άνθρωπος**" του **Πρίμο Λέβι** που γράφτηκε στα 1946, όταν ο συγγραφέας γύρισε στην Ιταλία έχοντας επιζήσει παρατημένος και άρρωστος από οστρακιά στα βομβαρδισμένα παραπήγματα του Αουσβιτς.

Με μια αξιοσημείωτη ψυχραιμία και αναλυτικότητα παρατηρεί και καταγράφει τι έζησε και δίνει ένα έργο που θεωρείται παγκόσμια σαν ένα από τα σημαντικότερα κείμενα για το Ολοκαύτωμα.

Ο Πρίμο Λέβι, γεννημένος στο Τορίνο το 1919, ήταν ένας συνεσταλμένος και επιμελής μαθητής που γράφτηκε στο Χημικό του Πανεπιστήμιου του Τορίνο στα 1937.

Ομως είχε την ατυχία οι πρόγονοί του να είναι Εβραίοι προερχόμενοι από την Ισπανία και την Προβηγγία. Με παράδειγμα τους ρατσιστικούς "Νόμους της Νυρεμβέργης" των ναζί στη Γερμανία, η φασιστική κυβέρνηση της Ιταλίας έβγαλε το 1938 μια σειρά διατάγματα που περιόριζαν τα δικαιώματα της εβραϊκής κοινότητας:*"η ελευθερία της φοιτητικής ζωής συνέπεσε με την τραυματική εμπειρία του να ακούω να λένε: προσοχή, εσύ δεν είσαι σαν τους άλλους, αντίθετα αξίζεις λιγότερο, είσαι φιλάργυρος, ξένος, είσαι βρόμικος, επικίνδυνος, αναξιόπιστος"*. Η εμπειρία αυτή τον οδηγεί σε μια γοργή πολιτικοποίηση και το 1942 έρχεται σε επαφή με αντιφασίστες μαχητές.

Το 1943, μετά την πτώση της φασιστικής κυβέρνησης και τη σύλληψη του Μουσολίνι, η Ιταλία χωρίζεται στα δύο: στο Νότο ο στρατηγός Μπαντόλιο σχηματίζει

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

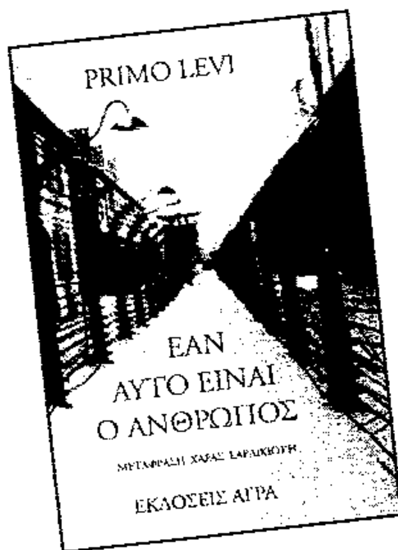
κυβέρνηση και συντάσσεται στο πλευρό των Συμμάχων, ενώ στο Βορρά οι φασίστες ανακηρύσσουν τη "Δημοκρατία του Σαλό", υποστηριζόμενοι από τα γερμανικά στρατεύματα. Ο Λέβι εντάσσεται σε μια ομάδα παρτιζάνων που δρα στην κοιλάδα της Αόστα, όμως συλλαμβάνεται και οδηγείται σαν Εβραίος στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Φόσολι. Από κει αρχίζει η διήγηση του **"Αν αυτό είναι ο άνθρωπος"**.

Τον Φλεβάρη του 1944 η διοίκηση του στρατοπέδου περνά στους Γερμανούς. Ο Λέβι μαζί με άλλους κρατούμενους ανάμεσα τους γέροι, γυναίκες και παιδιά μεταφέρονται με το τρένο στο Αουσβιτς:

"Να λοιπόν μπροστά στα μάτια μας ένα από τα περίφημα μεταγωγικά τρένα των Γερμανών, τα τρένα χωρίς επιστροφή, για τα οποία με φρίκη αλλά και δυσπιστία ακούγαμε να μιλούν συχνά. Ετσι ακριβώς: βαγόνια και εμπορεύματα, σφραγισμένα και μέσα τους άντρες, στο ταξίδι προς τα κάτω, προς τον πάτο. Αυτή τη φορά είμαστε εμείς".

Το ταξίδι διαρκεί πέντε μέρες μέσα σε τραγικές συνθήκες. Κατά την άφιξη, οι άντρες χωρίζονται από τις γυναίκες και τα παιδιά: *"Σε λιγότερο από δέκα λεπτά όλοι οι ικανοί άντρες είχαμε συγκεντρωθεί σε μια ομάδα. Τι συνέβη στους άλλους, στις γυναίκες, τα παιδιά και τους γέρους δεν θα μάθουμε ποτέ. Απλώς τους κατάπιε η νύχτα. Σήμερα, όμως, ξέρουμε ότι αυτό το διάφανο κατά τα άλλα κριτήριο του διαχωρισμού σε ικανούς και μη ικανούς δεν εφαρμοζόταν πάντα και ότι στη συνέχεια υιοθετήθηκε το πολύ απλό σύστημα του ν' ανοίγουν οι πόρτες των βαγονιών και από τις δύο πλευρές, χωρίς καμιά προειδοποίηση. Αυτοί που έπεφταν με το άνοιγμα οδηγούνταν στο στρατόπεδο, όλοι οι υπόλοιποι οδηγούνταν στους θαλάμους αερίων".*

Οι κρατούμενοι βρίσκονταν στο στρατόπεδο εργασίας Μπούνα Μόνοβιτς, κομμάτι της "αυτοκρατορίας του Αουσβιτς" που δεν την αποτελούσε ένα στρατόπεδο αλλά περίπου σαράντα. Το στρατόπεδο του Αουσβιτς είχε είκοσι χιλιάδες κρατούμενους και ήταν η διοικητική πρωτεύουσα του συμπλέγματος. Υπήρξε η ομάδα των στρατοπέδων του Μπιργκενάου, που οι κρατούμενοι έφταναν τις εξήντα χιλιάδες από όπου σαράντα χιλιάδες ήταν γυναί-

κες και εκεί λειτουργούσαν οι θάλαμοι αερίων και τα κρεματόρια και έπειτα υπήρχε ένας συνεχώς διαφοροποιούμενος αριθμός στρατοπέδων εργασίας σε απόσταση ακόμη και εκατοντάδων χιλιομέτρων από την "πρωτεύουσα".

Η περιγραφή του Λέβι είναι συγκλονιστική: *"Τότε για πρώτη φορά συνειδητοποιήσαμε ότι η γλώσσα μας δεν έχει λέξεις να εκφράσει την ύβρη, την εκμηδένιση του ανθρώπου... Τίποτα πια δεν μας ανήκει, μας στέρησαν τα ρούχα τα παπούτσια, τα μαλλιά... μας βάφτισαν για όλη την υπόλοιπη ζωή μας θα έχουμε το νούμερο χαραγμένο στο αριστερό μας μπράτσο... Σπρώχνω βαγόνια, σκάβω με το φτυάρι, εξαντλούμαι στη βροχή, τρέμω στο κρύο, δεν αισθάνομαι πλέον το σώμα για δικό μου: η κοιλιά μου έχει πρηστεί, τα μέλη μου είναι αδύνατα και ξερά σαν ξύλα, το πρόσωπό μου πρησμένο το πρωί και βαθουλωμένο το βράδυ, σε μερικούς κιτρίνισε το δέρμα, σε άλλους είναι γκρίζο, αν δεν ειδωθούμε για δυο τρεις μέρες μετά δύσκολα αναγνωρίζουμε ο ένας τον άλλο".*

Αυτή η φρίκη κρατάει μέχρι τον Γενάρη του '45. Ο Λέβι μένει ζωντανός, επειδή καταφέρνει να μην αρρωστήσει, όταν χιλιάδες άλλοι κρατούμενοι εξοντώνονται αν γίνουν ανίκανοι προς εργασία: *"... Η είδηση διαδόθηκε όπως πάντα περιβαλλόμενη από την ομίχλη αντιφατικών και ασαφών λεπτομερειών, σήμερα το πρωί έγινε επιλογή στο αναρωτήριο. Το ποσοστό ήταν επτά τις εκατό στο σύνολο, και τριάντα, πενήντα τοις εκατό στους αρρώστους. Στο Μπιργκενάου, η καμινάδα του Κρεματόριου καπνίζει εδώ και δέκα μέρες..."*.

Το Γενάρη του '45 προσβάλλεται από οστρακιά, όταν οι Γερμανοί, λόγω της προέλασης των ρωσικών στρατευμάτων αποφασίζουν την εκκένωση του στρατοπέδου, εγκαταλείποντας τους αρρώστους στη μοίρα τους. Για τους άλλους κρατούμενους η εκκένωση είχε τραγική εξέλιξη. Μεταφέρθηκαν μέσα στα χιόνια με ανοιχτά βαγόνια στα στρατόπεδα του Μπούνχεβαλντ και του Μαουτχάουζεν. Ελάχιστοι επέζησαν από το κρύο, την πείνα και τις εκτελέσεις επειδή τα Ες Ες είχαν διαταγή να μην μείνει πίσω κανείς ζωντανός. Από τους αρρώστους στο αναρωτήριο του Λέβι πέντε κατάφεραν να επιβιώσουν. Ο Λέβι μένει για λίγους μήνες σε διαμετακομιστικό κέντρο του ρώσικου στρατού και μετά αρχίζει το ταξίδι του επαναπατρισμού.

Μαζί με άλλους συντρόφους του θα ακολουθήσουν μια λαβυρινθώδη διαδρομή και θα φτάσουν στην Ιταλία τον Οκτώβρη του '45 μέσω Λευκορωσίας - Ουκρανίας - Ρουμανίας - Ουγγαρίας - Αυστρίας.

Το **"Αν αυτό είναι ο άνθρωπος"** είναι βιβλίο καταγραφή του Λέβι αμέσως μετά την επιστροφή του, για τον ένα χρόνο που έζησε στο Αουσβιτς: *"η ιδέα να το γράψω γεννήθηκε μέσα στο στρατόπεδο... Η ανάγκη να διηγηθούμε στους άλλους, να κάνουμε τους άλλους συμμετόχους της εμπειρίας μας, απέκτησε για μας το χαρακτήρα μιας βίαιης και επιτακτικής παρόρμησης"*. Αν και δεν μπαίνει σε ανάλυση για το τι και γιατί δημιούργησε αυτές τις φρίκες αλλά περισσότερο κινείται πάνω στην στάση των ατόμων και τους χαρακτήρες, είναι ένα συγκλονιστικό ντοκουμέντο και ταυτόχρονα ένα εξαιρετικό βιβλίο που δίνει γροθιά στο στομάχι.

Η σημασία του να το διαβάσει κανείς είναι ιδιαίτερη σήμερα όπου εμφανίζονται γελοία υποκείμενα που τολμούν παριστάνοντας τους ιστορικούς "αναθεωρητές" (Νόλτε, Φάρισον) να υποβαθμίσουν το ναζιστικό όλεθρο, να αμφισβητήσουν την ύπαρξη των κρεματορίων, να δώσουν "επιστημονική" καλυψη στα φασιστικά καθάρματα.

Δικαίος Ψυκάκος